

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย เรื่องการพัฒนาโปรแกรมการใช้สารนิทัศน์ เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและครู ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล นำเสนอเป็น 4 ตอน ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ทางสถิติเกี่ยวกับผลการทดลองใช้โปรแกรมการใช้สารนิทัศน์เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและครู ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยายเกี่ยวกับผลการทดลองใช้โปรแกรมการใช้สารนิทัศน์เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและครู ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล
3. การปรับปรุงโปรแกรมการใช้สารนิทัศน์เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและครู ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล
4. การนำเสนอโปรแกรมการใช้สารนิทัศน์เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและครู ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาลฉบับสมบูรณ์

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ค่าสถิติเกี่ยวกับผลการทดลองใช้โปรแกรมการใช้สารนิทัศน์เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและครู ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลองและการแปลความหมายจากการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นที่เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ตอนที่ 1 ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การเปรียบเทียบคะแนนความร่วมมือของผู้ปกครองก่อนและหลังการทดลอง

$\bar{X}$	แทน	ค่ามัชฌิมเลขคณิต
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	คะแนนวิกฤติ

ตอนที่ 1.1 การคำนวณค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความร่วมมือของผู้ปกครองก่อนและหลังการทดลอง

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความร่วมมือของผู้ปกครองก่อนและหลังการทดลอง จากการเก็บข้อมูลใน 4 สถานการณ์ ได้แก่ (1) การประชุมผู้ปกครอง (2) การเขียนตอบในสมุดรายงานพัฒนาการ (3) การสื่อสารผ่านสมุดสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน และ (4) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน จากแบบวัดพฤติกรรมความร่วมมือของผู้ปกครอง

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความร่วมมือของผู้ปกครอง ก่อนและหลังการทดลอง

สถานการณ์	ก่อน			หลัง		
	$\bar{X}$	SD	ความหมาย	$\bar{X}$	SD	ความหมาย
1. การประชุมผู้ปกครอง	1.23	.43	แสดงความร่วมมือน้อย	2.61	1.04	แสดงความร่วมมือมาก
2. การเขียนตอบในสมุดรายงานพัฒนาการ	0.46	.87	ไม่แสดงความร่วมมือหรือแสดงความร่วมมือน้อยที่สุด	2.07	1.82	แสดงความร่วมมือปานกลาง
3. การสื่อสารผ่านสมุดสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน	1.35	2.14	แสดงความร่วมมือน้อย	1.92	1.72	แสดงความร่วมมือปานกลาง
4. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน	0.85	3.25	ไม่แสดงความร่วมมือหรือแสดงความร่วมมือน้อยที่สุด	1.38	3.04	ไม่แสดงความร่วมมือหรือแสดงความร่วมมือน้อยที่สุด

ตอนที่ 1.2 การวิเคราะห์ค่าทางสถิติของคะแนนความร่วมมือของผู้ปกครอง โดยการเปรียบเทียบค่ามัธยเลขคณิตของคะแนนความร่วมมือของผู้ปกครองก่อนและหลังการทดลอง

1.2.1 ผลการเปรียบเทียบค่ามัธยเลขคณิตของคะแนนความร่วมมือของผู้ปกครองจากการเก็บข้อมูลในสถานการณ์การประชุมผู้ปกครองก่อนและหลังการทดลอง โดยการทำการทดสอบค่าที (t-test) รายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 การเปรียบเทียบค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนความร่วมมือของผู้ปกครอง
ในสถานการณ์การประชุมผู้ปกครองก่อนและหลังการทดลอง

คะแนนความร่วมมือ	$\bar{X}$	S.D.	t
ก่อนทดลอง	1.23	.43	4.77**
หลังทดลอง	2.61	1.45	

** $p < .01$ ($.01_{112} = 2.681$)

จากตารางที่ 12 พบว่าค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนความร่วมมือของผู้ปกครองจากการเก็บข้อมูลในสถานการณ์การประชุมผู้ปกครองหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่าหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ ผู้ปกครองมีคะแนนความร่วมมือสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมฯ

1.2.2 ผลการเปรียบเทียบค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนความร่วมมือของผู้ปกครองจากการเก็บข้อมูลในสถานการณ์การเขียนตอบในสมุดรายงานพัฒนาการก่อนและหลังการทดลอง โดยการใช้การทดสอบค่าที (t-test) รายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 การเปรียบเทียบค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนความร่วมมือของผู้ปกครอง
ในสถานการณ์การเขียนตอบในสมุดรายงานพัฒนาการก่อนและหลังการ
ทดลอง

คะแนนความร่วมมือ	$\bar{X}$	S.D.	t
ก่อนทดลอง	.46	.877	3.70**
หลังทดลอง	2.10	1.80	

** $p < .01$ ($.01_{112} = 2.681$)

จากตารางที่ 13 พบว่าค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนความร่วมมือของผู้ปกครองจากการเก็บข้อมูลในสถานการณ์การรายงานพัฒนาการหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่าหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ ผู้ปกครองมีคะแนนความร่วมมือสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมฯ

1.2.3 ผลการเปรียบเทียบค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนความร่วมมือของผู้ปกครองจากการเก็บข้อมูลในสถานการณ์การสื่อสารผ่านสมุดสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียนก่อนและหลังการทดลอง โดยการใช้การทดสอบค่าที (t-test) รายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอในตารางที่ 14

ตารางที่ 14 การเปรียบเทียบค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนความร่วมมือของผู้ปกครองในสถานการณ์การสื่อสารผ่านสมุดสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียนก่อนและหลังการทดลอง

คะแนนความร่วมมือ	$\bar{X}$	S.D.	t
ก่อนทดลอง	2.69	2.14	2.74**
หลังทดลอง	3.85	1.72	

** $p < .01$ ($t_{112} = 2.681$)

จากตารางที่ 14 พบว่าค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนความร่วมมือของผู้ปกครองจากการเก็บข้อมูลในสถานการณ์การสื่อสารผ่านสมุดสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่าหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ ผู้ปกครองมีคะแนนความร่วมมือสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมฯ

1.2.4 ผลการเปรียบเทียบค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนความร่วมมือของผู้ปกครองจากการเก็บข้อมูลในสถานการณ์การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนก่อนและหลังการทดลอง โดยการใช้การทดสอบค่าที (t-test) รายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอในตารางที่ 15

ตารางที่ 15 การเปรียบเทียบค่ามัธยฐานเลขคณิตของคะแนนความร่วมมือของผู้ปกครอง
ในสถานการณ์การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนก่อนและหลังการ
ทดลอง

คะแนนความร่วมมือ	$\bar{X}$	S.D.	t
ก่อนทดลอง	3.38	3.25	
หลังทดลอง	5.54	3.04	3.01**

** $p < .01$ ($t_{12} = 2.681$)

จากตารางที่ 15 พบว่าค่ามัธยฐานเลขคณิตของคะแนนความร่วมมือของผู้ปกครองจากการเก็บข้อมูลในสถานการณ์การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่าหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ ผู้ปกครองมีคะแนนความร่วมมือสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมฯ

ตอนที่ 1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองและครูเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

1.3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ

หลังการทดลองใช้โปรแกรมฯ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ความพึงพอใจเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ ของผู้ปกครองของเด็กจำนวน 13 คน ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มีดังนี้

1) ในด้านความรู้สึกต่อการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ผู้ปกครองของเด็กทุกคนมีความรู้สึกพึงพอใจมากที่สุดที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมฯ ทุกคนมีโอกาสได้รับทราบข้อมูลพัฒนาการเด็กจากครูผ่านการนำเสนอหลักฐานในลักษณะต่างๆ ได้แก่ จดหมายข่าว บอร์ดสะท้อนความคิดของผู้ปกครองและครู พอร์ตโฟลิโอของเด็กรายบุคคล บอร์ดสารนิทัศน์การเรียนรู้ และการพบปะกับผู้ปกครอง โดยผู้ปกครองทุกคนพอใจกับลักษณะของการนำเสนอว่าทำให้ได้รับประโยชน์ในแง่มุมมองต่างๆ โดยเฉพาะด้านของพัฒนาการเด็ก ซึ่งผู้ปกครองได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการนำเสนอหลักฐานในลักษณะต่างๆ เพื่อให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพสูงขึ้นอีกด้วย

2) ในด้านความสำเร็จของโปรแกรมฯ ผู้ปกครองของเด็กจำนวน 12 คน ให้สัมภาษณ์ในทำนองเดียวกันว่า โปรแกรมฯ สามารถสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและครูได้ดี ทำให้ได้ช่วยกันส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้ดีขึ้น ส่วนผู้ปกครองอีก 1 คน ให้สัมภาษณ์ว่า

โปรแกรมฯสามารถสร้างความร่วมมือระหว่างกันได้พอสมควรขึ้นอยู่กับผู้ปกครองเอง ถ้าผู้ปกครองมีเวลามากก็จะสามารถทำงานร่วมกับโรงเรียนได้มาก

3) ในด้านคุณค่าจากการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ผู้ปกครองของเด็กจำนวน 1 คน ให้ความเห็นว่าโปรแกรมฯทำให้ผู้ปกครองได้ติดตาม สอนลูก ได้รับทราบว่าส่วนไหนให้ความร่วมมือได้หรือไม่อย่างไร ซึ่งรับกับนโยบายของการเรียนในสมัยนี้ที่ผู้ปกครอง ครู และเด็กมีส่วนร่วมด้วยกัน ผู้ปกครองของเด็กจำนวน 2 คน เห็นว่าตนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแก่ลูกอย่างใกล้ชิดเหมือนได้เรียนรู้ไปกับลูก ผู้ปกครองของเด็กจำนวน 3 คนเห็นว่าโปรแกรมฯทำให้เห็นภาพการทำงานร่วมกัน และผู้ปกครองของเด็กจำนวน 6 คนแสดงความคิดเห็นว่าโปรแกรมฯทำให้เห็นพัฒนาการเด็กชัดเจนมากขึ้นและมีการสื่อสารระหว่างผู้ปกครองและครูมากขึ้น

4) ในด้านกิจกรรมสะท้อนความคิดร่วมกับผู้ปกครอง ผู้ปกครองจำนวน 12 คน ให้ความเห็นว่า กิจกรรมสะท้อนความคิดร่วมกับผู้ปกครองนั้นเป็นประโยชน์มากกว่าเป็นภาระ และมีเนื้อหาครบถ้วน ครอบคลุมทุกพัฒนาการ ส่วนผู้ปกครองจำนวน 1 คน เห็นว่าเนื้อหาครบถ้วน แต่ยังไม่ลงลึกถึงพัฒนาการเด็กโดยตรง นอกจากนั้นผู้ปกครองจำนวน 1 คน แสดงความคิดเห็นว่าชอบกิจกรรมนี้ที่สุด และผู้ปกครองจำนวน 2 คน เห็นว่าได้ข้อมูลที่ละเอียดดีมาก ได้ทราบปัญหาเด็กที่เกิดขึ้นที่โรงเรียน ได้เห็นจุดบกพร่องที่จะร่วมมือกันแก้ไข เพราะบางอย่างผู้ปกครองไม่เคยมีความรู้

1.3.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจของครูเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ

ผลจากการสัมภาษณ์ครูจำนวน 2 คนและพี่เลี้ยงจำนวน 1 คน พบว่า

1) ในด้านความรู้สึกรู้สึกต่อการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ทุกคนมีความรู้สึกพึงพอใจมากที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมฯ โดยครู 1 คนบอกว่าในช่วงต้นก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมฯรู้สึกลำบากใจมากเพราะกลัวว่าจะทำไม่ได้ แต่พอได้เข้ามาร่วมในโปรแกรมฯ เกิดการฝึกฝน เกิดทักษะในการสังเกตและวิเคราะห์มากขึ้น ซึ่งตอนนี้รู้สึกดีที่ได้เข้าร่วมในโปรแกรมฯ

2) ในด้านคุณค่าจากการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ทั้งครูและพี่เลี้ยงให้สัมภาษณ์ในทำนองเดียวกันว่า การเข้าร่วมในโปรแกรมฯนี้ทำให้มีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองมากขึ้น สร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันมากขึ้น ทำให้เข้าใจผู้ปกครองและเด็กมากขึ้น นอกจากนั้นยังทำให้ได้พัฒนาตัวเองทั้งในเรื่องของการจัดการเรียนการสอน การสังเกต และการประเมินพัฒนาการเด็ก ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆเพิ่มเติม เหมือนมาเรียนทุกวัน

3) ในด้านความเหมาะสมของกิจกรรมในโปรแกรมฯ

3.1) กิจกรรมประชุมครู ครูให้สัมภาษณ์ว่าลักษณะของกิจกรรมทำให้ครูได้พูดคุย ปรีกษา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันมากขึ้น ได้เรียนรู้พัฒนาการเด็กในแง่มุมที่เกิดขึ้นจริง ครูทุกคนร่วมมือกันในการพัฒนาการเรียนการสอนให้แก่เด็ก ทั้งครูประจำและครูพิเศษ นอกจากนั้นยังได้รับฟังคำแนะนำของเพื่อนครูทำให้ได้พัฒนาตัวเอง ทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนและการส่งเสริมพัฒนาการเด็กร่วมกัน ครู 1 คน และพี่เลี้ยง ให้สัมภาษณ์ว่าทำให้รู้สึกชอบงานที่ทำมากขึ้น เมื่อก่อนต่างคนต่างทำ ต่างคนต่างอยู่ไม่ยุ่งเรื่องกันและกัน แต่จากการทำงานร่วมกันทำให้รู้สึกว่าได้พบเพื่อนที่แท้จริง

3.2) กิจกรรมการจัดระบบสารนิทัศน์ ครู 2 คนให้สัมภาษณ์ว่าสามารถทำเองได้ทั้งส่วนของจดหมายข่าว บอร์ดสะท้อนความคิดและพอร์ตโฟลิโอของเด็กรายบุคคล ส่วนการจัดทำบอร์ดสารนิทัศน์การเรียนรู้ซึ่งแสดงพัฒนาการเด็กด้านต่างๆนั้นยังไม่สามารถทำเองได้ เพราะยังไม่มั่นใจในสิ่งที่จะนำเสนอให้ผู้ปกครองรับทราบและเนื้อหาในบอร์ดนั้นต้องอาศัยความแม่นยำในขั้นตอนของพัฒนาการจึงจะเฝ้าสังเกตและเก็บหลักฐานมานำเสนอได้

4) ในด้านการให้ข้อเสนอแนะ ครู 1 คนให้สัมภาษณ์ว่าควรให้ครูได้ทำงานตามความสามารถและความถนัดของแต่ละคน ซึ่งต้องอยู่ที่นโยบายของโรงเรียนด้วยว่าจะเปิดโอกาสให้ครูได้คิด ได้ลงมือทำด้วยตัวเองมากน้อยเพียงไร

ดังนั้นเมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ประสิทธิภาพของโปรแกรมฯ คือ ร้อยละ 80 ของผู้ปกครองและครูต้องมีความพึงพอใจในระดับมาก จึงถือได้ว่าประสิทธิภาพในด้านกระบวนการใช้โปรแกรมฯผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ตอนที่ 2 การรายงานข้อมูลเชิงบรรยายเกี่ยวกับพฤติกรรมความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและครู ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล

การรายงานข้อมูลเชิงบรรยายเกี่ยวกับพฤติกรรมความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและครู ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล แบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

2.1 ก่อนการทดลองใช้โปรแกรมฯ ครูและผู้ปกครองติดต่อสื่อสารกันเท่าที่จำเป็นมักรีบส่งเด็กและรีบรับกลับ ไม่สนใจการส่งเสริมพัฒนาการของโรงเรียนเท่าใดนัก มีการสื่อสารโต้ตอบระหว่างกันเกี่ยวกับเด็ก ผ่านการสนทนาอย่างไม่เป็นทางการในช่วงเวลาการรับส่งเด็ก การโต้ตอบผ่านสมุดสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน การรับทราบข้อมูลพัฒนาการเด็กผ่านสมุดรายงานพัฒนาการและการประชุมผู้ปกครองรายบุคคล โดยผู้ปกครองแสดงบทบาทของการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับเด็กเป็นส่วนใหญ่ มีการโต้ตอบหรือการให้ข้อมูลกลับผ่านทางสมุดสื่อสารระหว่างบ้านและ

โรงเรียนและการสนทนาอย่างไม่สม่ำเสมอ ซึ่งผู้ปกครองรับทราบข้อมูลเฉพาะเด็กเป็นรายบุคคลเท่านั้น ในด้านการทำงานของครูนั้นจะไม่เน้นการสังเกตและประเมินพัฒนาการเด็กรายบุคคลอย่างเป็นระบบมากนัก ดังนั้นข้อมูลที่ได้ออกบ่งชี้ของครูจึงไม่ลึก กอปรกับไม่ได้มีการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างครูด้วยกัน จึงไม่สะท้อนการทำงานร่วมกันระหว่างครูด้วยกันที่สอนเด็กคนเดียวกัน และระหว่างครูกับผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างครูกันเองนั้น ครูดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนไปตามแนวคิด หลักการของหลักสูตร ตามภาระงานของครูที่ได้รับมอบหมาย บรรยากาศของการร่วมมือกันทำงาน การวางแผนร่วมกัน หรือการคิดริเริ่มเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนตามแนวคิด หลักการของหลักสูตรมีน้อย มีการสังเกตพัฒนาการเด็กแต่ยังไม่มียุทธวิธีในการบันทึกหรือการเก็บข้อมูลหลักฐานอย่างเป็นระบบเพื่อการวิเคราะห์และหาแนวทางส่งเสริมพัฒนาการเด็กต่อไป โดยส่วนมากการปรับเปลี่ยนสิ่งใดสิ่งหนึ่งจะเกิดจากการแนะนำของที่ปรึกษาทางวิชาการ นอกจากนี้การประชุมปรึกษาหารือตลอดจนการวางแผนการทำงานร่วมกันมีน้อยและไม่สม่ำเสมอ และไม่ปรากฏการนิเทศกันเองภายในเพราะครูแต่ละคนจะแบ่งหน้าที่แยกส่วนกันชัดเจน

2.2 การปฏิบัติงาน ผู้วิจัยได้ข้อมูลจาก 2 ฝ่าย คือ ครูจำนวน 2 คน พี่เลี้ยงจำนวน 1 คน และผู้ปกครองของเด็กจำนวน 13 คน โดยผู้วิจัยมีบทบาทการเป็นผู้นิเทศครูและเป็นผู้ร่วมงานกับครู บทบาทการเป็นผู้สังเกตและผู้สอนกับเด็ก และบทบาทการเป็นผู้ประสานงานกับผู้ปกครอง ภายใต้การเก็บข้อมูลตลอดระยะเวลาในการดำเนินการทดลองทั้งสิ้น 1 ภาคการศึกษา ซึ่งเป็นข้อมูลจากการสังเกต การบันทึกพฤติกรรมเด็ก การถ่ายภาพ การวิเคราะห์ผลงานเด็ก การประชุมครู และการประชุมผู้ปกครอง โดยสรุปเป็นข้อมูลเชิงบรรยาย ดังนี้

2.2.1 การใช้สารนิเทศน์ เพื่อค้นหาและระบุความต้องการของเด็ก

ผู้วิจัยและครูทำงานร่วมกันเพื่อเก็บรวบรวมหลักฐานต่างๆที่สะท้อนพัฒนาการเด็กทั้ง 4 ด้าน จากกิจวัตรประจำวันและกิจกรรม 4 กิจกรรม คือ (1) การเล่นอิสระ (2) ศิลปะ (3) ภาษาและการรู้หนังสือ และ (4) คณิตศาสตร์ รวมทั้งการประเมินพัฒนาการเด็ก โดยเก็บข้อมูลของเด็กแต่ละคนแล้วนำข้อมูลที่ได้มาประมวลร่วมกัน ซึ่งข้อมูลในส่วนนี้แสดงให้เห็นพัฒนาการด้านต่างๆของเด็กชัดเจนมาก อันจะช่วยในการค้นหาและระบุความต้องการของเด็กแต่ละคนที่ต้องได้รับการส่งเสริมให้สูงขึ้น โดยเฉพาะเด็กที่มีความต้องการพิเศษนั้นข้อมูลจากการใช้สารนิเทศน์จะช่วยแสดงให้เห็นผู้เกี่ยวข้องทั้งหลายเห็นปัญหาและความต้องการของเด็กที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างชัดเจน อนึ่งการค้นหาและระบุความต้องการของเด็กประกอบด้วย

1) การเก็บข้อมูลของครู โดยการสังเกต จดบันทึกสั้น ถ่ายภาพ สเกตภาพ และการรวบรวมผลงานเด็ก รวมทั้งการสื่อสารกับผู้ปกครองผ่านสมุดสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียนและการพูดคุยแบบไม่เป็นทางการ เพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างละเอียดที่ครอบคลุมพัฒนาการด้านต่างๆของเด็กแต่ละคน ซึ่งครูและผู้วิจัยมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดเก็บหลักฐานงานที่สะท้อนพัฒนาการเด็กในกิจกรรมต่างๆ ตามความถนัดในการเก็บข้อมูลของครูแต่ละคน เพื่อให้ได้หลักฐานการเรียนรู้ของเด็กที่หลากหลายและช่วยในการประเมินพัฒนาการเด็กที่ชัดเจนขึ้น ตัวอย่างเช่น

ก. ครูประจำชั้น ถนัดในการเก็บข้อมูลการสังเกตเชิงวิเคราะห์ และแสดงให้เห็นภาพรวมของพัฒนาการในด้านต่างๆของเด็ก ด้วยวิธีการบันทึกในรูปแบบบันทึกรายการ และสะท้อนความคิดในลักษณะการบรรยายประกอบภาพถ่ายขณะเด็กทำกิจกรรม

ข. ครูผู้ช่วย ถนัดในการสเกตภาพของเด็กขณะทำกิจกรรมโดยเน้นที่ตัวผลงาน เพื่อให้เห็นโครงสร้างของสิ่งที่เด็กสร้างขึ้นอย่างชัดเจนและเป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ขั้นพัฒนาการของเด็กต่อไป

ค. พี่เลี้ยง มีความละเอียดลออในการเก็บรายละเอียดของพฤติกรรมและการกระทำของเด็ก ถนัดในการจดบันทึกสั้นพฤติกรรมของเด็กเพื่อรอการวิเคราะห์ต่อไป

จากความถนัดของครูแต่ละคนในการเก็บข้อมูล ทำให้มีวิธีการเก็บข้อมูลที่หลากหลายและเข้มข้นในแง่มุมที่แตกต่างกัน ครูจะจัดเก็บหลักฐานควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอนและการสื่อสารกับผู้ปกครองผ่านสมุดสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน จากเดิมที่ครูบันทึกพฤติกรรมเด็กเฉพาะกรณีพิเศษที่ต้องการแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ เช่น เรื่องการปรับปรุงพฤติกรรมหรือเรื่องที่ต้องแจ้งให้ทราบ ครูมีความสม่ำเสมอในการสื่อสารกับผู้ปกครองผ่านสมุดสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน โดยส่งสมุดสื่อสารทุกวัน ทำให้มีความต่อเนื่องในการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน อีกทั้งข้อความที่ใช้สื่อสารจะเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กทั้งที่บ้านและโรงเรียน พฤติกรรมที่ต้องการแก้ไข รวมทั้งการขอความร่วมมือระหว่างกัน ซึ่งสมุดสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียนนี้จะสะท้อนการติดตามพัฒนาการและการหาแนวทางร่วมกันในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กเป็นรายบุคคลอย่างมาก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

สมุดสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน

20 ก.ค. 44 ช่วงนี้พลอยจะสนิทกับครีมมากเป็นพิเศษ อาจจะเลียนแบบพฤติกรรม
การพูดของครีมมาบ้าง ซึ่งครูก็ช่วยปรับปรุงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมอยู่ค่ะ

ครูแวว

22 ก.ค. 44 อยากให้คุณครูแนะนำน้องพลอยให้เป็นตัวของตัวเองมากขึ้น เพราะทราบ
มาว่าชอบตามเพื่อน โดยเฉพาะเวลาเล่น ซึ่งอาจเป็นเพราะกลัวเพื่อนจะ
ไม่เล่นด้วย อยากให้น้องพลอยมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น

คุณพ่อ

27 ก.ค. 44 เรื่องการเล่นก็ได้ติดตามและส่งเสริมน้องพลอยมาตลอดค่ะ แต่ก็ยังไม่มั่นใจ
ในวิธีการเข้าไปแทรกแซง คงต้องใช้เวล่อีกสักกระยะ ติดตามดูกันต่อไปค่ะ

ครูแวว

(สะท้อนความร่วมมือระหว่างกันในการติดตามและส่งเสริมพัฒนาการเด็กผ่านสมุดสื่อสาร)

สมุดสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน

22 มิ.ย. 44 ยิ้มเป็นเด็กพูดช้า ก็ได้พาไปฝึกพูดที่โรงพยาบาลนนทเวช เขาก็พูดได้ดีขึ้น
แต่บางคำก็ยังไม่ชัด แต่เขาก็พยายามพูดสื่อสารออกมาให้เข้าใจ เพราะ
มักจะถามเข่าว่ากลางวันทานอะไรบ้างวันนี้ เขาก็พูดให้ฟังได้ เข้าใจได้
ดูเขามีความสุขกับการไปโรงเรียน

คุณแม่

(สะท้อนการให้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับเด็กผ่านสมุดสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน)

สมุดสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน

20 ก.ค. 44 ปิ่นทานข้าวได้ช้าที่สุดในห้องค่ะ เพราะเคี้ยวอาหารได้ละเอียดและทาน
คำเล็กๆ เชี้ยวช้า เชี้ยวกับข้าวไปมา ทานได้เรียบร้อยมากค่ะแต่ช้าไปหน่อย
ห่วงคุยกับเพื่อน

ครูแวน

22 ก.ค. 44 ปัญหาเรื่องปิ่นทานอาหารช้าเป็นปัญหาที่แม่ไม่เคยแก้ไขได้สำเร็จเลยค่ะ
ขอยอมรับตามตรง ได้บอกให้ปิ่นทานข้าวให้เร็วขึ้น อย่าพูดมากเวลา
ทานอาหาร ปิ่นก็รับปากค่ะว่าจะปรับปรุงแต่ก็ไม่ทราบเหมือนกันค่ะว่าจะ
ไปปฏิบัติตามได้แค่ไหน คุณครูมีวิธีอะไรดีที่แนะนำบ้างไหมค่ะ

คุณแม่

(สะท้อนการร่วมกันหาแนวทางในการปรับพฤติกรรมเด็กผ่านสมุดสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน)

จากการเก็บข้อมูลการสื่อสารผ่านสมุดสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน พบว่า
ในช่วงต้นของการติดต่อสื่อสาร ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะให้ข้อมูลกลับเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กที่บ้าน
ในระยะถัดมาจะเป็นการโต้ตอบถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และการหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน
ระหว่างผู้ปกครองและครู

2) การประชุมครู ผู้วิจัยและครูมีการประชุมร่วมกันในทุกสัปดาห์ควบคู่ไป
กับการจัดการเรียนการสอนและการจัดระบบสารนิทัศน์อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ซึ่งทำให้เกิด
ความร่วมมือและความเข้าใจระหว่างกันในการทำงาน มีการร่วมกันวางแผนการเรียนการสอน
การแลกเปลี่ยนข้อมูลการสังเกตพัฒนาการเด็ก การค้นพบจุดแข็ง จุดอ่อน และวิธีการเรียนรู้ของ
เด็ก การค้นหาและระบุความต้องการของเด็ก ตลอดจนการหาแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการ
เด็ก เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลในเชิงลึกของพัฒนาการเด็กรายบุคคลในแต่ละด้านอย่างเป็นองค์รวม
ได้เห็นบรรยากาศของการร่วมคิดร่วมทำระหว่างกันมากขึ้น ครูไม่ได้แสดงบทบาทของการรับรู้และ
ทำตามอย่างเดียว แต่เป็นการช่วยกันคิด แก้ปัญหา และสร้างความรู้ใหม่ร่วมกัน ครูมีความ
กระตือรือร้นในการทำงานมากขึ้น สะท้อนการทำงานเป็นทีมและการมีเครือข่ายที่ร่วมกันทำงาน
เพื่อเด็ก

จากการประชุมครูที่จัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอสัปดาห์ละ 1 ครั้งทุกสัปดาห์ และ
การจัดระบบสารนิทัศน์เพื่อนำเสนอผู้ปกครอง ทำให้ครูแต่ละคนได้แบ่งปันและแลกเปลี่ยนข้อมูล
จากการสังเกตพัฒนาการเด็ก ผ่านมุมมองและวิธีการเก็บหลักฐานที่ตรงกับความถนัดของครู
แต่ละคน ข้อมูลการสังเกตของครูประจำชั้นทำให้เห็นภาพรวมของพัฒนาการเด็กที่ผ่านการ

วิเคราะห์หลักนั้นกรองมาแล้ว ประกอบกับรายละเอียดจากบันทึกสั้นของพี่เลี้ยงที่บรรยายภาพ การกระทำและพฤติกรรมเด็ก และข้อมูลภาพสังเกตของครูผู้ช่วยที่แสดงให้เห็นขั้นตอนและความซับซ้อนของการเล่นสร้างสรรค์ของเด็ก ด้วยรูปแบบการนำเสนอข้อมูลที่แตกต่างกันเช่นนี้ ทำให้ได้ ภาพของเด็กที่ครูร่วมกันสังเกตชัดเจนมากขึ้น ในด้านลักษณะของการประชุม สะท้อนบรรยากาศ ของการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การยอมรับฟัง การปรึกษาหารือ การร่วมกันหาแนวทางใน การส่งเสริมพัฒนาการเด็กตามศักยภาพของแต่ละคน และการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนของครูให้ดีขึ้นอีกด้วย โดยครูมีโอกาสในการพัฒนาการสอนระหว่างกันจากการให้ คำแนะนำ การตั้งข้อสังเกต และหาแนวทางในการส่งเสริมการสอนของกันและกัน รวมทั้งเปิด โอกาสให้เกิดการพัฒนาาร่วมกัน ซึ่งครูแต่ละคนยอมรับในความสามารถของกันและกันและมี จุดมุ่งหมายเดียวกันในการทำงาน คือ การพัฒนาเด็กให้เต็มตามศักยภาพของแต่ละคน ซึ่งทำให้ เกิดการนิเทศภายในขึ้น ดังตัวอย่าง

บันทึกการประชุมครู

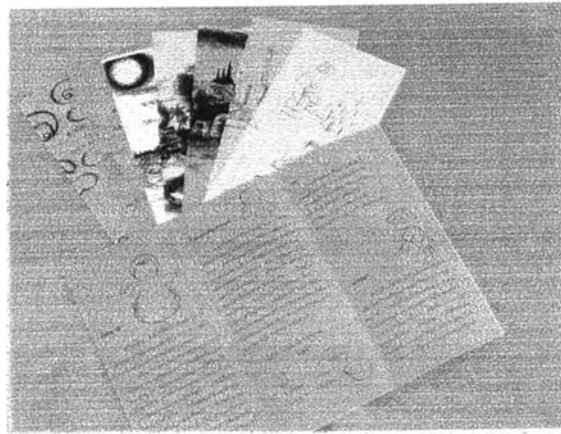
วันที่ 29 ส.ค. 44

เวลา 17.00 – 18.00 น.

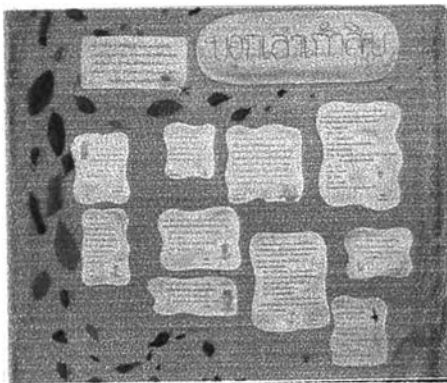
ครูสังเกตพบว่าเด็กหลายคนมีกล้ามเนื้อไม่แข็งแรง เช่น ทิวทัศน์ ยิ้ม มดแดง ครูจึง ปรึกษากันถึงกิจกรรมที่จะช่วยเพิ่มความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเด็ก สรุปผลว่าจะนำ ชั่งซึ่งจะค่อนข้างแข็ง มาให้เด็กได้ลองปั้นดู โดยครูต้องนำไปอังไฟก่อนให้เด็กปั้น นอกจากนั้นเด็กหลายคนมีสมาธิสั้น ไม่ค่อยสนใจอะไรนานๆ และชอบเล่นต่อสู่เลียนแบบ ที่วิ่งกันในขณะเล่นอิสระ ครูจึงให้เด็กฝึกการทำงานหัตถกรรมด้วยการพันเชือก เพื่อฝึก กล้ามเนื้อมือ ประสาทสัมผัส และเพิ่มสมาธิให้เด็กอีกทางหนึ่ง

จากข้อมูลการสื่อสารโต้ตอบระหว่างผู้ปกครองและครู การประชุมครู รวมทั้งการเก็บหลักฐานการเรียนรู้ต่างๆที่เกิดขึ้นในห้องเรียนของเด็ก ครูจะร่วมกันคัดเลือกและ วิเคราะห์หลักฐานต่างๆที่สะท้อนการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งมี 3 ขั้นตอน คือ การคัดเลือกหลักฐาน ที่สะท้อนพัฒนาการของเด็กในแต่ละกิจกรรม การวิเคราะห์หรือการสะท้อนความคิดเกี่ยวกับ พัฒนาการของเด็กที่เกิดขึ้นตามกรอบพัฒนาการของกิจกรรมนั้นๆ และการจัดเก็บหลักฐานอย่าง เป็นระบบ โดยนำเสนอแก่ผู้ปกครองในรูปของจดหมายข่าว บอร์ดสะท้อนความคิดของผู้ปกครอง และครู พอร์ตโฟลิโอของเด็กรายบุคคล และบอร์ดสารนิทัศน์การเรียนรู้ ซึ่งนอกจากจะเป็น ช่องทางในการสื่อสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันแล้ว ยังเป็นการให้ข้อมูลความรู้ เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กและภาพการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนแก่ผู้ปกครอง อันจะเป็น ตัวกลางในการทำงานกับผู้ปกครองในระดับความร่วมมือที่สูงขึ้นต่อไป

ตัวอย่างการจัดระบบสารนิเทศน์ในแบบต่างๆ

จดหมายข่าว เป็นการทำงานร่วมกันของครูในการเลือกเนื้อหา ข้อมูลพัฒนาการเด็กและการเขียนบรรยายสะท้อนการเรียนรู้ของเด็กในกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนการขอความร่วมมือจากผู้ปกครองในการร่วมกิจกรรมต่างๆของทางโรงเรียน โดยผู้ปกครองเป็นผู้รับทราบข้อมูล และสะท้อนความคิดเห็นในบางโอกาส ซึ่งการอ่านจดหมายข่าวนั้นนอกจากผู้ปกครองจะได้เห็นภาพรวมของความเคลื่อนไหวภายในห้องเรียนแล้วยังทำให้ผู้ปกครองเข้าใจการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางของโรงเรียนอีกด้วย

บอร์ดสะท้อนความคิดของผู้ปกครองและครู เป็นการจัดระบบพื้นฐานเพื่อนำเสนอข้อมูลกับผู้ปกครองทั้งหมด เน้นการสะท้อนความคิดของผู้ปกครองและครูที่มีต่อพฤติกรรมหรือพัฒนาการของเด็กๆ โดยในส่วนของครูนั้นคุณครูทุกคนที่เกี่ยวข้องกับเด็กมีส่วนร่วมในการสะท้อนความคิดผ่านบอร์ดนี้ ทั้งการระดมความคิดในการตั้งชื่อบอร์ด และประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูลความประทับใจเกี่ยวกับเด็กซึ่งสะท้อนให้เห็นภาพของเด็กแต่ละคน ในส่วนของผู้ปกครองนั้น ครูจะเป็นผู้คัดเลือกข้อความที่ผู้ปกครองได้สะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กจากสมุดสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียนหรือเอกสารส่งกลับอื่นๆแล้วนำมาเสนอบนบอร์ดสะท้อนความคิดของผู้ปกครองและครูนี้

พอร์ตโฟลิโอของเด็กรายบุคคล เก็บหลักฐานผลงานและการเรียนรู้ของเด็กแยกตามกิจกรรม 4 กิจกรรมคือ การเล่นอิสระ ศิลปะ ภาษาและการรู้หนังสือ และคณิตศาสตร์ โดยการเลือกเก็บเฉพาะหลักฐานที่สะท้อนพัฒนาการของเด็กที่สูงขึ้น และมีการสะท้อนความคิดของครูในผลงานแต่ละชิ้นที่เก็บ ในส่วนนี้เป็นการทำงานร่วมกันของครู ในการคัดเลือกหลักฐานและสะท้อนความคิดและมีส่วนที่ให้ผู้ปกครองได้ร่วมสะท้อนความคิดกลับให้ครูทราบด้วย

บอร์ดสารนิทัศน์การเรียนรู้ เป็นการจัดระบบหลักฐานเพื่อการนำเสนอข้อมูลกับผู้ปกครองทั้งหมดให้เห็นภาพการเรียนรู้ของเด็กซึ่งจำแนกตามขั้นพัฒนาการ บอร์ดสารนิทัศน์การเรียนรู้เป็นช่องทางหนึ่งในการที่ครูสื่อสารกับผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองเข้าใจถึงความเชื่อมโยงของการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนกับพัฒนาการของเด็กแต่ละคนชัดเจนยิ่งขึ้น

การที่มีช่องทางในการสื่อสารระหว่างผู้ปกครองและครู และวิธีการสื่อสารที่หลากหลาย ทำให้ผู้ปกครองเข้าใจแนวทางการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน เห็นภาพการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กในแต่ละกิจกรรมชัดเจนยิ่งขึ้น ตลอดจนการเชิญเชิญและเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและร่วมหาแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กกับครูมากขึ้น ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและครูแน่นแฟ้นขึ้น ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการศึกษาของลูกและให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนมากขึ้น

2.2.2 การหาแนวทางส่งเสริมพัฒนาการที่สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก

ผู้วิจัย ครู และผู้ปกครอง สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน เพื่อการประสานความร่วมมือในการหาแนวทางร่วมกันในการส่งเสริมพัฒนาการในแต่ละด้านของเด็กให้สูงขึ้น โดยความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ปกครองและครูมีเพิ่มขึ้นตามเวลาที่ผ่านมา ซึ่งช่วยสร้างความร่วมมือและการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการตัดสินใจและส่งเสริมพัฒนาการเด็กร่วมกับครูเพิ่มมากขึ้น ครูและผู้ปกครองมีการสื่อสารและสะท้อนความคิดเห็นร่วมกันในหลายลักษณะ ดังนี้

1) การประชุมผู้ปกครองทั้งหมด เพื่อร่วมกันตัดสินใจและวางแผนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน หรือกิจกรรมต่างๆที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการเด็กกลุ่มใหญ่ ตัวอย่างเช่น

บันทึกการประชุมผู้ปกครองกลุ่มใหญ่

วันที่ 28 ก.ย. 44

เวลา 16.30 – 17.30 น.

ครูและผู้ปกครองประชุมร่วมกันเพื่อพูดคุยถึงการจัดกิจกรรมนอกสถานที่ที่สวนรถไฟ โดยปรึกษากันถึงลักษณะกิจกรรมที่จะเกิดขึ้น ซึ่งได้ข้อสรุปว่า จะให้เด็กถีบจักรยานส่วนตัวผู้ปกครองเดินตาม โดยแบ่งเด็กเป็น 2 กลุ่ม และมีกิจกรรมว่ายนํ้าให้เด็กได้แสดงความสามารถที่ได้เรียนว่ายนํ้ากับครูธราด้วย นอกจากนั้นได้ปรึกษากันถึงกรณีฝนตกว่าจะมีแผนการอย่างไร

คุณพ่อปิ่นเสนอความคิดเห็นว่า “มีบริเวณในร่มหรือเปล้า เมื่อกรณีฝนตกจะได้จัดกิจกรรมข้างใน และถึงฝนตกก็ไม่น่าจะมีปัญหา ให้ทุกคนเตรียมเสื้อกันฝนและร่วมให้พร้อมในวันนั้นด้วย” นอกจากนั้นครูยังได้ปรึกษากันถึงกิจกรรมใส่บาตรวันออกพรรษา ก่อนไปสวนรถไฟว่าควรจะมีหรือไม่ เพราะสัปดาห์นี้มีกิจกรรมพิเศษค่อนข้างถี่ แต่ผู้ปกครองทุกท่านเห็นพ้องต้องกันว่าควรมีกิจกรรมและตกลงกันว่าสามารถมาร่วมงานได้

ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นและร่วมตัดสินใจในกิจกรรมต่างๆที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น รวมทั้งการเข้าร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียนด้วยความสมัครใจ ทั้งนี้บรรยากาศของการประชุมเป็นแบบไม่เป็นทางการ ทำให้ผู้ปกครองสะดวกใจในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่างๆร่วมกัน

2) การประชุมผู้ปกครองรายบุคคล เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกัน และการสร้างความรู้ใหม่ร่วมกัน โดยครูให้ข้อมูลการสังเกตพัฒนาการเด็กในทุกด้านและชี้ให้เห็นพัฒนาการของเด็กในแต่ละกิจกรรมผ่านพอร์ตโฟลิโอของเด็กรายบุคคลซึ่งครูและผู้ปกครองจะได้ร่วมกันแลกเปลี่ยนข้อมูลของเด็กระหว่างกัน ตลอดจนค้นหาปัญหา ศักยภาพและข้อจำกัดของเด็กแต่ละคนเพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการด้านนั้นๆให้สูงขึ้นต่อไป ในโปรแกรมฯจัดให้มีการพบปะกับผู้ปกครองจำนวน 2 ครั้ง โดยในการพบปะครั้งแรกนั้นเป็นลักษณะค่อนข้างเป็นทางการ ครูเป็นฝ่ายนัดหมายผู้ปกครองเพื่อพูดคุยประเด็นที่ต้องการความร่วมมือกับผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ผู้ปกครองให้ความร่วมมืออย่างดีในการเข้าร่วมประชุมและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน ตัวอย่างเช่น

บันทึกการประชุมผู้ปกครองรายบุคคล

ชื่อเด็ก แก้ว   วันที่ 18 ก.ค. 44   เวลา 17.00 – 18.00 น.

ขอความร่วมมือในการแก้ปัญหาการสื่อสารก่อน โดยใช้วิธีการสร้างความสนใจ การจับตัว การใช้ประโยคสั้นๆ ภาษาง่ายๆกับแก้ว อาจเล่นหุ่นด้วยกันแล้วฝึกให้พูดบทสนทนา โดยหัดให้มีการผลัดเปลี่ยนกันพูด และขอให้ลดการดูทีวี เพราะการคิด การสื่อสารขณะนี้ เป็นภาษาที่เลียนแบบภาษาในทีวีแบบคำต่อคำ มิได้ใช้ภาษาที่สื่อความรู้สึกนึกคิดของแก้วเอง

(ตัวอย่างจากบันทึกการประชุมผู้ปกครองที่แสดงให้เห็นการขอความร่วมมือกับผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน)

3) การทดลองปฏิบัติและสังเกตผล ภายหลังจากการพบปะกับผู้ปกครองครั้งที่ 1 ครูและผู้ปกครองได้นำแนวทางที่ตกลงร่วมกันไปปฏิบัติกับเด็ก เมื่อเวลาผ่านไป 1 เดือน ครูจัดให้มีการพบปะครั้งที่ 2 ขึ้น โดยครูเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเป็นฝ่ายนัดหมายครูเอง จุดประสงค์เพื่อเป็นการติดตามผลหลังจากการหาแนวทางร่วมกันในการพบปะครั้งแรก และสังเกตว่าเด็กมีพัฒนาการในด้านที่กำลังส่งเสริมร่วมกันไปในทิศทางใด และจะส่งเสริมพัฒนาการด้านใดต่อไป ซึ่งผู้ปกครองให้ความสนใจและเห็นความสำคัญของการสนทนากันมาก ไม่คิดว่าเป็นภาระของ

ผู้ปกครองและยินดีให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมทุกครั้ง จากจำนวนผู้ปกครอง 13 คนมีผู้ปกครองเข้าร่วมทั้งหมด 12 คน ทั้งนี้ผู้ปกครองเด็กบางคนเข้าร่วมทั้งพ่อและแม่ รวมไปถึงพี่ผู้ซึ่งมีส่วนในการเลี้ยงดูน้องด้วย

บันทึกการประชุมผู้ปกครองรายบุคคล

ชื่อเด็ก แก้ว วันที่ 7 ก.ย. 44 เวลา 17.00 – 18.00 น.

พบว่าแก้วพูดมากขึ้น โดยที่บ้านได้เล่นตุ๊กตาและนิ้วมือกับแก้วให้แก้วได้ตอบซึ่งทำให้แก้วมีพัฒนาการของการสื่อสารดีขึ้นมาก ทั้งนี้ยังคงทำงานเรื่องการสื่อสารกับแก้วต่อไป

(กิจกรรมที่ผู้ปกครองทำร่วมกับเด็กที่บ้าน
เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กตามแนวทางเดียวกับโรงเรียน)

บันทึกการประชุมผู้ปกครองรายบุคคล

ชื่อเด็ก แก้ว วันที่ 7 ก.ย. 44 เวลา 17.00 – 18.00 น.

คุณพ่อได้ตั้งประเด็นเรื่องหนูเนื้อแดงว่ามีสารเร่งสี ไม่ควรให้เด็กทานมากๆ ในหนูจะใส่ยากันบูดและสารเร่งสี เป็นยาแก้โรคหอบหืดเพื่อให้หนูมีเนื้อสีแดง และไม่ติดมัน โดยหนู 80% จะใส่สารพวกนี้ ซึ่งตอนนี้เขาเพิ่งจะรณรงค์กัน คุณพ่ออยากให้ทางโรงเรียนระวังเรื่องนี้ด้วย

(ผู้ปกครองให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่ครู)

ในการสร้างความร่วมมือระหว่างกันเพื่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็กนั้น ครูต้องทำงานอย่างหนักในการเก็บรวบรวมข้อมูลการสังเกตและประเมินพัฒนาการเด็ก และการประชุมแลกเปลี่ยนระหว่างกัน ทำให้ครูได้ฝึกฝนตัวเองและได้เรียนรู้วิธีการของการประเมินพัฒนาการเด็กตามสภาพจริงตลอดเวลา ครูจึงมีความเข้าใจและเห็นภาพของเด็กแต่ละคนชัดเจนขึ้นมาก ทำให้ข้อมูลที่ได้สำหรับการพูดคุยกับผู้ปกครองมีน้ำหนักและชัดเจนในประเด็นที่ต้องการส่งเสริมและหาแนวทางร่วมกัน

จากการเข้าร่วมโปรแกรมทำให้ครูได้ทำงานร่วมกันมากขึ้น และทำงานกับผู้ปกครองมากขึ้น เป็นบรรยากาศของการยอมรับความคิดเห็นของกันและกัน ให้เกียรติซึ่งกันและกัน สะท้อนการร่วมคิดร่วมทำ เกิดการสร้างความรู้ร่วมกันและส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน ผู้ปกครองเข้าใจการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน วิธีการเรียนรู้ของเด็ก พัฒนาการเด็กมากขึ้น และมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินพัฒนาการเด็กกับครูตลอดเวลา ทำให้การทำงานเป็นไปในแนวทางเดียวกันและผู้ปกครองตระหนักถึงการมีส่วนร่วม และมีส่วนสนับสนุนในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กมากขึ้น นอกจากนั้นผู้ปกครองยังแสดงบทบาทของการเป็นผู้ตรวจสอบการทำงานของโรงเรียนและครู ตลอดจนการให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการทำงานของครูอีกด้วย

บันทึกครู

ผู้บันทึก ครูแวน

วันที่ 2 ต.ค. 44

คุณพ่อคุณแม่พลอย และคุณแม่ปิ่นสอบถามครูเรื่องลูกอมที่ครูสอนแทนนำมาแจกให้เด็ก เนื่องจากนโยบายของโรงเรียนไม่ให้เด็กทานลูกอมและขนมถุง

(สะท้อนการคอยตรวจสอบการทำงานของครูอยู่ตลอดเวลา)

บันทึกครู

ผู้บันทึก ครูแวน

วันที่ 4 ต.ค. 44

คุณแม่ปิ่นสอบถามเรื่องว่าย่น้ำว่าย่น้ำได้ไหม หนวใหม่ถ้าหนวมากหยุดก็ได้ คุณแม่อัฐบอกว่าย่น้ำได้เพราะจะหนวแค่ช่วงแรกๆที่ลงสระ

(สะท้อนการให้คำแนะนำในการจัดกิจกรรมแก่ครู)

2.2.3 การทบทวนแนวปฏิบัติ และการติดตามพัฒนาการเด็ก

ผู้วิจัย ครู และผู้ปกครองมีการทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่องตลอดภาคการศึกษาในเรื่องของการเก็บข้อมูลพัฒนาการเด็กที่เปลี่ยนแปลงไป การติดตามพัฒนาการเด็กทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน และการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างครูและผู้ปกครองอยู่เสมอ ตลอดจนการประสานความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและครูในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ช่วยให้เด็กมีพัฒนาการด้านนั้นๆสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ดังตัวอย่าง

สมุดสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน

25 ส.ค. 44 วันนี้ยิ้มทานข้าวแล้วตามด้วยนม แต่ไม่เคี้ยวให้ละเอียดทำให้อาเจียน
ออกมา ยิ้มร้องไห้พร้อมบอกว่า ยิ้มจะเคี้ยวข้าวให้ละเอียดครับ

พี่แสง

31 ส.ค. 44 เรื่องการเคี้ยวอาหาร คงต้องฝึกต่อไป แต่ก็คิดว่าดีขึ้น ดูจากฟันหน้าที่เคยเก
เพราะเขาชอบบดฟันเมื่อตอนฟันขึ้นใหม่ๆเลยทำให้เก แต่มาดูตอนนี้ ฟัน
เขาหายเกขึ้นมาก ฟันหน้าซี่ซ้ายเริ่มมาเสมอกับฟันซี่ขวามากขึ้น อาจจะมา
จากการเคี้ยวอาหารมากขึ้น และอีกอย่างหนึ่งที่ยิ้มมีพัฒนาการที่ดีขึ้น คือ
การพูดจาแบบมีเหตุผล มักจะพูดและอธิบายให้ฟังว่าเป็นมาอย่างไร

คุณแม่

บันทึกการประชุมผู้ปกครองรายบุคคล

ชื่อเด็ก ทิวทัศน์ วันที่ 12 ก.ย. 44 เวลา 16.00 – 16.30 น.

จากการประชุมครั้งแรก ครูขอความร่วมมือเรื่องการช่วยกันทำงานเรื่องการควบคุมระดับ
เสียง โดยใช้วิธีพูดเตือนให้รู้ตัว และแก้ไขเรื่องการร้องไห้เพื่อแก้ปัญหาของทิวทัศน์ โดย
หลีกเลี่ยงการร้องไห้เพราะไม่ได้ตั้งใจ ให้ใช้วิธีการเตือน ให้เวลา หรือใช้เงื่อนไขที่ชัดเจน
เช่น ผู้ที่อยู่ในห้องเรียนได้คือผู้ที่ไม่ร้องไห้ เมื่อเวลาผ่านไป 1 เดือน พบว่า การร้องไห้เพื่อ
แก้ปัญหาลดลงแล้ว และการใช้กล่อมเนื้อมือดีขึ้น จับดินสอไม่เกร็ง ดังนั้นการประชุมครั้ง
ที่สองจึงขอความร่วมมือเรื่องการฝึกกล่อมเนื้อมือต่อ โดยเปลี่ยนจากสีเมจิกเป็นสีเทียน
เพราะจะได้ใช้น้ำหนักมือมากกว่า และให้หากิจกรรมที่ฝึกกล่อมเนื้อมือ เช่น ปั้นดินน้ำมัน

(สะท้อนการติดตามและหาแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก)

2.3 การสรุปผลการใช้โปรแกรมฯ จะเห็นว่าโปรแกรมฯทำให้ครูและผู้ปกครอง
มีการทำงานร่วมกันมากขึ้น โดยในด้านของครูนั้นเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
ระหว่างกันซึ่งนำไปสู่การเรียนรู้และการพัฒนาทางวิชาชีพต่อไป นอกจากนี้โปรแกรมฯยังส่งเสริม
ให้ครูเป็นผู้วิจัยภายในชั้นเรียน จากการสังเกตพัฒนาการเด็กและค้นพบปัญหาที่ต้องการแก้ไขไป
จนถึงการร่วมกันหาแนวทางแก้ไข ซึ่งการมองเห็นปัญหาและการแก้ไขปัญหา ไม่ได้เกิดจากครู
เพียงฝ่ายเดียว หากแต่เป็นการทำงานร่วมกันของทั้งครูและผู้ปกครอง ในการส่งเสริมพัฒนาการ
ของเด็กให้สูงขึ้น ก่อให้เกิดการสร้างความรู้และการเรียนรู้ร่วมกันภายใต้จุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ
การส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้เต็มตามศักยภาพของแต่ละคน

ตอนที่ 3 การปรับปรุงโปรแกรมการใช้สารนิทัศน์เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและครู ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 3.1 การนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมการใช้สารนิทัศน์ เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและครู ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล

นำข้อมูลจากผลการทดลองใช้โปรแกรมฯและรวบรวมความคิดเห็น ความพึงพอใจ ข้อเสนอแนะของผู้ปกครองและครูที่มีส่วนร่วมในโปรแกรมฯ ตลอดจนข้อสังเกตของผู้วิจัยขณะดำเนินการทดลองมาวิเคราะห์และดำเนินการปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมฯให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นในประเด็นต่างๆ ดังแสดงในตารางที่ 16 ต่อไปนี้

ตารางที่ 16 ผลการปรับปรุงโปรแกรมการใช้สารนิทัศน์เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและครู ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากบันทึกของผู้วิจัยขณะทดลองใช้โปรแกรมฯ และจากความคิดเห็นของผู้ปกครองและครู

องค์ประกอบของโปรแกรมฯ	ข้อมูลจากการทดลองใช้โปรแกรมฯและจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองและครู	สิ่งที่ได้ปรับปรุงแก้ไขโดยพิจารณาจากข้อมูลที่ได้รับ
1. แนวคิดและทฤษฎี	-	ไม่เปลี่ยนแปลง
2. หลักการ	-	ไม่เปลี่ยนแปลง
3. วัตถุประสงค์	-	ไม่เปลี่ยนแปลง
4. เนื้อหา	-	ไม่เปลี่ยนแปลง
5. การดำเนินการใช้โปรแกรมฯ		
5.1 ระยะเวลา	ระยะเวลาที่ใช้ในโปรแกรมสั้น ทำให้ไม่เห็นความเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการในบางด้าน	ยืดเวลาของการใช้โปรแกรมฯให้ยาวขึ้นอีก 1 ภาคการศึกษาเพื่อให้การติดตามพัฒนาการเด็กเป็นไปอย่างต่อเนื่อง
5.2 สื่อประกอบโปรแกรมฯ	1. เนื้อหาในจดหมายข่าวจะเป็นภาพรวม ข้อมูลด้านพัฒนาการเด็กยังไม่ชัดเจน	1. เพิ่มเติมข้อมูลด้านพัฒนาการเด็กที่ละเอียดขึ้นและยกตัวอย่างเป็นรายบุคคล

ตารางที่ 16 ผลการปรับปรุงโปรแกรมการใช้สารนิทัศน์เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและครู ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากบันทึกของผู้ปกครองและครู ผู้วิจัยขณะทดลองใช้โปรแกรมฯ และจากความคิดเห็นของผู้ปกครองและครู (ต่อ)

องค์ประกอบของโปรแกรมฯ	ข้อมูลจากการทดลองใช้โปรแกรมฯและการสัมภาษณ์ผู้ปกครองและครู	สิ่งที่ได้ปรับปรุงแก้ไขโดยพิจารณาจากข้อมูลที่ได้รับ
5.2 สื่อประกอบโปรแกรมฯ	<p>2. บอร์ดสะท้อนความคิดของผู้ปกครองและครูไม่ดึงดูดไม่เห็นการเปลี่ยนแปลงของข้อมูล</p> <p>3. หลักฐานที่เก็บลงพอร์ตโฟลิโอของเด็กหลายคนมีความหลากหลายมากเกินไป บางส่วนเกิดความซ้ำซ้อนและเป็นภาระครูในการเก็บหลักฐานบางประเภท</p>	<p>2. กำหนดเวลาการจัดแสดงบอร์ดให้มีการเปลี่ยนอย่างสม่ำเสมอ และปรับรูปแบบการจัดให้มีสีสัน น่าสนใจ</p> <p>3. กำหนดตารางการเก็บหลักฐานอย่างชัดเจน และลดวิธีการของการเก็บหลักฐานให้สามารถปฏิบัติจริงได้</p>
5.3 แผนการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ		
5.3.1 กิจกรรมการจัดระบบสารนิทัศน์	การวางแผนการจัดเก็บและตารางเวลาการเก็บข้อมูลไม่ชัดเจนและประเภทของหลักฐานที่เก็บซ้ำซ้อน	กำหนดตารางเวลาในการจัดเก็บหลักฐานให้ชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้จริง และกำหนดประเภทของหลักฐานที่เก็บให้ชัดเจนและไม่ซ้ำซ้อน
5.3.2 กิจกรรมการประชุมครู	พบว่าเวลาในการประชุมไม่สม่ำเสมอบางครั้งใช้เวลานานเกินไป	กำหนดวาระการประชุมในแต่ละครั้งให้ชัดเจน และควบคุมเนื้อหาตลอดจนการสนทนาให้ตรงประเด็น

ตารางที่ 16 ผลการปรับปรุงโปรแกรมการใช้สารนิทัศน์เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและครู ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากบันทึกของผู้ปกครองและครู ผู้วิจัยขณะทดลองใช้โปรแกรมฯ และจากความคิดเห็นของผู้ปกครองและครู (ต่อ)

องค์ประกอบของโปรแกรมฯ	ข้อมูลจากการทดลองใช้โปรแกรมฯ และจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองและครู	สิ่งที่ได้ปรับปรุงแก้ไขโดยพิจารณาจากข้อมูลที่ได้รับ
5.2.3 กิจกรรมการสะท้อนความคิดร่วมกับผู้ปกครอง	<ol style="list-style-type: none"> 1. การดำเนินการประชุมและระยะเวลาให้อยู่เฉพาะประเด็นเรื่องการศึกษาพัฒนาการเด็กไม่ได้ ผู้ปกครองต้องการการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กและการดำเนินชีวิตในครอบครัว 2. ความถี่ในการจัดมากเกินไป ไม่เห็นความเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการเด็กบางด้าน 3. ครูต้องการคำแนะนำหรือความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญในบางกรณีเพื่อนำมาทดลองปฏิบัติ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. กำหนดวาระการประชุมและขั้นตอนการพูดคุยอย่างชัดเจน และตรงประเด็นโดยควบคุมเวลาให้อยู่ภายในเวลา 1 ชั่วโมง รวมทั้งจัดกิจกรรมให้ความรู้และกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียนเพิ่มเติม 2. ลดจำนวนในการประชุมให้เหลือภาคการศึกษาละ 1 ครั้ง 3. ขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญในกรณีที่เกินความสามารถของครูเพื่อนำมาปฏิบัติ

หลังจากปรับปรุงโปรแกรมฯแล้วนำโปรแกรมฯไปใช้ต่อกับกลุ่มตัวอย่างเดิมในภาคการศึกษาที่ 2 เป็นการขยายเวลาเพื่อให้เห็นพัฒนาการเด็กที่เปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการทำงานร่วมกัน และปรับปรุงการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมก่อนนำเสนอโปรแกรมฯฉบับสมบูรณ์ โดยปรับลดความกระชั้นและเร่งรีบในการจัดระบบสารนิทัศน์เพื่อนำเสนอต่อผู้ปกครองลง แต่ยังคงบทบาทในการร่วมกันติดตามและส่งเสริมพัฒนาการเด็กอย่างต่อเนื่อง รายละเอียดของโปรแกรมฯที่ปรับปรุงแล้วมีดังนี้

3.1.1 กิจกรรมการจัดระบบสารนิทัศน์

- 1) ผู้วิจัยวางแผนในการจัดเก็บและจัดระบบสารนิทัศน์ร่วมกับครู โดยลดความถี่ของการจัดแสดงบอร์ดสารนิทัศน์การเรียนรู้จากเดิม 3 ครั้ง (แสดงเดือนละ 1 บอร์ด) เหลือ 1 ครั้ง (แสดง 1 บอร์ดใน 3 เดือน) เนื่องจากเป็นการทำงานในส่วนที่ครูต้องวิเคราะห์และสะท้อนความคิดเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติจริง ซึ่งครูต้องมีความเข้าใจในพัฒนาการเด็กอย่างชัดเจน และต้องใช้เวลาในการเฝ้าสังเกตและเก็บข้อมูล ซึ่งในความเป็นจริงเด็กใช้เวลาในแต่ละขั้นพัฒนาการนาน
- 2) ลดความถี่ของการนำเสนอหลักฐานการเรียนรู้ผ่านพอร์ตโฟลิโอของเด็ก รายบุคคลจากเดิม 2 ครั้ง เหลือ 1 ครั้ง เนื่องจากครูต้องใช้เวลาในการเก็บ รวบรวม สรุป และวิเคราะห์หลักฐานการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งใช้เวลาในการเก็บเพื่อวิเคราะห์ประมาณ 1 – 1 เดือนครึ่ง และพัฒนาการบางด้านไม่เห็นความเปลี่ยนแปลงในระยะเวลาที่สั้น
- 3) เพิ่มความถี่ของการนำเสนอผ่านบอร์ดสะท้อนความคิดของผู้ปกครองและครู จากเดิม 2 ครั้งใน 3 เดือน และไม่มีระยะเวลาในการเปลี่ยนข้อความชัดเจน เป็นเดือนละ 1 ครั้ง เนื่องจากเป็นส่วนของการสะท้อนความคิดครูในแง่การปฏิบัติมากกว่าการเชื่อมโยงกับทฤษฎี ซึ่งครูสามารถสะท้อนความคิดได้บ่อยครั้งและไม่เกินความสามารถของครู

3.1.2 กิจกรรมการประชุมครู

ผู้วิจัยควบคุมประเด็นในการประชุมและกำหนดระยะเวลาในการประชุมโดยจัดประชุมสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละไม่เกิน 1 ชั่วโมง โดยให้ครูแต่ละคนรวบรวมประเด็นจากข้อมูลของตนมาพร้อมที่จะนำเสนอในที่ประชุมตามแนวทางของครูในการสังเกตเด็กอย่างเป็นระบบ (ภาคผนวกของคู่มือโปรแกรมฯ)

3.1.3 กิจกรรมการสะท้อนความคิดร่วมกับผู้ปกครองของเด็กเป็นรายบุคคล

เนื่องจากกระบวนการในการได้มาซึ่งข้อมูลพัฒนาการเด็ก เพื่อการสะท้อนความคิดร่วมกับผู้ปกครองจำเป็นต้องใช้เวลาเก็บข้อมูลอย่างน้อย 4 – 6 สัปดาห์ และครูมีภาระงานอื่นทำให้การพบปะกับผู้ปกครองสามารถจัดได้ 3 คนใน 1 สัปดาห์ ซึ่งการพบปะกับผู้ปกครองของเด็กจำนวนทั้งสิ้น 13 คนนั้นใช้เวลา 3 – 4 สัปดาห์ อีกทั้งการพบปะกับผู้ปกครอง 2 ครั้ง ต่อ 1 ภาคการศึกษานั้นกระชั้นเกินไป ทำให้ไม่เห็นความเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการเด็กชัดเจน ผู้วิจัยจึงลดจำนวนในการพบปะกับผู้ปกครองลงเหลือ 1 ครั้งโดยจัดให้มีขึ้นในช่วงกลางภาคการศึกษา ควบคุมประเด็นในการประชุมและกำหนดระยะเวลาที่ใช้ในการสนทนาประมาณ 30 นาที (ไม่เกิน 1 ชั่วโมง) เนื้อหาของการสนทนาเน้นเรื่องของการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก การติดตามผลการส่งเสริมพัฒนาการ และแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการในประเด็นต่อไป ทั้งนี้เวลาของการสนทนาในแต่ละครั้งสามารถยืดหยุ่นได้ตามความต้องการของผู้ปกครองของเด็กแต่ละคน

ตอนที่ 3.2 บรรยายผลการนำโปรแกรมการใช้สารทัศน์เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและครู ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาลไปใช้ในภาคการศึกษาที่ 2 โดยบรรยายพฤติกรรมความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและครูในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้วยข้อมูลจากกรณีตัวอย่าง

การดำเนินการของครูในการจัดระบบหลักฐานต่างๆเพื่อนำเสนอและสนทนากับผู้ปกครองเพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆร่วมกัน ในภาคปลายซึ่งเป็นภาคการศึกษาที่ 2 ครูได้ประสบการณ์การสังเกตและวิเคราะห์พัฒนาการด้านต่างๆของเด็กจนแม่นยำในขั้นตอนของพัฒนาการแต่ละด้านแล้ว ครูศึกษาเด็กแบบองค์รวม โดยการทำงานเพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานการเรียนรู้และข้อมูลพัฒนาการเด็กตามสภาพจริง ไม่ว่าจะเป็นการทำงานของครูในส่วนของกรเก็บรวบรวมหลักฐาน จากการสังเกต การถ่ายภาพ การจดบันทึกสั้น ฯลฯ การสะท้อนความคิดและวิเคราะห์เพื่อค้นหาประเด็นปัญหาพัฒนาการ และการทำงานร่วมกับผู้ปกครองในพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆที่ต้องได้รับการส่งเสริมร่วมกันนั้น ครูพัฒนาจากการสังเกตแบบไม่แยกส่วน กล่าวคือ ครูเฝ้าสังเกตพัฒนาการและความสามารถของเด็กแต่ละคนในแต่ละด้านพัฒนาการไปพร้อมๆกัน ไม่ใช่การมองเด็กทีละด้านพัฒนาการ ครูค้นหาปัญหา วิเคราะห์ และกำหนดแนวทางส่งเสริมพัฒนาการเด็กด้านนั้นๆอย่างเหมาะสมกับความเฉพาะตัวของเด็กแต่ละคนภายใต้แนวทางของการสังเกตเด็กอย่างละเอียดและเป็นระบบ

ตอนที่ 3.2 นี้เป็นการบรรยายผลการนำโปรแกรมฯไปใช้ในภาคการศึกษาที่ 2 ซึ่งเป็นการบรรยายแยกส่วนประเด็นพัฒนาการในบางด้าน เพื่อให้เห็นแนวทางการทำงานระหว่างกันในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กแต่ละคนอย่างชัดเจนและเข้าใจง่าย โดยนำเสนอภาพของเด็กในส่วนของข้อมูลเบื้องต้น ซึ่งเป็นข้อมูลการสังเกตของครู และข้อมูลภูมิหลังจากประวัติของเด็ก โดยข้อมูลดังกล่าวนี้ได้มาในช่วงระหว่างภาคการศึกษาที่ 1 จนถึงต้นภาคการศึกษาที่ 2 เป็นข้อมูลสำหรับครูในการค้นหาและระบุความต้องการของเด็ก ทั้งนี้การนำเสนอข้อมูลของกรณีตัวอย่างจำนวน 12 คน เรียงลำดับตามความสัมพันธ์ด้านสังคมระหว่างเด็กด้วยกันเองและประเด็นวิเคราะห์ที่ใกล้เคียงกัน ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ประกอบด้วย ครีมี พลอย และปิ่น เป็นกลุ่มเด็กที่มีความใกล้ชิดกันเป็นพิเศษมักเล่นด้วยกันและมีประเด็นวิเคราะห์ที่สะท้อนพัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจที่ละเอียดอ่อนคล้ายกัน

กลุ่มที่ 2 ประกอบด้วย แก้ว ยิ้ม และไบพัด เป็นเด็กที่มีพัฒนาการบางด้านล่าช้าหรือสงสัยว่ามีความบกพร่องในการเรียนรู้บางด้าน ซึ่งสะท้อนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ปกครองและครูอย่างใกล้ชิด

กลุ่มที่ 3 ประกอบด้วย ทิวทัศน์ ป่าน ดอย และอัฐ เป็นกลุ่มเด็กที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด มักเล่นด้วยกันและแสดงการเล่นเป็นกลุ่มอย่างชัดเจน มีพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ที่ได้รับอิทธิพลจากการดูโทรทัศน์สะท้อนผ่านพฤติกรรมและการเล่นที่รุนแรง

กลุ่มที่ 4 ประกอบด้วย มดแดง และไอน้ำ เป็นเด็กที่มีพัฒนาการด้านการเล่นที่สร้างสรรค์ สะท้อนพัฒนาการการสร้างไม้บล็อกในระดับสูง แต่มักจะใช้เวลาอยู่กับความคิดของตัวเอง

หมายเหตุ กรณีตัวอย่างในภาคการศึกษาที่ 2 มีจำนวน 12 คน เนื่องจากห่างไกลจากสาเหตุจากปัญหาที่บ้าน

3.2.1 กรณีตัวอย่างของด.ญ.ศรีม

1) การใช้สารนิทัศน์ เพื่อค้นหาและระบุความต้องการของเด็ก

ข้อมูลเบื้องต้น ชื่อ ด.ญ.ศรีม นับถึงเดือนพฤศจิกายน 2544 อายุ 5ปี 8 เดือน เป็นพี่สาวคนโต มีน้องสาว 1 คน อายุห่างกัน 3 ปี

1.1) ด้านร่างกาย

สุขภาพ -น้ำหนัก 19 กก. สูง 107 ซม. รูปร่างสมส่วน แข็งแรง ผิวขาว
หน้าตาสะอาดแก้มใสสีชมพู

การเคลื่อนไหว -เดินหลังแอ่นและเดินบนปลายเท้า

1.2) ด้านอารมณ์ จิตใจ -เมื่ออายุ 4 ปี ใบหน้าเฉยเมยไม่แสดงอารมณ์ ไม่สบตา ไม่มองหน้าครู
เมื่อครูลงโทษมักเฉย ไม่แสดงความรู้สึกเสียใจ
-ตอนเช้าเมื่อเข้ามาในห้องเรียนมักมานั่งใกล้ครูประมาณ 10 นาทีก่อน
ไปเล่นกับเพื่อน

1.3) ด้านสังคม -ไม่รับรู้คำสั่งหรือคำขอร้องของครู ไม่ให้ความร่วมมือในกิจกรรม
กลุ่มใหญ่
-ขณะอยู่กับครูจะเฉย ไม่เล่าอะไรให้ฟังและชอบแอนตัว ขณะอยู่กับ
เพื่อนจะแสดงบทบาทผู้นำและเข้ากับเพื่อนผู้หญิงได้ดี

1.4) ด้านสติปัญญา -พูดจาชัดเจน แต่เวลาพูดกับครูจะพูดลากเสียง และพูดไม่มีหางเสียง
-มีสมาธิในการทำงานนาน

ประเด็นวิเคราะห์ พัฒนาการทางด้านอารมณ์ จิตใจและสังคม เรื่องการปรับตัว

บันทึกการสะท้อนความคิดของครู

ผู้บันทึก ครูฉวี วันที่ 5 พ.ย. 44 (อายุ 5 ปี 8 เดือน)

ในต้นภาคการศึกษาที่ 1 ทุกเช้าครูจะต้องเข้ามานั่งตักครูประมาณ 5 – 10 นาทีโดยไม่ลุกไปไหน ก่อนที่จะลุกไปเข้ากลุ่มกับเพื่อนตามปกติ ซึ่งจะเล่นเฉพาะกับเด็กผู้หญิง คือพลอยและปิ่น โดยแสดงบทบาทเป็นผู้นำกลุ่ม ไม่พบการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ และเพื่อนต่างเพศ ครูไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมกลุ่มใหญ่ ซ้ำอย่างมาก ไม่กล้าแสดงออก เมื่อครูถามอะไรมักตอบว่า “ไม่รู้” อีกทั้งครูไม่แสดงการรับรู้หรือตอบสนองทางอารมณ์ที่เหมาะสม กล่าวคือ ครูจะนั่งนิ่งเฉย ไม่หัวเราะ ไม่ยิ้ม ไม่ได้ตอบ ไม่แสดงตนว่าอยู่ร่วมในกลุ่มใหญ่

(การสะท้อนความคิดของครูถึงพฤติกรรมของเด็กในอดีต
เพื่อเป็นข้อมูลในการวินิจฉัยปัญหาพัฒนาการเด็กในปัจจุบัน)

จากการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ปกครองและครูตลอดภาคการศึกษาที่ 1 นั้น ครูพบว่าครูมีพัฒนาการที่ดีขึ้น กล่าวคือ มีความกล้าแสดงออกมากขึ้น ความขี้อายลดลง ช่างพูด ช่างคุยมากขึ้น เข้ามาพูดคุยกับครูด้วยตัวเอง โดยมักถามคำถามว่า “นี่อะไร” และชอบเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับที่บ้านให้ครูฟัง แม้ว่าครูจะมีการปรับตัวที่ดีขึ้น เริ่มสร้างความสัมพันธ์กับครูหรือผู้ใหญ่รอบตัวได้ดีขึ้น แต่พบว่าครูไม่สร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนนอกกลุ่ม โดยเฉพาะการพูดคุยกับเพื่อนต่างเพศ ซึ่งครูสมควรได้รับการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจและสังคม ในเรื่องของการปรับตัวเพื่อให้มีความมั่นใจในตนเอง กล้าแสดงออก และเข้าสังคมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น นอกจากนั้นยังควรได้รับการส่งเสริมในเรื่องของมารยาทในการพูด การพูดจาที่ไพเราะมีหางเสียง การแบ่งปัน และความมีน้ำใจควบคู่ไปด้วย

2) การหาแนวทางส่งเสริมพัฒนาการที่สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก

จากการสื่อสาร แลกเปลี่ยนข้อมูลพัฒนาการเด็กระหว่างบ้านกับโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอและการพบปะกับผู้ปกครองเพื่อหาแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กร่วมกัน โดยการให้ความรัก ความเอาใจใส่ และการให้เวลาในการปรับตัว ไม่เร่งรัดหรือให้ความสนใจโดยตรงขณะทำกิจกรรมของครู เนื่องจาก การให้ความสนใจโดยตรงจะทำให้ครูหยุดพฤติกรรมหรือการกระทำใดๆทันที อีกทั้งครูสร้างความคุ้นเคยและสร้างโอกาสให้ครูร่วมทำกิจกรรมกับครูและเพื่อน โดยในช่วงเวลาเล่นอิสระครูให้ครูเข้ามาช่วยครูแกะเมล็ดถั่วเขียวคู่กับมดแดงเพื่อทำถั่วเขียว

ต้มน้ำตาลให้เพื่อนๆ ในห้อง ซึ่งช่วยให้ครีมนเรียนรู้การทำงานร่วมกับเพื่อนต่างเพศ การแบ่งปัน และการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น

การจัดการเรียนการสอนที่ให้มีโอกาสการทำงานเป็นกลุ่มระหว่างเด็กกับเด็ก และระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ ช่วยฝึกให้ครีมนมีวินัยกับการทำงานกลุ่มใหญ่ เรียนรู้ที่จะเปิดตัวเองและมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่ม รวมทั้งกิจกรรมการทำงานเกษตรที่ครีมนได้ลงมือได้ออกแรงทำงาน ได้ทำอะไรด้วยตนเอง ได้รับผิดชอบกลุ่ม เหล่านี้ช่วยให้เด็กเติบโตและพัฒนาอารมณ์ จิตใจของเด็กให้มั่นใจในตนเองขึ้น

3) การทบทวนแนวปฏิบัติและการติดตามพัฒนาการเด็ก

จากการทำงานร่วมกันตลอดระยะเวลา 1 ภาคการศึกษา พบว่า ครีมนกล้าแสดงออกในกลุ่มใหญ่โดยลำพัง ไม่จำเป็นต้องมีเพื่อนร่วมด้วยดังเช่นในต้นภาคการศึกษา นอกจากนั้นยังพบว่าครีมนมีความมั่นใจในตัวเองสูงขึ้น เป็นตัวของตัวเอง และช่างพูดช่างคุย อีกทั้งครูยังพบว่าครีมนเริ่มที่จะเข้าไปคุยกับเพื่อนกลุ่มอื่นหรือเพื่อนต่างเพศ โดยชวนเพื่อนคุยและโต้ตอบบทสนทนาระหว่างกัน ส่วนในเรื่องความมั่นใจและการแบ่งปันนั้นยังต้องส่งเสริมต่อเนื่องต่อไป

3.2.2 กรณีตัวอย่างของด.ญ.พลอย

1) การใช้สารนิทัศน์ เพื่อค้นหาและระบุความต้องการของเด็ก

ข้อมูลเบื้องต้น ชื่อ ด.ญ.พลอย นับถึงเดือนพฤศจิกายน 2544 อายุ 5 ปี

3 เดือน เป็นบุตรคนเดียว

1.1) ด้านร่างกาย

สุขภาพ - น้ำหนัก 18 กก. ส่วนสูง 109 ซม. ร่างกายสมส่วน แข็งแรง ไม่อ้วน
ไม่ผอม ผิวขาว แก้มใหญ่สีชมพู ผมหาวประปราย ตาชั้นเดียว

การเคลื่อนไหว - เคลื่อนไหวคล่องแคล่ว กล้ามเนื้อมัดใหญ่ไม่ค่อยแข็งแรง ถีบจักรยานได้นานเพียง 5 นาที แล้วหยุดเนื่องจากเมื่อยขา

1.2) ด้านอารมณ์ จิตใจ - อารมณ์อ่อนไหวง่าย เสียใจนิดหน่อยจะร้องไห้ เมื่ออายุ 4 ปี ร้องไห้ทุกวันวันละหลายครั้งด้วยสาเหตุต่างๆ
- ซ้ำๆ ไม่กล้าแสดงออก

1.3) ด้านสังคม - ไม่เข้าหาครู

1.4) ด้านสติปัญญา

ด้านภาษา -พูดเสียงดังแบบตะโกน และมักพูดไม่มีหางเสียง
-ความจำดี

ประเด็นวิเคราะห์ที่ 1 พัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจ

จากการสังเกตของครูในการทำกิจกรรมต่างๆของเด็ก พบว่า พลอยเป็นเด็กที่ร่าเริงแจ่มใส อารมณ์ดี มีน้ำใจ ชอบแบ่งปัน แต่ก็เป็เด็กที่มีอารมณ์อ่อนไหว ใจน้อย ซ้ำกั้ว และกังวลกับเรื่องต่างๆ ยึดติดกับอารมณ์มากเกินไป ไม่อดทนต่อถ้อยคำของผู้อื่น เมื่อมีคำพูดมากระทบแม้เพียงเล็กน้อยจะร้องไห้ หรือเมื่อเสียใจก็จะร้องไห้

สมุดสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน

5 พ.ย. 44 น้องพลอยไม่ยักเรียนว่ายน้ำ เข้านี้คำแรกที่พูดหลังตื่นนอน คือ (อายุ 5 ปี 3 เดือน) ไม่ยักว่ายน้ำ บอกว่าเบื่อ กลางคืนกินนอนละเมอร้องว่า ไม่ยักลงสระ
คุณแม่

(ข้อมูลจากสมุดสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียนที่แสดงถึงความวิตกกังวลของพลอย)

บันทึกครู

ผู้บันทึก ครูแว

วันที่ 30 พ.ย. 44 (อายุ 5 ปี 3 เดือน)

หลังตื่นนอนหรือเวลาถูกขัดใจ น้องพลอยมักจะทำหน้าเหมือนจะร้องไห้เสมอ

ประเด็นวิเคราะห์ที่ 2 พัฒนาการด้านสติปัญญา เรื่องความจำ

จากข้อมูลการสังเกตและการเก็บหลักฐานต่างๆพบว่า พลอยมีความมุ่งมั่นตั้งใจ และมีสมาธิในการทำกิจกรรมต่างๆดีมาก ทั้งกิจกรรมกลุ่มใหญ่หรือกิจกรรมรายบุคคล อีกทั้งมีสมาธิในการฟังที่ดีสามารถจดจำรายละเอียดของนิทานและกิริยาท่าทางของครูขณะอ่านนิทานให้เด็กๆฟังได้อย่างแม่นยำ นอกจากนั้นพลอยเป็นเด็กที่เชื่อฟังแม่มาก จดจำรายละเอียด คำสั่งสอนของแม่และปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

ประเด็นวิเคราะห์ที่ 3 พัฒนาการด้านสังคม เรื่องการเล่น

ครูสังเกตเห็นว่าพลอยสามารถเข้ากับเพื่อนได้ดี เล่นแบบร่วมมือกันในการสร้างไม้บล็อกหรือเล่นสร้างสรรคอื่นๆได้อย่างดี สะท้อนพัฒนาการในชั้นที่ 6 คือสร้างสิ่งก่อสร้างที่มีความซับซ้อนและเริ่มตั้งชื่อในสิ่งสร้าง แต่พลอยมักจะเล่นกับเพื่อนผู้หญิงโดยจะพูดคุยกับเพื่อนผู้ชายเท่าที่จำเป็นเท่านั้น นอกจากนั้นบทบาทการเล่นของพลอยยังคงแสดงบทบาทผู้ตาม เนื่องจากพลอยกลัวเพื่อนไม่เล่นด้วย จึงยอมเพื่อนทุกอย่างจนบางครั้งสูญเสียความเป็นตัวของตัวเอง ในภาคการศึกษาที่ 2 นี้พลอยสนิทกับครี้มมากและเริ่มสร้างความสัมพันธ์กับปิ่น โดยถ้าพลอยอยู่คนเดียวจะไม่เริ่มเล่นจนกว่าเพื่อนจะมาจึงเล่นร่วมกับเพื่อน

จากข้อมูลการสังเกตและเก็บหลักฐานกิจกรรมต่างๆของเด็ก พบว่า พลอยมีพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ที่ละเอียดอ่อนและอ่อนไหว ถูกกระทบได้ง่าย ซึ่งควรได้รับการส่งเสริมให้เข้มแข็งขึ้น ทั้งยังควรได้รับการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย เรื่องกล้ามเนื้อมัดใหญ่ให้แข็งแรงขึ้น เนื่องจากขาไม่มีกำลังและเหนียวง่าย

2) การหาแนวทางส่งเสริมพัฒนาการที่สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก การค้นหาและระบุความต้องการของเด็กจากการสังเกตและวิเคราะห์หลักฐานการเรียนรู้ พบประเด็นที่ต้องส่งเสริม ดังนี้

ประเด็นส่งเสริมที่ 1 พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ

จากพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจที่อ่อนไหว ร้องไห้เสียใจง่ายแม้เหตุผลเพียงเล็กน้อย ครูและผู้ปกครองแลกเปลี่ยนข้อมูลร่วมกันทั้งจากสมุดสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน และการพบปะพูดคุยระหว่างกัน ซึ่งครูและผู้ปกครองพยายามทำงานร่วมกันเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจของพลอยให้เข้มแข็งขึ้น โดยไม่พยายามตอกย้ำความอ่อนไหวของพลอยหรือการให้ความสนใจกับการร้องไห้ของพลอย เพราะจะยิ่งทำให้พลอยยึดติดกับอารมณ์ ความเสียใจ และร้องไห้นานขึ้น หากแต่ใช้วิธีการเบี่ยงเบนความสนใจ ไม่ให้ความสนใจกับพลอยตรงๆและให้พลอยได้ทำกิจกรรมที่มีการเคลื่อนไหวทั่วทั้งตัวมากๆ เพื่อไม่ให้ติดอยู่กับอารมณ์หรือความอ่อนไหวของตนเอง นอกจากนั้นการใช้สถานที่ที่มีเนื้อหาของความเข้มแข็งและสะท้อนพัฒนาการด้านที่ต้องการส่งเสริมให้กับพลอย เป็นแนวทางหนึ่งในการส่งเสริมพัฒนาการให้แก่เด็กเป็นอย่างดี ซึ่งนอกจากการทำงานของครูภายในห้องเรียนแล้ว การที่ผู้ปกครองพาพลอยไปเรียนดนตรีในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ก็มีส่วนอย่างมากในการสร้างความเข้มแข็ง ความมั่นใจและความกล้าแสดงออกให้กับพลอยเป็นอย่างดี

ประเด็นส่งเสริมที่ 2 พัฒนาการด้านสติปัญญา เรื่องความจำ

จากการที่พลอยมีสมาธิในการทำงานและมีความตั้งใจในการฟังดี นอกจากจะทำให้พลอยจดจำเรื่องราวของนิทานและเหตุการณ์ต่างๆได้เป็นอย่างดี สามารถเล่านิทานให้เพื่อนฟังได้บ่อยๆจนเป็นที่ยอมรับของเพื่อน ความสามารถที่โดดเด่นของพลอยด้านนี้ช่วยสร้างความมั่นใจ ความภูมิใจในตนเอง ทำให้เพิ่มพูนความกล้าแสดงออกมากขึ้นด้วย

ประเด็นส่งเสริมที่ 3 เรื่องพัฒนาการด้านสังคม เรื่องการเล่น

ในกิจกรรมงานเกษตรที่ให้เด็กๆได้ลงมือปฏิบัติทั้งกิจกรรมกลุ่มและกิจกรรมรายบุคคล ซึ่งพลอยให้ความสนใจและให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ นอกจากจะช่วยส่งเสริมความแข็งแรงของกล้ามเนื้อและทักษะกลไกแล้ว ยังช่วยเสริมสร้างความมั่นใจ ความภูมิใจในตัวเองและความเข้มแข็งแก่พลอย ซึ่งจะทำให้พลอยสามารถทำงานด้วยตัวเองคนเดียวได้เป็นอย่างดี และพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง ที่ไม่ต้องตามผู้อื่น

นอกจากการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ปกครองและครูในการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆของพลอยร่วมกันแล้ว การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมกับการจัดกิจกรรมต่างๆของทางโรงเรียนช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น สะท้อนการร่วมคิดร่วมทำร่วมแก้ปัญหา และช่วยให้เด็กเรียนรู้ได้ดีในสังคมของทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน

3) การทบทวนแนวปฏิบัติและการติดตามพัฒนาการเด็ก

จากการทำงานร่วมกันเป็นเวลาตลอดภาคการศึกษา พบว่าพลอยมีความอดทนต่อความอ่อนไหวของอารมณ์และคำพูดได้ดีขึ้นมาก เมื่อมีสิ่งมากระทบจิตใจจะพยายามระงับอารมณ์เสียใจและไม่พยายามร้องไห้ นอกจากนั้นยังพบว่าพลอยกล้าแสดงออกมากขึ้น ชี้อายลดลง สร้างความสัมพันธ์กับผู้ใหญ่มากขึ้น ตามเพื่อนน้อยลงและเห็นการเล่นแบบร่วมมือกับเพื่อนคนอื่นมากขึ้น ไม่ติดและเลียนแบบครีมนเหมือนภาคการศึกษาที่ 1 ซึ่งผลจากการที่พลอยมีความเข้มแข็งทางด้านอารมณ์ จิตใจเพิ่มขึ้น มาจากการทำงานร่วมกันทั้งที่บ้านและโรงเรียน และส่วนหนึ่งมากจากการที่พลอยได้มีโอกาสเรียนดนตรีกับเด็กกลุ่มอื่น ซึ่งช่วยให้พลอยกล้าแสดงออกและมีความมั่นใจในตัวเองเพิ่มขึ้นมาก

3.2.3 กรณีตัวอย่างของ ด.ญ.ปิ่น

1) การใช้สารนิทัศน์ เพื่อค้นหาและระบุความต้องการของเด็ก

ข้อมูลเบื้องต้น ชื่อ ด.ญ.ปิ่น นับถึงเดือนพฤศจิกายน 2544 อายุ 5 ปี 3 เดือน เป็นบุตรคนเดียว

- 1.1) ด้านร่างกาย - น้ำหนัก 16 กก. ส่วนสูง 105 ซม. รูปร่างเล็ก ผิวคล้ำ ผอมยาว
 การเคลื่อนไหว - เคลื่อนไหวคล่องแคล่ว ชอบวิ่ง มักเกิดอุบัติเหตุหกล้มบ่อยครั้ง
 - ชอบเดินเล่นเก็บก้อนหินหรือของธรรมชาติชิ้นเล็กๆ รูปร่างแปลกๆ
 กลับไปสะสมที่บ้าน
 - ไม่นอนหลับกลางวัน
- 1.2) ด้านสังคม - เข้ากับเพื่อนได้ดีแต่ส่วนมากแสดงบทบาทผู้ตาม เล่นกับน้องแสดง
 บทบาทผู้นำ
 - เข้ามาฟ้องครูเมื่อเพื่อนขี้ใจเป็นประจำ
- 1.3) ด้านสติปัญญา
- ด้านภาษา - พูดจาฉะฉาน ชัดถ้อยชัดคำ พูดเสียงดัง พูดเร็ว และพูดตลอดเวลา
- ด้านสมาธิ ความจำ - ช่วงอายุ 4 ปี 10 เดือนมีสมาธิในการทำงานสั้นประมาณ 3 นาที

ประเด็นวิเคราะห์ข้อที่ 1 พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจและสังคม

จากการสังเกตของครูในช่วงเวลากลางวันพบว่าปิ่นไม่เคยนอนหลับในเวลา
 กลางวัน ซึ่งเป็นมาตั้งแต่ภาคการศึกษาที่แล้ว ปิ่นไม่นอนหลับในเวลากลางวันโดยมักนอนคว่ำและ
 กู้ตัวไปมาบนที่นอน ซึ่งเมื่อครูตักเตือน ปิ่นได้หยุดพฤติกรรมนั้น แต่เมื่อครูเผลอปิ่นยังคงแอบทำ
 พฤติกรรมนั้นอยู่ ซึ่งสิ่งที่ปิ่นทำส่งผลกระทบต่อเพื่อนที่นอนข้างๆ คือ เพื่อนจะเลียนแบบ
 พฤติกรรมที่ปิ่นทำ โดยปัญหานี้เกิดขึ้นที่บ้านในช่วงเวลานอนกลางวันเช่นกัน

นอกจากนั้นปิ่นมักนำสิ่งของมาโรงเรียนด้วยทุกวัน เช่น หนังสือนิทาน ตุ๊กตา
 กระดาษสองหน้า ฯลฯ และจะผูกพันกับของของตนมาก ทะนุถนอมดูแลรักษาอย่างดี การนำสิ่งของ
 มาโรงเรียนทำให้ปิ่นกังวล ไม่มีสมาธิกับการเรียน โดยมักออกไปดูของของตนเป็นระยะ
 ความรู้สึกผูกพันกับสิ่งของเป็นอย่างมาก สะท้อนถึงความละเอียดอ่อนทางด้านอารมณ์ จิตใจ
 ซึ่งครูมักพบปิ่นเดินเล่นหาก้อนหินเล็กๆหรือสิ่งของธรรมชาติ ที่มีรูปร่างแปลกตากลับบ้านไปฝาก
 คุณพ่อคุณแม่ที่บ้านเสมอ

ปิ่นเข้ากับเพื่อนทุกคนได้ดีโดยเฉพาะกับน้องแก้ว แต่มักร้องไห้และเข้ามาฟ้องครู
 เป็นประจำด้วยเหตุผลเพียงเล็กน้อย เช่น เพื่อนขี้ใจ โดยปิ่นไม่พยายามแก้ปัญหาด้วยตนเอง

ประเด็นวิเคราะห์ที่ 2 พัฒนาการด้านสติปัญญา เรื่องสมาธิสั้น

จากการสังเกตและวิเคราะห์หลักฐานงานของปิ่นพบว่า ปิ่นมีสมาธิกับการฟังในกิจกรรมกลุ่มใหญ่ที่ดี สามารถติดตามเรื่องราวของกลุ่มได้ต่อเนื่อง แต่ไม่มีสมาธิกับการทำงานที่ตนเองไม่สนใจ โดยเฉพาะการวาดภาพสีเทียน และการเขียนหนังสือ ซึ่งปิ่นใช้เวลาในการทำงานสั้นมากและไม่ตั้งใจในการทำงานเท่าที่ควร

จากการสังเกตของครูในการทำกิจกรรมต่างๆของปิ่น พบว่า ปิ่นมีพัฒนาการในด้านต่างๆตามวัย มีความโดดเด่นในด้านการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิดและจินตนาการ มีพัฒนาการด้านการเล่นที่สะท้อนความอ่อนโยน ผ่านการเล่นบทบาทสมมุติและใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มาจากธรรมชาติและผ้าในการเล่นเป็นส่วนมาก ปิ่นมีพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจที่ค่อนข้างละเอียดอ่อน กล่าวคือ เป็นเด็กที่ผูกพันกับสิ่งต่างๆอย่างมาก ส่วนประเด็นวิเคราะห์ที่ต้องติดตามอย่างใกล้ชิดคือเรื่องของการกระตุ้นตัวเองในขณะนอนกลางวัน โดยครูสื่อสารกับผู้ปกครองอย่างต่อเนื่องเพื่อติดตามพฤติกรรม

2) การหาแนวทางส่งเสริมพัฒนาการที่สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก

จากการสังเกตและวิเคราะห์หลักฐานการเรียนรู้ของเด็ก พบประเด็นที่ต้องส่งเสริมร่วมกันดังนี้

ประเด็นส่งเสริมที่ 1 พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม

ประเด็นนี้เป็นปัญหาที่ทั้งครูและผู้ปกครองพยายามแก้ไขกันมาตั้งแต่

ภาคการศึกษาที่แล้ว ซึ่งยังคงพบเห็นอยู่ ณ ปัจจุบัน แต่การนอนคว่ำและถูตัวเองไปมาบนที่นอนของปิ่นที่บ้านขณะนอนกลางวันนั้นคุณแม่แจ้งว่าไม่พบพฤติกรรมนี้แล้ว คงพบเฉพาะที่โรงเรียนเท่านั้น ซึ่งในการประชุมผู้ปกครองในภาคการศึกษาที่ 2 ครูได้ปรึกษากับผู้ปกครองถึงวิธีการแก้ไขและสาเหตุของปัญหา โดยในช่วงแรกที่พบปัญหาครูจะคอยจับตามองพฤติกรรมการนอนของปิ่นและตักเตือนทันทีที่พบเห็นพฤติกรรม แต่กลายเป็นจุดสนใจของเพื่อนและเกิดการเลียนแบบ ซึ่งครูต้องปรับวิธีการเป็นการคอยสังเกตพฤติกรรมของปิ่น แต่ลดการเตือนลง ประกอบกับการหาความรู้เพิ่มเติมจากแพทย์เกี่ยวกับพฤติกรรมเช่นนี้ ซึ่งอาจมาจากสาเหตุของความเหงาและว่าเหว แต่เมื่อโตขึ้นอาการเช่นนี้จะลดลงและหายไปไ้ที่สุด ซึ่งต้องคอยติดตามอย่างใกล้ชิดต่อไป ส่วนในเรื่องของการขอยืมสิ่งของมาโรงเรียนด้วยนั้น ครูสื่อสารกับผู้ปกครองถึงเหตุผลที่ไม่ให้เด็กนำของเล่นมาโรงเรียน ซึ่งพบว่าหลังจากที่ปิ่นไม่นำสิ่งของมาโรงเรียนด้วยนั้นทำให้ปิ่นมีสมาธิในการทำกิจกรรมมากขึ้น ไม่กังวลและออกไปดูของของตนเองเช่นเดิม สำหรับประเด็นการขยี้สะดุ้งของลูกน้อยนั้นไม่เป็นปัญหาที่ต้องแก้ไข ณ เวลานี้ ซึ่งครูเห็นว่าเป็นความโดดเด่นทางด้านจินตนาการและอารมณ์ จิตใจของปิ่นมากกว่าเป็นปัญหาที่ต้องการแก้ไข ส่วนเรื่องการมักเข้ามา

ฟ้องครูและร้องไห้เมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนแม่เป็นเรื่องเพียงเล็กน้อยนั้น ครูไม่เข้าไปจัดการแทนหรือทำให้ปิ่นรู้สึกว่าเป็นปัญหาใหญ่ ครูเพียงรับฟังและแนะนำวิธีการให้ปิ่นแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง

สมุดสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน

23 พ.ย. 44   ขณะนี้ปิ่นไม่ค่อยมาฟ้องครูแล้วค่ะ มักจะแก้ปัญหาด้วยตัวเอง
(อายุ 5 ปี 3 เดือน) โดยไม่ร้องไห้ด้วยค่ะ

ครูแวว

ประเด็นส่งเสริมที่ 2 พัฒนาการด้านสติปัญญา เรื่องสมาธิสั้น

ครูพบปะพูดคุยกับผู้ปกครองถึงประเด็นเรื่องสมาธิในการทำงานของปิ่น ซึ่งผู้ปกครองวินิจฉัยว่าปิ่นมีสมาธิสั้นเช่นกัน โดยสังเกตการเล่นของปิ่นที่บ้านพบว่าปิ่นเปลี่ยนของเล่นทุกๆ 10 นาทีและปิ่นจะใจเร็ว กล่าวคือ การกระทำนำความคิด โดยจะรีบลงมือทำสิ่งใดๆ ก่อนคิดและใช้เวลาสั้นมากในการทำ หรือยกมือเพื่อตอบคำถามเป็นคนแรก แต่ไม่ได้คิดว่าจะตอบอะไร ซึ่งครูและผู้ปกครองปรึกษากันว่าควรให้ปิ่นช้าลง กล่าวคือ การเตือนให้ปิ่นรู้ตัวและคิดก่อนทำ อีกทั้งการจัดกิจกรรมเพิ่มสมาธิให้แกปิ่นด้วยการทำหัตถกรรมการพันเชือก จะทำให้ปิ่นมีสมาธิและความตั้งใจในการทำงานเพิ่มขึ้น

บันทึกการสะท้อนความคิดของครู

ผู้บันทึก   ครูแวว

วันที่ 4 ธ.ค. 44 (อายุ 5ปี 4 เดือน)

เมื่อครูถามคำถาม ปิ่นมักยกมือเป็นคนแรกแต่คิดอยู่นานว่าจะตอบว่าอะไร บางครั้งตอบตามเพื่อน ไม่ทันได้คิด สำหรับการเขียนปิ่นมีสมาธิมากขึ้นกับการทำงานคนเดียว แต่มักรีบเขียนตัวอักษร และรีบทำงานให้เสร็จเร็วๆ

ในช่วงของการพบปะกับผู้ปกครอง เป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลพฤติกรรมของเด็กระหว่างกัน และเป็นการรายงานพัฒนาการในทุกด้านของเด็กให้ผู้ปกครองทราบ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันผ่านสมุดสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน ตั้งแต่เรื่องของการให้ข้อมูลเบื้องต้นของเด็ก การช่วยครูสังเกตพัฒนาการเด็กที่บ้าน ตลอดจนการขอความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่เกิดขึ้นและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับครูในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก นอกจากนี้การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามาร่วมกิจกรรมและร่วมคิด

ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจในการจัดกิจกรรมและการส่งเสริมพัฒนาการเด็กมากขึ้น ทำให้ผู้ปกครอง เข้าใจลักษณะการจัดการเรียนการสอนและมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทั้งวัสดุ แรงงาน และการให้ ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์แก่ครูอย่างเต็มที่

3) การทบทวนแนวปฏิบัติและการติดตามพัฒนาการเด็ก

การทำงานร่วมกันระหว่างผู้ปกครองและครูอย่างใกล้ชิดก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดี ระหว่างกัน และบรรยากาศที่อบอุ่นในการร่วมมือกันติดตามและส่งเสริมพัฒนาการของเด็กอย่างต่อเนื่อง ในภาคการศึกษาที่ 2 พบว่า ปีนมีพัฒนาการที่ดีขึ้นในทุกด้านตามลำดับ เช่น การมีสมาธิ ในการอดทนรอคอยและการทำงานที่ดีขึ้น การมีความตั้งใจในการทำงานอย่างประณีตและงานมี รายละเอียดมากขึ้น ซึ่งครูและผู้ปกครองยังคงต้องติดตามพัฒนาการด้านต่างๆของเด็กต่อไป และ สื่อสารระหว่างกันตลอดเวลา ผู้ปกครองให้ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียนอย่าง สม่ำเสมอ ตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจให้เกิดกิจกรรมไปทัศนศึกษานอกสถานที่ การ ร่วมประชุมทำความเข้าใจกิจกรรมของทางโรงเรียนและให้ความคิดเห็นต่างๆเพื่อแก้ปัญหาที่ เกิดขึ้น ตลอดจนให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นอย่างดี ซึ่งการที่ผู้ปกครองเข้ามา มีส่วนร่วมมากขึ้นในการจัดกิจกรรมต่างๆ ช่วยให้ครูสามารถทำงานได้อย่างราบรื่น และได้ ข้อเสนอแนะต่างๆในการปรับปรุงการเรียนการสอน การติดตามและประเมินพัฒนาการการเด็ก อย่างต่อเนื่องต่อไป

บันทึกครู

ผู้บันทึก พี่แสง

วันที่ 6 ธ.ค. 44

คุณแม่เป็นอาสาช่วยพี่แสงจัดเตรียมเนื้อสัตว์และผักสดสำหรับทำบาร์บีคิวในวันไปปิ้ง ข้างจี้ที่สวนรถไฟวันพรุ่งนี้ โดยพาไปจ่ายตลาด ช่วยปรุงซอสหมัก และจะไปช่วยปิ้ง บาร์บีคิวด้วย

(ข้อมูลจากบันทึกครูที่สะท้อนความร่วมมือของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน)

3.2.4 กรณีตัวอย่างของด.ญ.แก้ว

1) การใช้สารนิทัศน์ เพื่อค้นหาและระบุความต้องการของเด็ก

ข้อมูลเบื้องต้น ชื่อ ด.ญ.แก้ว นับถึงเดือนพฤศจิกายน 2544 อายุ 4 ปี 6 เดือน เป็นบุตรคนเดียว

1.1) ด้านร่างกาย

สุขภาพ

-น้ำหนัก 15.5 กก. ส่วนสูง 104.5 ซม. รูปร่างสมส่วน ไม่อ้วนไม่ผอม
ผิวขาวเหลือง ผอมยาวประจำ ไข่มุมน้ำนม มีฝ้าเหนือคิ้วซ้าย
ขวาเป็นแผลยุ้งกัด

การเคลื่อนไหว

-เคลื่อนไหวคล่องแคล่ว ชอบวิ่ง ไม่เหนื่อยง่าย
-มีความลับสนซ้าย ขวา หน้า หลัง ใส่รองเท้าไม่ถูกข้างถ้าครูไม่กำกับ
ใส่กระโปรงกลับหน้าหลังเป็นประจำ
-ในขณะที่รับประทานอาหารมักใช้แขนขีดปากโดยไล่จากข้อพับเรื่อยมา
จนถึงหลังมือ และทำข้าวหกอบจาน

ประสาทสัมผัส

-กลิ่นπίสสาวะและอุจจาระไม่ได้

1.2) ด้านอารมณ์ จิตใจ

-กรีดและร้องไห้โดยไม่มีสาเหตุ แสดงออกมากแม้มีสาเหตุเพียง
เล็กน้อย เช่น เพื่อนไม่เล่นด้วย
-ไม่กลัวในสิ่งที่ควรกลัว เช่น วิ่งถลาออกไปบนถนนที่รถพลุกพล่านโดย
ไม่กลัวอันตราย

1.3) ด้านสังคม

-ขาดความเข้าใจในการเล่นกับเพื่อน ไม่เข้าใจกฎกติกาของกลุ่ม
-เมื่ออายุ 4 ปี ไม่สามารถเล่นร่วมกับเพื่อนได้ โดยกลุ่มมักสลาย
ส่วนใหญ่จะเล่นในลักษณะคู่ขนาน

1.4) ด้านสติปัญญา

ด้านภาษา

-แก้วเคยได้รับการบำบัดการพูดในช่วงอายุ 1ปี 6 เดือน ก่อนเข้า
ชั้นอนุบาลปีที่ 1 เนื่องจากเป็นเด็กพูดช้ากว่าเกณฑ์
-เมื่ออายุ 4 ปี ไม่สบตาขณะพูด จำคำพูดการ์ตูนในโทรทัศน์มาพูดโดย
ไม่สัมพันธ์กับเหตุการณ์ ใช้คำพูดที่ไม่สื่อความหมาย
-พูดไม่ชัดในบางเสียง ใช้คำพูดสลับกันในขณะที่พูด เช่น อยากรู้อิน
-ถ้าครูพูดอยู่ตรงหน้าจะรับรู้ รับฟัง แต่ถ้าไม่พูดตรงหน้าจะไม่รับรู้
ไม่ฟัง คำสั่งครู

- ด้านสมาธิ ความจำ -มีช่วงความสนใจสั้น หันเหตความสนใจง่าย ไม่สนใจสิ่งที่กำลังทำอยู่
 -ไม่สามารถปฏิบัติตามคำสั่ง 2 - 3 คำสั่งติดต่อกันได้ ไม่เข้าใจ
 คำสั่งยาวๆ
 -เมื่ออายุ 4 ปี มีพัฒนาการการวาดอยู่ในขั้นขีดเขียน

ประเด็นวิเคราะห์ที่ 1 พัฒนาการด้านสติปัญญา

จากข้อมูลการสังเกตของครูและการพูดคุยกับผู้ปกครองอย่างไม่เป็นทางการ พบว่า แก้วถูกเลี้ยงมากับญาติผู้ใหญ่ที่ไม่ค่อยให้เวลาในการสนทนากับเด็กประกอบกับการให้ดูโทรทัศน์หรือวิดีโอเป็นเวลานาน เนื่องจากพ่อแม่ไม่ค่อยมีเวลาดูแล ทำให้แก้วมีพัฒนาการการใช้ภาษาด้านการพูดสื่อสารที่ล่าช้า กล่าวคือ มีประวัติการพูดล่าช้ากว่าเกณฑ์ และต้องไปฝึกพูดในช่วงอายุ 1 ปี 6 เดือน การพูดสื่อสารของแก้วยังไม่สัมพันธ์กับคำถามและจะไม่รับฟัง ถ้าครูไม่อยู่ต่อหน้า ไม่สบตาเวลาพูด ถ้าครูพูดประโยคยาวๆจะไม่เข้าใจและปฏิบัติไม่ถูกต้อง พูดไม่ชัดในบางเสียง เช่น เหลียง เป็น เหลียง มือ เป็น มี ส่วนในเรื่องการโต้ตอบสื่อสารนั้น พบว่าแก้วไม่เข้าใจประโยคที่ซับซ้อน โดยในบางครั้งตอบคำถามไม่ตรงกับสิ่งที่ครูถาม นอกจากนั้นยังพบการเลียนแบบเพื่อนทั้งพฤติกรรมและคำพูด เช่น เมื่อเพื่อนหัวเราะจะหัวเราะตาม หรือเมื่อเพื่อนพูดอะไรก็จะพูดตามทันทีโดยไม่คิด และพบการเลียนแบบการวาดภาพจากเพื่อน คือ แก้วจะวาดรูปตามเพื่อนข้างๆ และอธิบายภาพตามสิ่งที่ได้ยินจากเพื่อนโดยไม่สัมพันธ์กับภาพวาดของตน นอกจากนั้นยังพบการเลียนแบบการเล่นของเพื่อนด้วย

ในเรื่องของความสนใจขณะทำกิจกรรม พบว่า แก้วถูกหันเหความสนใจของตนเองได้ง่าย มีสมาธิกับสิ่งที่กำลังทำอยู่น้อยมาก เช่น งานหัตถกรรมการพันเชือกที่ต้องมีสมาธิในการประสานสัมพันธ์ตากับมือ แก้วสามารถบิดเกลียวเชือกได้ประมาณ 20 วินาทีแล้วทำเชือกหลุดจึงต้องเริ่มทำใหม่หลายครั้งมาก กว่าจะได้เชือกสักหนึ่งเส้นซึ่งเชือกของแก้วมักจะหลวมและสั้นที่สุดในห้อง ขณะทำสีน้ำมือจะระบายสีของตนในขณะที่ตาไปมองงานของเพื่อน หรือขณะวาดรูปสีเทียน แก้วมองเพื่อนแต่เมื่อขีดบนกระดาษและขีดเขียนนอกกระดาษ ใช้เวลาในการทำงานประมาณ 3 นาที ตลอดจนไม่มีสมาธิกับการเล่นของตนเองถ้ามีผู้อื่นอยู่ด้วย โดยเฉพาะกับยัม

นอกจากนั้นแก้วยังสับสนซ้ายขวา โดยมักใส่รองเท้ากลับข้างและใช้มือซ้ายรับประทานอาหารซึ่งครูต้องคอยกำกับอย่างใกล้ชิดจึงจะปฏิบัติได้ถูกต้อง

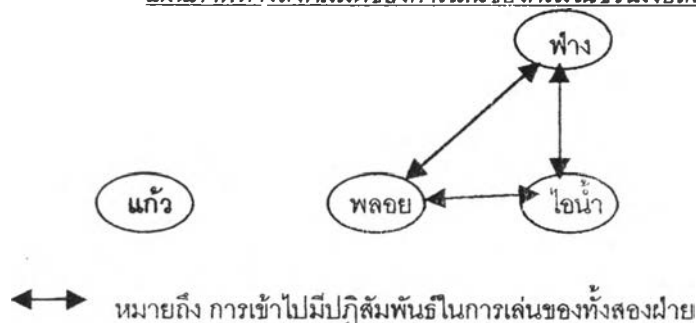
ประเด็นวิเคราะห์ที่ 2 พัฒนาการด้านสังคม

แก้วมีปฏิกริยาต่อยัมอย่างมาก กล่าวคือ ชอบเข้าใกล้ยัม จะถามถึงยัมตลอดเวลา และทุกเช้าเมื่อเข้ามาในห้องเรียนจะมองหายัมและเดินเข้าไปหา โดยในภาคการศึกษาที่ 2 นี้

การเข้าหาอีมจะเป็นลักษณะของการเข้าไปจัดการสิ่งที่อีมทำ เช่น เข้าไปกำกับการทำงานของอีม บอกว่าอีมทำไม่ถูก

ส่วนการเข้าสังคมกับเพื่อนคนอื่นๆ ในช่วงต้นภาคการศึกษาที่ 2 เป็นลักษณะของการพยายามเข้าไปเล่นกับเพื่อน แต่ยังไม่ประสบความสำเร็จเนื่องจากแก้วไม่เข้าใจกฎกติกาของกลุ่มและร้องไห้ขณะเล่นกับเพื่อน ซึ่งในขณะที่เล่นสนามแก้วมักจะเล่นได้ดีกับเด็กอายุน้อยกว่า 3 ปีโดยมักเล่นลักษณะออกกำลังด้วยการวิ่งไล่จับเป็นส่วนใหญ่

แผนภาพทางสังคมมิติของการเล่นของครีมีในช่วงชั่วโมงอิสระ

ต้นภาคการศึกษาที่ 2 ในช่วงชั่วโมงเล่นอิสระ แก้ว (อายุ 4 ปี 6 เดือน) มักนั่งเล่นคนเดียวอยู่ห่างๆ เพื่อน (Parallel Play) โดยเล่นกับตุ๊กตา บางครั้งพยายามเข้าไปเล่นด้วยกับเพื่อนแต่ยังไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่ม

จากข้อมูลการสังเกตของครูและการเก็บหลักฐานกิจกรรมต่างๆ ของเด็ก เมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลจากพัฒนาการของเด็กกลุ่มใหญ่ พบว่า แก้วมีพัฒนาการทางด้านร่างกายที่สมบูรณ์ ทักษะการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่และเล็กคล่องแคล่ว แต่มีพัฒนาการที่ล่าช้ากว่าวัยซึ่งสะท้อนออกมาในหลายด้าน เช่น การพูดที่ไม่สามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้ การชอบเลียนแบบพฤติกรรมหรือคำพูดโดยไม่คิด การขาดทักษะในการคิดเชื่อมโยงหรือการเข้าใจความหมายจากคำพูด ที่สะท้อนปัญหาพัฒนาการด้านสติปัญญา หรือการไม่ประสบความสำเร็จในการเล่นกับเพื่อน การขาดทักษะการเข้าสังคม ที่สะท้อนปัญหาพัฒนาการด้านสังคม อีกทั้งแก้วยังมีปัญหาการควบคุมอารมณ์และปัสสาวะอีกด้วยซึ่งครูได้พยายามวินิจฉัยและหาแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ควบคู่กับการสื่อสารกับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ

2) การหาแนวทางส่งเสริมพัฒนาการที่สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก

จากการสังเกตและวิเคราะห์หลักฐานการเรียนรู้ของเด็ก พบประเด็นปัญหาที่ต้องแก้ไขโดยด่วน ดังนี้

ประเด็นส่งเสริมที่ 1 พัฒนาการด้านสติปัญญา

ในการพบปะกับผู้ปกครองนั้นครูยกประเด็นนี้ขึ้นเพื่อขอความร่วมมือกับผู้ปกครองในการส่งเสริมประเด็นดังกล่าวร่วมกัน และได้ขอข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่พบที่บ้าน เพื่อการวิเคราะห์ประเด็นต่างๆให้ชัดเจน ซึ่งข้อมูลจากผู้ปกครองช่วยชี้ประเด็นปัญหาการพูดสื่อสารให้เด่นชัดขึ้น และเห็นพ้องร่วมกันในการส่งเสริมประเด็นนี้เป็นประการแรก

สาเหตุสำคัญของพัฒนาการการพูดสื่อสารที่ล่าช้าประการสำคัญ คือ การให้ดูโทรทัศน์นานเกินไปในแต่ละวัน เพราะตั้งแต่เกิดแก้วถูกเลี้ยงมากับโทรทัศน์และวิดีโอตลอดเวลา 4 ปี ทำให้การคิด จินตนาการ และการสื่อสารถูกรบกวนงำด้วยภาพจากโทรทัศน์และวิดีโอ ขาดความคิดสร้างสรรค์ในการถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆของตนเอง นอกจากนั้นด้วยเหตุที่แก้วยังมีอารมณ์แปรปรวนที่ขึ้นๆลงๆไม่แน่นอน การแสดงออกอารมณ์มากเกินไปกับสาเหตุเพียงเล็กน้อย คล้ายกับการแสดงของตัวละครในโทรทัศน์ ดังนั้นแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการด้านการพูดสื่อสาร คือ การลดการดูโทรทัศน์และวิดีโอ และให้เวลากับแก้วเพื่อฝึกพูด ซึ่งครูขอความร่วมมือจากผู้ปกครองไม่ปล่อยให้แก้วรับประทานอาหารตามลำพังโดยรับประทานอาหารไปด้วยโทรทัศน์ไป หรือการเปิดโทรทัศน์ไว้ตลอดเวลาแม้ไม่ได้ดู รวมทั้งการปรับเวลาและกิจกรรมหลังจากกลับบ้านของแก้วใหม่ โดยปรับเวลาให้นอนเร็วขึ้นและมีกิจกรรมร่วมกับผู้ปกครองมากขึ้น เช่น รับประทานอาหารเช้าที่โต๊ะอาหารพร้อมกับพ่อและแม่ ซึ่งคาดว่าจะผลที่ตามมาจะช่วยส่งเสริมพัฒนาการของแก้วให้สูงขึ้นได้

ทั้งนี้การใช้เวลาว่างในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ควรให้แก้วได้มีโอกาสสัมผัสกับธรรมชาติและลดการพาไปเที่ยวศูนย์การค้าที่มีสิ่งเร้ามากเกินไป ซึ่งจะทำให้แก้วไม่มีสติอยู่กับตัวเองและหันเหความสนใจไปกับสิ่งรอบตัวง่าย การพาไปเที่ยวสวนสาธารณะที่มีกิจกรรมให้เด็กเล่น ให้เด็กอยู่ในที่โปร่งๆทำให้เขามีอารมณ์เบิกบานมากขึ้น การที่เด็กอยู่ท่ามกลางธรรมชาติ จะทำให้เขาได้รับการหล่อเลี้ยงทางด้านอารมณ์ จิตใจ ซึ่งตอนนี้แก้วมีความมั่นคงทางอารมณ์มากขึ้น ไม่แปรปรวนเช่นเดิม โดยทางบ้านต้องช่วยในเรื่องนี้ด้วยกัน

ในเรื่องของการเสริมสร้างสมาธิในการทำงานให้กับแก้วนั้น ครูของคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัยและเด็กที่มีความต้องการพิเศษเพื่อแนะแนวทางในการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมให้กับเด็กแต่ละคน โดยในกรณีของแก้วนั้น ครูให้แก้วได้ฝึกทำงานชิ้นเล็กๆที่ประสบความสำเร็จได้ง่ายก่อนแล้วเพิ่มความยากที่ต้องใช้สมาธิเข้าไปทีละน้อย เช่น ให้แก้วทำหัตถกรรมการปั้นเชือกเส้นสั้นๆก่อน แล้วค่อยทำเส้นที่สองที่ยาวขึ้น แล้วนำมาเปรียบเทียบความยาวกัน ซึ่งกิจกรรมนี้จะช่วยให้แก้วมีสมาธิที่นานขึ้นได้ นอกจากนั้นกิจกรรมที่ใช้มือกระทำยังช่วยพัฒนาการสมองในเรื่องการคิดอีกด้วย

สำหรับการถ่ายทอดจินตนาการผ่านการวาดนั้น ครูและผู้ปกครองปรึกษากันและสรุปได้ว่าควรสร้างโอกาสให้แก้วได้ฟังนิทาน (Fairy Tales) มากๆ เพื่อพัฒนาความคิดและจินตนาการ และในการวาดรูปครูจะนั่งทำงานวาดของครูข้างๆ แก้ว เพื่อให้แก้วซึมซับความมุ่งมั่นตั้งใจและสมาธิในการทำงานของครู แล้วถ่ายทอดผ่านการวาดของตนเอง

ประเด็นส่งเสริมที่ 2 พัฒนาการด้านสังคม

ปัจจัยหลักที่ทำให้แก้วไม่ประสบความสำเร็จในการเล่นร่วมกับเพื่อนนั้น เนื่องจาก ความสามารถในการใช้ภาษาที่ไม่สามารถสื่อสารกับเพื่อนได้เข้าใจกัน ประกอบกับการขาดทักษะการเข้าสังคมที่ไม่รู้จักการปฏิบัติตัวอย่างเหมาะสมขณะเล่นกับเพื่อน อีกทั้งยังมีการแสดงอารมณ์ที่มากเกินไปคล้ายลักษณะของตัวละครในการ์ตูน โดยครูและผู้ปกครองช่วยกันสังเกตพัฒนาการด้านสังคมของแก้วต่อไป และการส่งเสริมให้แก้วได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับคนมากขึ้น เช่น การพูดคุยกับแก้วบ่อยขึ้น การพาแก้วไปเที่ยวนอกบ้าน นอกจากนั้นในขณะที่แก้วเล่นหรือทำกิจกรรมบางอย่าง ครูพยายามไม่เข้าไปถามว่ากำลังทำอะไรอยู่ เพราะเป็นการหันเหเด็กออกจากสมาธิในการทำสิ่งนั้นๆ ของเด็ก ซึ่งทำให้การสร้างสรรค์การเล่นของเด็กหยุดชะงักลง

ทั้งนี้ครูและผู้ปกครองต้องคอยเตือนแก้วเป็นระยะเพื่อให้แก้วไปห้องน้ำ เนื่องจากแก้วไม่สามารถตัดสินใจเองได้ว่าควรจะไปเข้าห้องน้ำเมื่อใด บ่อยครั้งที่แก้วจะเพิกเฉยกับการเล่นจนปัสสาวะรดกระโปรงเพราะวิ่งไปเข้าห้องน้ำไม่ทัน ซึ่งเป็นอีกปัญหาหนึ่งที่ต้องแก้ไขเร่งด่วน ในวัยใกล้ปีที่ 5

นอกจากความร่วมมือระหว่างกันในการค้นหาและระบุความต้องการ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ของแก้วให้สูงขึ้นแล้ว การเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการทำกิจกรรมต่างๆ ของทางโรงเรียน ตลอดจนการให้ข้อเสนอแนะต่อการจัดกิจกรรม และการจัดการด้านต่างๆ ของโรงเรียนจากผู้ปกครองก็เพิ่มมากขึ้นเช่นกัน ผู้ปกครองมีความเข้าใจพัฒนาการเด็กและแสดงความร่วมมือในระดับที่สูงขึ้น และให้ความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมต่างๆ ของทางโรงเรียนอย่างดี ซึ่งส่งผลให้แก้วมีความสุขกับการมาโรงเรียน ร่วมกิจกรรมต่างๆ และมีพัฒนาการที่ดีขึ้นอีกด้วย

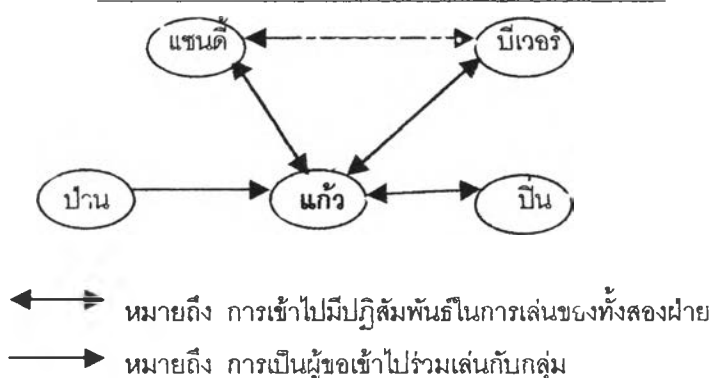
3) การทบทวนแนวปฏิบัติและการติดตามพัฒนาการเด็ก

จากการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ปกครองและครูในภาคการศึกษาที่ 2 นี้ พบว่าแก้วมีพัฒนาการด้านการพูดสื่อสารที่ดีขึ้นมาก สามารถพูดสื่อสารได้รู้เรื่องมากขึ้น ปฏิบัติตามคำสั่งได้ถูกต้องมากขึ้น พูดจาสื่อสารมากขึ้น และมีเหตุผลมากขึ้น การพูดตามและทำตามเพื่อนโดยไม่มีเหตุผลลดน้อยลง มีสมาธิกับการทำงานนานขึ้น ตั้งใจทำงานของตนเองมากขึ้น โดยถ้าอยู่คนเดียวจะมีสมาธิดีกว่าอยู่ในกลุ่มใหญ่ มีพัฒนาการด้านการวาดที่ดีขึ้น เริ่มวาดภาพคน รูปสี่เหลี่ยม วงกลม แต่ยังคงได้รับการส่งเสริมต่อไป ในเรื่องของอารมณ์ จิตใจ ยังต้องติดตาม

ต่อไปเพราะยังคงร้องไห้เสียใจมากถ้าเพื่อนไม่เล่นด้วย ส่วนในเรื่องของพัฒนาการด้านสังคมของ แก้วนั้นดีขึ้น กล่าวคือ เข้าไปเล่นกับเพื่อนได้ทั้งหญิงและชาย เริ่มเล่นร่วมกับเพื่อนได้แล้ว แต่ยังคงมีปฏิสัมพันธ์กับยืมในลักษณะของการเข้าไปก้าวก่ายสิ่งที่ยืมกำลังทำอยู่ซึ่งต้องหาทางแก้ไขกันไป

แผนภาพทางสังคมมิติของการเล่นของแก้วในช่วง 1 ชั่วโมงอิสระ

ในภาคการศึกษาที่ 2 แก้ว (อายุ 4 ปี 8 เดือน) เริ่มเล่นกับเพื่อนมากขึ้น จะเข้าไปหาเพื่อนเพื่อเล่นด้วยและเข้ากลุ่มได้ทั้งผู้หญิงและผู้ชาย

3.2.5 กรณีตัวอย่างของค.ช.ยืม

1) การใช้สารนิทัศน์ เพื่อค้นหาและระบุความต้องการของเด็ก

ข้อมูลเบื้องต้น ชื่อ ค.ช. ยืม นับถึงเดือนพฤศจิกายน 2544 อายุ 4 ปี 3 เดือน มีพี่ชาย 2 คน เป็นคนสุดท้อง อายุห่างจากพี่ชายคนโต 9 ปี

1.1) ด้านร่างกาย

- สุขภาพ - น้ำหนัก 21.5 กก. ส่วนสูง 110.5 ซม. ร่างกายสมส่วน ตัวสูงใหญ่ น้ำหนักและส่วนสูงเกินเกณฑ์มาตรฐานของอายุ
- การเคลื่อนไหว - ผอมค่อนข้างยาว ผมน้ำม้ายาวเกือบถึงตา เหงื่อออกมาก กลืนตัวแรง
- เคลื่อนไหวช้า รุ่มง่าม ไม่คล่องแคล่ว ช่วยเหลือตัวเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันช้ามาก หรือทำไม่ได้ถ้าไม่มีผู้ใหญ่กำกับ
- เดินตัวแข็ง เกร็ง ก้าวขาและแกว่งแขนข้างเดียวกัน เวลายืนเกร็งนิ้วเท้าและนิ้วเท้าจิกพื้น
- มักกำมือ ใช้งานที่ละมือ น้ำหนักมือน้อย จับโดยใช้มือจับรอบไม่ใช้นิ้ว
- กล้ามเนื้อมือและนิ้วไม่แข็งแรง

- ประสาทสัมผัส
- กลิ่นπίศสววะไม้ได้ กางเกงโนเปี้ยกบัศสววะเป็นประจำ
  - มีรอยแผลเป็นตามขา มักเกาขา
  - อาการตอบสนองต่อการสัมผัสต่างกับเด็กวัยเดียวกันมาก เช่น หดตัวเกร็งแขน ขาและลำตัวอย่างมากเมื่ออาบน้ำ สระผม
  - ตอบสนองต่อความเจ็บปวดด้วยอาการไม่น่าจะตรงกับระดับความรู้สึกจริง เช่น หกล้มเป็นแผลหรือเพื่อนทำร้ายจนศีรษะโนไม่ร้องไห้ แต่ขณะสวมห่วงยางว่ายน้ำด้วยท่าทางเปล็ดเปล็นก็ร้องไห้ขึ้นมาแล้วก็หยุดไปเอง
  - เคี้ยวข้าวไม่ละเอียด ใช้การบดข้าวแทนการเคี้ยวหรือการกลืนข้าวหรือน้ำ แต่สามารถเคี้ยวขนมกรอบๆได้ และชอบรสชาติอาหารซ้ำๆ รับประทานซอสมะเขือเทศเป็นประจำ
- 1.2) ด้านอารมณ์จิตใจ
- หัวเราะเสียงดัง ขำง่าย ขำตามเพื่อน ส่งเสียงกรี๊ดดังมาก ร้องไห้ง่ายโดยไม่มีเหตุผล
  - เมื่อได้ยินเสียงดังจะมีปฏิกิริยาโต้ตอบทันทีโดยหันมาตีใครก็ตามที่อยู่ใกล้
  - ร้องไห้ทุกครั้งเมื่อถูกขัดใจหรือไม่ได้ดังใจ
  - เมื่อโกรธมักร้องกรี๊ดและตีตัวเอง
- 1.3) ด้านสังคม
- เข้าไปหาทุกคนทั้งรู้จักและไม่รู้จักเพื่อสวัสดี และพูดซ้ำๆจนกว่าอีกฝ่ายจะตอบสนอง
  - ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของห้องเรียนไม่ได้ เดินไปไหนมาไหนโดยไม่บอกครู
  - แยกตัวจากคนอื่น ไม่ร่วมเล่นกับเพื่อน โดยมักนอนเล่นของเล่น 1 ชิ้นคนเดียว
- 1.4) ด้านสติปัญญา
- ด้านภาษา
- ยืมได้รับการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางว่ามีอาการคล้ายออทิสติกและสมาธิสั้น นอกจากนั้นยังได้รับการฝึกพูดเนื่องจากพูดช้ากว่าเกณฑ์ ในช่วงอายุประมาณ 2.10 ปี โดยยืมพูดสื่อสารไม่ได้เลยจึงเข้ากับเพื่อนไม่ได้

- ด้านภาษา (ต่อ)
- ขณะพูดไม่อ้าปาก เสียงเบา พูดไม่ชัด พูดสื่อสารไม่รู้เรื่อง ไม่สัมพันธ์กับคำถาม
  - ไม่สบตา
  - มีคำศัพท์น้อย ไม่เข้าใจประโยคที่ซับซ้อนหรือคำศัพท์ที่ไม่คุ้นเคย
  - พูดคำเดิมซ้ำๆ เช่น เฮ้ย ไอ้ตัวนั้น บ้า และมักตะโกนเสียงดังใส่เพื่อน

ประเด็นวิเคราะห์ข้อที่ 1 พัฒนาการด้านร่างกาย

ยัมเป็นเด็กที่มีน้ำหนักและส่วนสูงเกินกว่ามาตรฐานของอายุ กล้ามเนื้อมัดใหญ่แข็งแรง แต่การเคลื่อนไหวช้า ไม่คล่องแคล่ว กล้ามเนื้อมัดเล็กไม่มีแรง มีความยากลำบากในการใช้มือหยิบจับหรือทำสิ่งต่างๆ เช่น ตักอาหาร ถอดใส่เสื้อผ้า พับผ้า เจาะกล่องนม อีกทั้งยังเห็นเหตุน่าสนใจจากสิ่งที่กำลังทำอยู่ได้อย่างง่ายดาย ไม่สามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ทันเวลา หากไม่มีครูคอยกำกับ

บันทึกการสะท้อนความคิดของครู

ผู้บันทึก ครูแวน

วันที่ 1 พ.ย. 44 (อายุ 4 ปี 3 เดือน)

ยัมยังคงรอความช่วยเหลือจากคนอื่น ช่วยเหลือตนเองไม่ค่อยได้และไม่พยายามจะช่วยตัวเอง ในการปฏิบัติกิจวัตรจะใช้เวลานานและทำได้ไม่คล่อง เช่น ทานอาหารช้ามาก ขอบอมข้าว ไม่เคี้ยวข้าว ครูต้องคอยกระตุ้น กลับเสื้อผ้าเองไม่ได้ กลืนปัสสาวะไม่ได้ จับช้อนไม่ถูกต้องและเวลาจับจะคว่ำมือและกำช้อน การใช้งานจะใช้ที่ละมือ ขณะทานอาหารจะใช้มือเดียว ไม่ชอบทานผลไม้

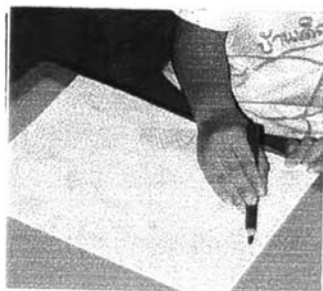
นอกจากนั้นยัมยังมีปัญหาในเรื่องการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัส กล่าวคือ ในด้านการรับรู้รสจะชอบรับประทานอาหารแบบเดิมซ้ำๆ ไม่เปลี่ยนแปลง การที่ไม่ยอมเคี้ยวข้าวแต่ชอบเคี้ยวขนมกรุบกรอบทุกชนิด และในด้านการสัมผัสที่แสดงอาการตัวเกร็งขณะสระผม หรือใส่กางเกงในที่เปียกปัสสาวะได้ทั้งวัน รวมทั้งสีหน้าและท่าทางที่ตอบสนองต่อความเจ็บปวดที่ไม่ตรงกับความรู้สึกจริงๆ

ประเด็นวิเคราะห์ข้อที่ 2 พัฒนาการด้านสติปัญญา

ยัมมีปัญหาในด้านภาษาทั้งการพูดสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจและการเข้าใจความหมายที่ผู้อื่นสื่อสารกลับมา โดยยัมจะพูดด้วยเสียงที่เบา ไม่อ้าปากขณะพูด ไม่สบตา พูดเป็นคำสั้นๆ แต่เร็วและรวุ่ พูดไม่เพราะ และเนื่องจากมีคำศัพท์จำกัด ดังนั้นการพูดสื่อสารมีน้อย

จากการวิเคราะห์ผลงานศิลปะของยิ้ม พบว่า พัฒนาการอยู่ในขั้นขีดเขียน ไม่วาดรูปฟอร์มใดๆ โดยมักใช้เฉพาะสีน้ำเงินหรือสีม่วงเท่านั้น ไม่ยอมเปลี่ยนแปลงแม้ครูจะแนะนำให้ใช้สีอื่นบ้างก็ไม่ได้ผล การวาดของยิ้มสะท้อนพัฒนาการที่ล่าช้ากว่าวัยอย่างมาก ไม่มีน้ำหนักมือและขาดความคิดจินตนาการในการถ่ายทอดสู่การวาด

ผลงานเด็ก

กิจกรรม ศิลปะ

วันที่ 3 ม.ค. 45 (อายุ 4 ปี 5 เดือน)

ชื่อเด็ก ยิ้ม

ผู้บันทึก ครูจำ

ยิ้มยังจับดินสอสีได้ไม่มั่นคง งานเขียนที่ไม่มีน้ำหนักไม่ออกแรงขณะวาด โดยยิ้มมักใช้สีน้ำเงินหรือสีม่วงในการวาดและพัฒนาการการวาดยังอยู่ในขั้นขีดเขียนแบบควบคุมไม่ได้

ประเด็นวิเคราะห์ที่ 3 พัฒนาการด้านสังคม

ในช่วงเวลาการเล่นอิสระ ครูพบว่ายิ้มมักนอนเล่นคนเดียวบนพื้น เล่นสมมุติว่าไม้บล็อก 1 แท่งเป็นรถ วิ่งไปมาพร้อมกับทำเสียง หรือการต่อไม้บล็อกเป็นแนวยาว สมมุติเป็นรถติด ซึ่งยิ้มเล่นลักษณะเดิมมาตั้งแต่ต้นปีการศึกษา แสดงให้เห็นว่ายิ้มไม่สามารถ ถ่ายทอดความคิดจินตนาการผ่านการเล่นได้ นอกจากนั้นในขณะที่เล่นของเล่นยิ้มมักหันเหความสนใจของตนกับการมองเพื่อนเล่น โดยหันไปมองเพื่อนเป็นระยะ พยายามเข้าไปใกล้ๆกับกลุ่มเพื่อน แต่ยังคงเป็นการเล่นคนเดียว ไม่สามารถสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนได้

วันที่ 14 ม.ค. 44 (อายุ 4.5 ปี) กิจกรรม การเล่นอิสระ
ผู้บันทึก ครูจำ

ยิ้มต่อบล็อกเป็นรถติด สะท้อนพัฒนาการขั้นที่ 2 เป็นการเล่นแบบเล่น
คนเดียว แต่หันมองเพื่อนเป็นระยะๆ

จากข้อมูลการสังเกตของครูและการเก็บหลักฐานกิจกรรมต่างๆของเด็ก เมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลพัฒนาการของเด็กกลุ่มใหญ่ พบว่า ยิ้มมีพัฒนาการในหลายด้านที่ล่าช้า ไม่ว่าจะเป็นพัฒนาการด้านร่างกาย การใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กและการช่วยเหลือตนเอง พัฒนาการทางด้านสังคมที่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นที่ไม่รู้จักมากเกินไป โดยการเข้าไปสวัสดีกับทุกคนที่พบเห็น การเล่นที่ขาดจินตนาการ เล่นไม่เป็นและเล่นคนเดียว พัฒนาการทางด้านสติปัญญาเรื่องการใช้ภาษาสื่อสาร ที่พูดสื่อความหมายไม่ได้ พูดซ้ำๆ และการไม่เข้าใจความหมาย ทำตามคำสั่งไม่ได้ รวมทั้งสมาธิในการทำงานที่สั้น ซึ่งประเด็นที่ต้องส่งเสริมเป็นประการแรก คือ เรื่องของการช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน เช่น การเคี้ยวอาหารก่อนกลืน การควบคุมการขับถ่าย การช่วยเหลือตนเองในการถอด-ใส่ ติดกระดุมเสื้อผ้า และการใช้มือในการหยิบจับสิ่งของ ทั้งนี้ประเด็นพัฒนาการด้านอื่นๆที่ต้องติดตาม และส่งเสริมต่อไปในเรื่องของการพูดสื่อสาร พัฒนาการด้านสังคมและการเล่น รวมทั้งการหาวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับยิ้ม

2) การหาแนวทางส่งเสริมพัฒนาการที่สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก

จากการสังเกตและวิเคราะห์หลักฐานการเรียนรู้ของเด็ก พบว่าประเด็นปัญหาที่ต้องแก้ไขอย่างต่อเนื่อง คือ พัฒนาการด้านร่างกายเรื่องของการช่วยเหลือตนเอง โดยครูยกประเด็นนี้ขึ้นเพื่อขอความร่วมมือกับผู้ปกครองในการร่วมส่งเสริมประเด็นดังกล่าวที่บ้าน ทั้งนี้การปฏิบัติตามแนวทางเดียวกัน และการแก้ปัญหาเรื่องเดียวกันจะช่วยให้ยิ้มมีพัฒนาการที่ดีขึ้นตามลำดับ

นอกจากการหาแนวทางส่งเสริมพัฒนาการตามประเด็นส่งเสริมที่ 1 ในเรื่องการช่วยเหลือตนเองแล้ว ครูได้พยายามส่งเสริมพัฒนาการด้านอื่นๆตามประเด็นวิเคราะห์อื่นๆดังนี้

ประเด็นส่งเสริมที่ 2 พัฒนาการด้านสติปัญญา

ครูพยายามใช้ภาษาพูดสื่อสารที่ช้า ชัดเจนและพูดซ้ำๆ และพยายามให้ยิ้ม ได้ตอบกลับกับครูด้วยคำพูดที่ช้าและชัดเจน นอกจากนั้นด้วยการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ภาษาพูด บทเพลง บทกลอน และนิทาน มีส่วนช่วยเพิ่มคำศัพท์และประสบการณ์ทางภาษาแก่ยิ้มเป็นอย่างมาก ช่วยให้อยิ้มมีคำศัพท์ที่มากขึ้นและพูดสื่อสารได้มากขึ้นตามลำดับ

ในส่วนของ การเสริมสร้างสมาธินั้น ครูขอคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัยและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยครูได้รับคำแนะนำให้ใช้วิธีการสัมผัสอย่างแผ่วเบา หรือการลูบตัวยิ้มเพื่อให้รู้สึกตัวและกลับเข้ามาอยู่ในสมาธิของการทำงานหรือการฟัง การเรียกชื่อเพื่อให้ยิ้มรู้จักตัว รวมทั้งการให้หน้าที่รับผิดชอบแก่ยิ้มในการทำกิจกรรม โดยเฉพาะกิจกรรมที่ต้องใช้สมาธิและความตั้งใจในการทำงานซึ่งการปฏิบัติเป็นกิจวัตรจะช่วยให้ยิ้มมีสมาธิในการทำงานที่นานขึ้น อีกทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ให้อยิ้มได้ใช้มือทำงานเพื่อเสริมสร้างความแข็งแรงของมือและการประสานสัมพันธ์มือตาอีกด้วย เช่น การพับผ้า การเตรียมอาหารว่าง การทอมนอกจากนั้นครูให้อยิ้มมีส่วนร่วมทำกิจกรรมในกลุ่มใหญ่เพื่อสร้างความสนใจให้อยิ้มอยู่กับกลุ่ม เช่น ในขณะที่กิจกรรมทำขนมครก ครูพบว่ายิ้มเดินเล่นไปมา ครูจึงให้อยิ้มมีส่วนร่วมทำขนมครกในการทำขนมรับผิดชอบหาน้ำมันที่เตา โดยในช่วงแรกครูจับมือยิ้มทำงาน ปฏิบัติทีละขั้นตอนอย่างถูกต้อง จนในที่สุด ยิ้มสามารถปฏิบัติทุกขั้นตอนเองได้อย่างถูกต้อง และพบว่ายิ้มมีสมาธิกับการทำกิจกรรมได้โดยตลอด

ประเด็นส่งเสริมที่ 3 พัฒนาการด้านสังคม

ครูได้รับคำแนะนำให้คอยเข้าไปช่วยเหลือยิ้มในเรื่องของการเป็นแบบอย่าง เช่น ในช่วงการเล่นอิสระ ครูเข้าไปร่วมเล่นกับยิ้มและกระตุ้นให้เกิดการเล่นในขั้นที่สูงขึ้น โดยใช้วิธีเพิ่มอุปกรณ์อีกชนิดเพื่อกระตุ้นให้อยิ้มขยายจินตนาการและร่วมเล่นเป็นบทบาทต่างๆด้วยกัน เพื่อเสริมสร้างความสนใจต่อผู้อื่น เพิ่มทักษะการเข้าสังคม และกระตุ้นให้เกิดการแสดงออกในด้านจินตนาการจากการเล่นที่ซับซ้อนมากขึ้น

ครูเฝ้าสังเกตพฤติกรรมเด็กโดยไม่รีบตัดสินว่าเด็กเป็นอย่างไร แต่ครูเก็บข้อมูลหลักฐานการทำกิจกรรมของเด็กให้ครอบคลุมทุกสถานการณ์ เมื่อสามารถเป็นตัวแทนพัฒนาการของเด็กที่แท้จริงได้แล้วจึงนำเสนอข้อมูลกับผู้ปกครองเพื่อใช้ให้เห็นว่ายิ้มมีพัฒนาการที่ล่าช้าในหลายด้าน ซึ่งต้องการได้รับการส่งเสริมให้สูงขึ้นโดยทั้งสองฝ่ายต้องช่วยกันปรับปรุงพฤติกรรมให้เป็นแนวทางเดียวกันทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน ทั้งนี้ผู้ปกครองต้องเปิดใจยอมรับและเข้าใจความต้องการที่แท้จริงของยิ้มเพื่อช่วยกันแก้ไขพัฒนาการของยิ้มให้ดีขึ้น หากแต่การเปิดใจยอมรับว่าลูก

ล่าช้านั้นยากสำหรับผู้ปกครองหลายคน รวมทั้งผู้ปกครองของยัมด้วย เนื่องจากเกิดความรู้สึกกดดันที่ต้องเปลี่ยนแปลงชีวิตในครอบครัวในเรื่องของวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่จะสามารถแก้ไขพัฒนาการของยัมให้ได้ผล ด้วยเหตุนี้ครูจึงต้องคอยหาวิธีการในการสื่อสารกับผู้ปกครองอย่างระมัดระวังและค่อยเป็นค่อยไป โดยพยายามแนะวิธีการในการแก้ไขพัฒนาการแก่ผู้ปกครอง ประกอบกับการค้นหากิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับยัมเพื่อให้ยัมได้รับการพัฒนาอย่างเต็มความสามารถ

3) การทบทวนแนวปฏิบัติและการติดตามพัฒนาการเด็ก

จากการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ปกครองและครูตลอดภาคการศึกษาที่ 2 พบว่ายัมสามารถช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรต่างๆ ได้ดีขึ้นมาก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการใช้ช้อนส้อมในการตักอาหาร การเคี้ยวอาหารก่อนกลืน การแต่งตัว และกิจกรรมต่างๆ ที่ใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก ตลอดจนการพูดสื่อสารรู้เรื่องมากขึ้น สามารถบอกความต้องการของตนเองได้มากขึ้น โดยครูยังคงติดตามส่งเสริมเรื่องการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของยัม กล่าวคือครูต้องคอยกำกับและกระตุ้นให้ยัมปฏิบัติกิจวัตรต่างๆ ให้เสร็จทันเวลา นอกจากนั้นครูปรึกษากับผู้ปกครองในประเด็นการส่งเสริมพัฒนาการด้านการพูดสื่อสารของยัมให้สูงขึ้นอีกประเด็นหนึ่ง ซึ่งในปัจจุบันพบว่า ยัมมีคำศัพท์มากขึ้น ทำให้พูดสื่อสารได้มากขึ้น แต่คุณภาพการพูดยังไม่ดี กล่าวคือ พูดเร็ว รวดและไม่ชัดเจน ประกอบกับการพูดที่ไม่อ้าปากทำให้จับความได้ค่อนข้างยาก คนนอกครอบครัวจะฟังไม่เข้าใจ จึงประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองในการช่วยฝึกให้ยัมพูดช้าและชัดเจนขึ้นโดยไม่พยายามเดาในสิ่งที่ยัมพูด

แม้ว่ายัมจะมีพฤติกรรมกรี๊ดร้องและเดินไปมาในห้องนอกห้องเรียนน้อยลง แต่พัฒนาการของยัมบางด้านยังอยู่ระดับเดิม ครูตระหนักว่าความรู้ของครูจำกัด จำเป็นต้องปรึกษาผู้เชี่ยวชาญทางเด็กพิเศษ คำแนะนำจากนักการศึกษาปฐมวัยซึ่งเชี่ยวชาญด้านการบำบัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้เสนอแนะกิจกรรมบำบัดที่สอดคล้องกับลักษณะการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน คือให้ยัมรับผิดชอบการเตรียมอาหารว่างเข้าสำหรับเด็กทุกคนในห้องเพื่อให้ได้ฝึกกล้ามเนื้อมือและรับประทานอาหารที่แข็งซึ่งจะช่วยบริหารอวัยวะช่องปากได้อย่างดี ทั้งนี้ประเด็นเรื่องพัฒนาการด้านสังคมและสมาธิสันยังคงต้องได้รับการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง และเปิดโอกาสให้ยัมได้เลียนแบบจากครูและจากเพื่อนเพื่อกระตุ้นพัฒนาการของยัมให้สูงขึ้น

การที่ครูติดตามพัฒนาการและพยายามทำความเข้าใจในความเฉพาะตัวของยัมเพื่อหาแนวทางส่งเสริมพัฒนาการให้สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ช่วยให้ยัมมีพัฒนาการที่สูงขึ้น ประกอบกับการพยายามค้นหาคำตอบหรือวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับยัมจากการปรึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งได้ข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า การที่ยัมมีคนคอย

ช่วยเหลือในการทำสิ่งใดๆที่บ้านตลอดเวลาเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้พัฒนาการล่าช้าในปัจจุบัน ดังนั้น ครูควรให้ยิ้มได้ลงมือปฏิบัติหลายๆโดยสาธิตขั้นตอนการทำงานอย่างละเอียดและคอยให้กำลังใจในการทำงานใดๆให้สำเร็จลุล่วงอย่างเป็นลำดับขั้นตอนที่ถูกต้อง ทั้งนี้ครูต้องมีจิตใจที่เข้มแข็ง แน่วแน่ในการทำงานกับยิ้ม แม้ว่ายิ้มจะแสดงความอ่อนแอและใช้การร้องไห้เป็นการแก้ปัญหา หรือเรียกร้องความเห็นใจก็ตาม

บันทึกครู

ผู้บันทึก ครูแหว

วันที่ 8 ก.พ. 45 (อายุ 4.6 ปี)

หลังจากยิ้มหันผลไม้เพื่อเตรียมเป็นของขวัญให้เพื่อนเสร็จแล้ว ครูให้ยิ้มรับผิดชอบทำความสะอาดไม้ โดยการใช้น้ำประสีฟันขัดไม้ที่ละซี่ ในช่วงแรกเมื่อขัดได้ 1 ซี่ ยิ้มขอร้องไม่ทำต่อแต่ครูยืนยันให้ทำให้เสร็จ ยิ้มจึงขัดไม้ต่อแต่ขัดไม้เป็นลำดับ ขัดตรงนี้ที่ตรงนั้นที่ ครูจึงจับมือยิ้มให้ขัดไปที่ละซี่ เมื่อทำได้ประมาณ 4 ซี่ ยิ้มร้องไห้ไม่อยากทำต่อ แต่เนื่องจากครูได้รับคำแนะนำและเห็นตัวอย่างการฝึกให้ยิ้มทำงานที่ละขั้นตอนอย่างมีสมาธิ จากการทาน้ำมันน้ำมันน้าขนมครก ครูจึงยังคงยืนยันและให้กำลังใจว่าทำได้ ครูพบว่ายิ้มใช้เวลาทำประมาณ 1 ชั่วโมง โดยทำไปพร้อมน้ำตาและร้องไห้พร้อมกับพูดว่ายิ้มทำไม่ไหว แต่เมื่อเสร็จแล้วยิ้มเดินไปล้างมือและพูดว่า "ยิ้มชนะ ยิ้มเก่ง" และเมื่อเพื่อนๆปรบมือให้กำลังใจและแสดงความชื่นชม ยิ้มยิ้มแย้มอย่างภาคภูมิใจในสิ่งที่ตนทำ ครูรู้สึกปีติใจในสิ่งที่เกิดขึ้นและดีใจกับยิ้มที่สามารถทำได้สำเร็จ ซึ่งเห็นว่ายิ้มสามารถพัฒนาตัวเองให้ดีขึ้นได้

3.2.6 กรณีตัวอย่างของต.ช. โบพัด

1) การใช้สารนิทัศน์ เพื่อค้นหาและระบุความต้องการของเด็ก

ข้อมูลเบื้องต้น ชื่อ ต.ช. โบพัด นับถึงเดือนพฤศจิกายน 2544 อายุ 5 ปี 3

เดือน เป็นพี่ชายคนโต มีน้องชาย 2 คน อายุ 3 ปีและ 9 เดือน ตามลำดับ

1.1) ด้านร่างกาย

สุขภาพ	-น้ำหนัก 22 กก. ส่วนสูง 109 ซม. รูปร่างอ้วน แข็งแรง ไม่เตี้ยไม่สูง ผิวขาวอมชมพู ตาเล็ก ตาส่อน -ไม่สบายติดต่อกันหลายวัน และหลายครั้ง
การเคลื่อนไหว	-ชอบเดินและเคลื่อนที่ตลอดเวลา คล่องแคล่ว กล้ามเนื้อมัดใหญ่ และเล็กแข็งแรง เดินเขย่งปลายเท้า

- การเคลื่อนไหว (ต่อ) -ขาดความสมดุลในการทรงตัว กระโดดกระต่ายขาเดียวไม่ได้
-มักต้องเคลื่อนไหวลื่นหรืออวัยวะของส่วนอื่นๆที่ไม่ใช่มือไปช่วยในขณะใช้กรรไกรตัดกระดาษหรือการวาดภาพ
- ประสาทสัมผัส -อี๊ดอ๊ดไม่สบายตัวเมื่อสวมกางเกงในแบบปกติ ต้องใส่กางเกงในที่ตัดพิเศษคล้ายกางเกงขาสั้น
- 1.2) ด้านสังคม -มักแยกตัวจากคนอื่น ไม่เข้าไปเล่นกับเพื่อน
-เข้าไปหาเพื่อนเฉพาะเวลาที่ต้องการต่อว่าว่าสิ่งที่เพื่อนทำนั้นไม่ดี
-เล่นคนเดียว และในขณะเล่นสนามชอบใช้ข้อสองเป็นคิมไฟแล้วเดินไปรอบๆ โดยเล่นเป็นเวลานาน
- 1.3) ด้านสติปัญญา
- ด้านภาษา -ในช่วงอายุประมาณ 1 ปี 2 เดือน โบพัดได้เข้ารับการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญพิเศษเนื่องจากไม่สบตาและชอบมองพัดลม นอกจากนั้นยังได้รับการฝึกพูดนานประมาณ 5 เดือน ในช่วงอายุ 2 ปี เนื่องจากเป็นเด็กพูดช้ากว่าเกณฑ์
-ในการสนทนาจะสบตาครูน้อยมาก และไม่มีการสนทนาที่ต่อเนื่องโดยมักเดินหนีก่อนที่จะครูจะสนทนาเสร็จ
-ครูเรียกจะไม่ขานรับ ไม่สนใจ และไม่เข้ามาหา
- ด้านสมาธิ ความจำ -มีช่วงความสนใจในกิจกรรมกลุ่มใหญ่สั้น หันเหความสนใจได้ง่าย ไม่อยู่นิ่ง
-มีสมาธิกับการทำงานที่ตนชอบได้นานประมาณ 5 นาที
-ความคิดและความสนใจเรื่องซ้ำๆ เช่น ชอบมองพัดลม คิมไฟ
-วาดรูปซ้ำๆ เช่น พัดลม คิมไฟ
-ในช่วงอายุ 4 ปี 10 เดือน พบการวาดภาพซ้อนทับกัน

ประเด็นวิเคราะห์ที่ 1 พัฒนาการด้านสติปัญญา เรื่องสมาธิสั้น

จากการสังเกตของครูในการร่วมกิจกรรมต่างๆของโบพัด พบว่า โบพัดมีสมาธิจดจ่อกับการทำงานเฉพาะที่ตนต้องการได้นานประมาณ 5 นาที แต่มักมองงานคนอื่นและพูดไปขณะทำงาน โดยพบมากขณะทำงานสีเทียนและงานเขียนในกิจกรรมภาษาและการรู้หนังสือ ตลอดจนความสนใจในการฟังในกิจกรรมกลุ่มใหญ่นั้น โบพัดไม่สามารถมีสมาธิต่อเนื่องได้เกิน

5 นาที ซึ่งไบพัตต์มักหันเหความสนใจไปกับสิ่งรอบข้าง นอกจากนั้นยังคงพบการวาดภาพ โคมไฟ พัดลม บ้านในกิจกรรมภาษาและการรู้หนังสือ ซึ่งไบพัตต์ยังคงให้ความสนใจกับพัดลม และโคมไฟ มากเป็นพิเศษ โดยชอบจ้องมองพัดลมในขณะที่เล่นอิสระเป็นประจำ

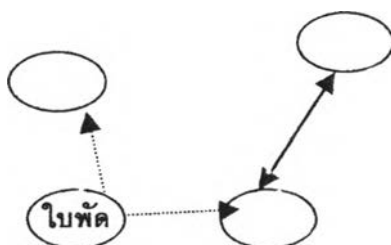
ไบพัตต์ไม่สามารถเบี่ยงเบนความสนใจของตัวเองออกจากสิ่งที่ตัวเองชอบมาก ๆ ได้ ดังนั้นจึงพบแต่ภาพพัดลม โคมไฟ ที่จ่อตรง บ้าน ซ้ำๆ วาดภาพเดิมๆ ทุกครั้ง ซึ่งไบพัตต์ไม่สามารถทำงานได้ตามที่ครูกำหนดเลย ทั้งยังพบว่าไบพัตต์มักไม่หยุดคิดในการวาดเนื่องจากสิ่งที่เป็นภาพ ซ้ำๆ เหล่านั้นติดอยู่ในใจของไบพัตต์จนยากที่จะลบทิ้งได้

นอกจากการหมกมุ่นอยู่กับพัดลมและโคมไฟแล้ว ครูยังพบว่าไบพัตต์มักเฉยเมย ไม่สนใจ ไม่มีปฏิกิริยาเมื่อครูเรียกชื่อ และขณะสนทนากับครูไบพัตต์จะสบตากับครูน้อยมาก โดยยื่นหน้าเข้ามาใกล้ๆ ครูขณะตอบคำถาม แล้วรีบเดินหนีทันทีโดยไม่สนใจว่าการสนทนาจบลงแล้วหรือไม่ ทำให้การสนทนาไม่ต่อเนื่อง ไบพัตต์มีความสามารถในการใช้ภาษาที่ดี พุดจาเป็นเหตุเป็นผลแต่บางครั้งจำคำพูดผู้ใหญ่มามาก โดยเฉพาะถ้าไม่พอใจจะไว้วายและใช้คำพูดตำหนิผู้อื่น

ประเด็นวิเคราะห์ที่ 2 พัฒนาการด้านสังคม เรื่องการเล่น

ในกิจกรรมการเล่นอิสระของไบพัตต์พบว่า ไบพัตต์มักเล่นคนเดียวและมีสมาธิกับการเล่นไม่นาน โดยเดินไปเดินมารอบห้อง พุดคนเดียวและร้องเพลงในบางครั้ง การเล่นสร้างของไบพัตต์สะท้อนพัฒนาการขั้นที่ 5 เป็นการต่อไม้บล็อกในลักษณะของสมมาตรซึ่งยังไม่ซับซ้อน และไม่ค่อยปรากฏการเล่นสร้างไม้บล็อกบ่อยนัก ซึ่งส่วนมากไม่เริ่มต้นสร้างเองแต่มักเป็นการสร้างต่อเติมจากสิ่งที่เพื่อนสร้างไว้ก่อนหน้านั้น โดยไบพัตต์มักคอยมองเพื่อนขณะเล่นและถ้าเพื่อนไม่อยู่ไบพัตต์จะเข้าไปเล่นแทนทันที การเล่นนั้นส่วนมากชอบเล่นเก้าอี้และผ้า โดยเล่นชายของ ไบพัตต์มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนน้อย โดยไบพัตต์มักไม่จดจ่อกับการกระทำตรงหน้าขณะนั้น แต่มักอยู่กับจินตนาการและอารมณ์ความรู้สึกของตนเอง เช่น การพุดคนเดียวถึงเรื่องบ้านที่มีที่จ่อตรง มีคาราโอเกะ อีกทั้งยังสร้างสัมพันธ์ภาพกับคนอื่นไม่เป็น การเข้าหาเพื่อนจะเป็นไปในลักษณะของการเข้าไปดูและต่อว่าเพื่อน ส่วนในการเล่นสนาม พบการเล่นคนเดียวและเล่นลักษณะเดิม คือ ถือกที่ตกทรายหรือช้อนคันเดิม เดินส่องไฟไปรอบๆ สนามเป็นประจำ

แผนภาพทางสังคมมิติของการเล่นของไบพัดในช่วงวัยอิสระ

- หมายถึง เพื่อนคนใดคนหนึ่ง
- ↔ หมายถึง การเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์ในการเล่นของทั้งสองฝ่าย
- (dashed) หมายถึง การเป็นผู้เข้าไปมีปฏิสัมพันธ์ทางวาทะจากกับกลุ่มแต่ไม่ร่วมเล่น

ในต้นภาคการศึกษาที่ 2 ไบพัด (อายุ 5 ปี 3 เดือน) ยังคงเล่นคนเดียวเป็นส่วนมาก โดยเดินไปทั่วห้องและถือของในมือทำเป็นโคมไฟ เดินเข้าไปในกลุ่มเพื่อนและพูดว่าหรือพูดหย่เพื่อน

จากข้อมูลการสังเกตของครูและการเก็บหลักฐานกิจกรรมต่างๆของเด็กพบว่า ไบพัดควรได้รับการส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม ทั้งการสร้างสัมพันธ์กับบุคคลและการเล่น รวมทั้งการมีสมาธิในการทำงาน ตลอดจนการหาทางแก้ไขปัญหาการหมกมุ่นอยู่กับพัคลมและโคมไฟ

2) การหาแนวทางส่งเสริมพัฒนาการที่สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก จากการสังเกตและวิเคราะห์หลักฐานการเรียนรู้ของเด็ก พบประเด็นปัญหาที่ต้องได้รับการส่งเสริมให้สูงขึ้น ดังนี้

ประเด็นส่งเสริมที่ 1 พัฒนาการด้านสติปัญญา

การที่ไบพัดมีพฤติกรรมการเล่นที่ซ้ำๆและติดพัคลมอย่างมากนั้น ครูและผู้ปกครองได้แลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันและพบว่ายังไม่สามารถแก้ไขได้ ณ ปัจจุบัน เนื่องจากที่บ้านมีพัคลมจำนวนมากประมาณ 20 เครื่อง โดยไบพัดมักชอบถอดพัคลมมาล้างทำความสะอาดและประกอบเข้าไปใหม่ ซึ่งครูขอความร่วมมือจากทางบ้านไม่ให้เกิดการสนับสนุนพฤติกรรมดังกล่าวของไบพัด ลดจำนวนพัคลมในบ้านลง และไม่สนับสนุนการให้รางวัลหรือของเล่นใดๆที่เป็นพัคลมอย่างเด็ดขาด ทั้งสองฝ่ายต้องช่วยกันกำจัดพัคลมออกไปจากความคิดของไบพัด

นอกจากนั้นครูสื่อสารกับผู้ปกครองถึงปัญหาเรื่องสมาธิสั้นของไบพัด ซึ่งทางบ้านได้ให้ข้อมูลในลักษณะเดียวกัน คือ จะไม่มีสมาธิในการทำงาน เวลาคุณแม่จะสอนอะไร ไบพัดจะต้องขอต่อรองเสมอ และผู้ปกครองกังวลมากกับปัญหาสมาธิสั้นของไบพัด ซึ่งทางโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่让孩子ได้ฝึกสมาธิช่วงสั้นๆ ทำกิจกรรมในทุกวัน ไม่ว่าจะเป็นการรอกคอยเพื่อนเพื่อเริ่มทำงานพร้อมกัน หรือจากการสวดมนต์ และฟังนิทานก่อนนอน นอกจากนั้น ครูใช้วิธีการประกบไบพัดตัวต่อตัวขณะทำงาน เพื่อดึงให้ไบพัดกลับมามีสมาธิในการทำงานตลอดจนการให้หน้าที่แก่ไบพัดในการทำงานภายในห้องเรียน คือ มีหน้าที่จัดโต๊ะอาหารและเก็บเชือกไหมพรม ซึ่งจุดนี้จะทำให้ ไบพัดมีความรับผิดชอบและมีสมาธิกับการทำงานเพิ่มขึ้น ซึ่งส่วนนี้ได้สื่อสารกับผู้ปกครองให้มีการปฏิบัติในแนวทางเดียวกัน คือ ให้ไบพัดมีหน้าที่ที่บ้าน ให้ช่วยเหลืองานบ้านเล็กๆน้อยๆเป็นประจำ เช่น กวาดบ้าน ล้างถ้วย ชักผ้าเช็ดตัว โดยทางบ้านให้ข้อมูลว่าไบพัดชอบดูแลคนอื่น เช่น ยกน้ำมาให้แขกที่มาบ้าน ดังนั้นจะให้ไบพัดมีหน้าที่ดูแลคนในบ้านด้วยการจัดโต๊ะอาหาร และให้มีความรับผิดชอบต่อการเก็บของเล่นของตนเองอีกด้วย

ส่วนในเรื่องของการสบตากับครูสนทนาน้อยนั้น ครูพยายามสนทนากับไบพัดบ่อยๆและย่อตัวลงในระดับเดียวกันเพื่อให้ไบพัดสบตากับครูให้นานขึ้น

บันทึกครู

ผู้บันทึก ครูแว

วันที่ 30 ต.ค. 44 (อายุ 5.2 ปี)

ในกิจกรรมภาษาและการรู้หนังสือไบพัดไม่มีสมาธิอยู่กับกลุ่ม โดยเมื่อถึงคราวที่ไบพัดต้องเล่านิทาน 1 ประโยค ไบพัดไม่สามารถเล่าต่อได้ โดยครูต้องทบทวนประโยคเดิมให้ฟังจึงเล่าต่อได้

ประเด็นส่งเสริมที่ 2 พัฒนาการด้านสังคม

ครูพยายามกระตุ้นให้ไบพัดเข้าไปร่วมเล่นกับเพื่อนมากขึ้น อีกทั้งยังชวนไบพัดเล่นสร้างไม้บล็อกเพื่อให้ไบพัดได้ใช้เวลากับการถ่ายทอดความคิดและจินตนาการจากการเล่น ให้ไบพัดมีสติกับการกระทำ ไม่ใจลอยและเดินไปเดินมารอบห้อง นอกจากนั้นการให้ไบพัดช่วยงานเล็กๆน้อยๆในห้องเรียนก็มีส่วนช่วยให้ไบพัดเริ่มสนใจครู และเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งร่วมกับเพื่อนมากขึ้น

นอกจากการหาแนวทางร่วมกันในการส่งเสริมพัฒนาการตามประเด็นส่งเสริมทั้ง 2 ข้อแล้ว การพบปะกับผู้ปกครองช่วยให้ครูได้ทราบข้อมูลภูมิหลังและพฤติกรรมของเด็กที่บ้านอย่างชัดเจน กล่าวคือ ไบพัดยังคงเอาแต่ใจตัวเองอย่างมาก เมื่อไม่พอใจแสดงอารมณ์รุนแรง

ร้องไห้อาวววย ด่าว่าคนในบ้านไปทั่ว และยังคงลุกขึ้นมาร้องไห้กลางดึกเช่นที่ผ่านมา ซึ่งคุณแม่สังเกตเห็นว่าถ้าไบพัดโดนดู หรือถูกทำโทษมากๆ ร้องกรี๊ดหรือดิ้นมากๆ จะทำให้ร้องกลางคืน ซึ่งความเครียดส่งผลให้ไบพัดร้องไห้กลางคืน โดยทางบ้านและทางโรงเรียนต้องช่วยกันปรับปรุงพฤติกรรมที่สะท้อนพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจของไบพัดร่วมกัน และไม่สร้างสถานการณ์ที่ทำให้ไบพัดเกิดความเครียด ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้กฎระเบียบที่ตกลงกันทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน

3) การทบทวนแนวปฏิบัติและการติดตามพัฒนาการเด็ก

จากการทำงานร่วมกัน พบว่า ไบพัดมีสมาธิกับการทำงานมากขึ้นแต่ยังพูดคนเดียวขณะทำงานไปด้วย และภาวภาพพัฒนาและโคมโพลลดลงแต่ยังคงมีอยู่ในบางครั้ง การวาดภาพซ้อนทับกันหายไป ส่วนด้านสังคมนั้น ไบพัดเล่นกับเพื่อนได้มากขึ้น เข้าไปร่วมเล่นกับเพื่อนโดยเป็นส่วนหนึ่งในกลุ่มแต่ยังไม่ได้รับบทบาทใดๆ ยังไม่ปรากฏร่วมเล่นแบบมีกฎเกณฑ์ นอกจากนั้นการให้ไบพัดมีหน้าที่รับผิดชอบกิจกรรมบางอย่างในห้องเรียนนั้น นอกจากจะช่วยให้ไบพัดมีสมาธิที่ดีขึ้นแล้ว ยังช่วยสร้างความรับผิดชอบและความภูมิใจในการเป็นส่วนหนึ่งของห้องเรียนอีกด้วย

ไบพัดต้องการสิ่งแวดล้อมที่มั่นคง มีกฎเกณฑ์ชัดเจน มาจากความสนใจของตัวเองและต้องไม่ถูกบังคับ เหล่านี้จะทำให้ไบพัดเรียนรู้ได้อย่างดี จากการที่ครูสังเกตจะพบว่า ไบพัดมีสมาธิกับการทำงานที่ตนเองชอบได้นานมาก 15 นาทีขึ้นไป เช่น การตัดกระดาษ การประดิษฐ์ต่างๆ แต่ถ้าถูกบังคับให้เขียนในสิ่งที่ไม่ต้องการจะไม่มีสมาธิและต้องคอยกำกับตลอดเวลา ซึ่งสะท้อนว่าไบพัดยังไม่พร้อมกับการเรียนตามบทเรียนที่กำหนดกรอบมาให้ หากแต่เมื่อไบพัดอยากทำด้วยตัวเองจะสามารถทำได้อย่างดี ดังนั้นในการเรียนระดับประถมศึกษา ถ้าไบพัดได้อยู่กับครูที่เข้าใจแบบการเรียนรู้ของไบพัดและคอยส่งเสริมพัฒนาการด้านนั้นๆ เมื่อพร้อมจะทำให้ไบพัดมีความสุขกับการเรียนและเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพของตน

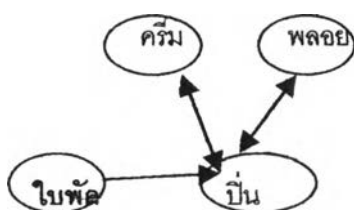
บันทึกการประชุมผู้ปกครองรายบุคคล

ชื่อเด็ก ไบพัด วันที่ 31 ม.ค. 45 (อายุ 5.6 ปี) เวลา 16.00 – 17.00 น.

คุณแม่ใช้วิธีพาไบพัดไปร้านขายของ ให้เป็นแคชเชียร์ เพื่อเรียนรู้เรื่องการบวกลบเลข เนื่องจากการสอนตรงๆ ไบพัดจะไม่ยอมรับ ซึ่งวิธีนี้ได้ผลดีและไบพัดสามารถบวกลบเลขง่ายได้เอง นอกจากนั้นไบพัดยินดีที่จะไปร้านโดยไม่มีข้อต่อรองเหมือนการสอนให้เขียนหรืออ่านหนังสือ

(ข้อมูลจากบันทึกการประชุมผู้ปกครองที่สะท้อนการวิเคราะห์ปัญหาและหาทางส่งเสริมร่วมกัน)

แผนภาพทางสังคมมิติของการเล่นของไบพัดในช่วงวัยอิสระ

- ↔ หมายถึง การเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์ในการเล่นของทั้งสองฝ่าย
 → หมายถึง การเป็นผู้ขอเข้าไปร่วมเล่นกับกลุ่ม

ในปลายภาคการศึกษาที่ 2 หลังจากฟางลาออกไบพัด (อายุ 5 ปี 6 เดือน) เริ่มที่จะเข้าไปเล่นกับเพื่อนซึ่งมักจะเป็นกลุ่มเพื่อนผู้หญิง แต่ยังคงเล่นด้วยกันไม่นาน

3.2.7 กรณีตัวอย่างของด.ช.ทิวทัศน์

1) การใช้สารนิทัศน์ เพื่อค้นหาและระบุความต้องการของเด็ก

ข้อมูลเบื้องต้น ชื่อ ด.ช.ทิวทัศน์ นับถึงเดือนพฤศจิกายน 2544 อายุ 4 ปี

6 เดือน มีน้องสาว 1 คน อายุประมาณ 9 เดือน

1.1) ด้านร่างกาย

สุขภาพ	-น้ำหนัก 20 กก. ส่วนสูง 108 ซม. รูปร่างสมส่วน ตัวสูงใหญ่ ไม่อ้วน ไม่ผอม ศีรษะโตตาโต ขอบตาคิ้วดำ ริมฝีปากใหญ่ และปากล่างห้อย ผมหงอกเป็นประกาย ตาเป็นประกาย
การเคลื่อนไหว	-เคลื่อนไหวมาก คล่องแคล่ว มีแรงมาก กล้ามเนื้อมัดใหญ่แข็งแรง แต่กล้ามเนื้อมัดเล็กไม่แข็งแรง น้ำหนักมือไม่มีแรง ใช้กรรไกร ตัดกระดาษไม่ขาด
ประสาทมัมฉัด	-รับประทานอาหารได้มากแต่ไม่ยอมรับประทานผลไม้ เริ่มทานผลไม้ได้ ในช่วงอายุ 4 ปี 4 เดือน

1.2) ด้านอารมณ์จิตใจ -แสดงอารมณ์รุนแรง อุนเฉียว โวยวายเมื่อไม่พอใจ

1.3) ด้านสติปัญญา

- ด้านภาษา - พูดเสียงดังมาก พูดเร็ว รวด ไม่ชัดเจน เสียงอู้อี้ น้ำลายกระเด็นเวลาพูดในบางครั้ง
- ด้านสมาธิ ความจำ - เรียนรู้จากการฟัง ไม่ค่อยสังเกต
- สมาธิสั้น มีความสนใจสั้น

ประเด็นวิเคราะห์ที่ 1 พัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจ

จากการสังเกตของครูในการร่วมกิจกรรมต่างๆของเด็ก พบว่าทิวทัศน์เป็นเด็กที่เอาแต่ใจตัวเอง อารมณ์ร้อน และขี้โมโห เมื่อไม่พอใจมักจะแสดงออกทางด้านอารมณ์ทันทีและใช้กำลังในการจัดการกับเพื่อน เช่น ผลักเพื่อน ตีเพื่อน เมื่อถูกขัดใจหรือขณะโกรธ จะตะโกนเสียงดังและร้องไห้

สมุดสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน

9 พ.ย. 44 ในตอนเช้าหลังจากที่คุณแม่ส่งน้องทิวทัศน์แล้ว น้องทิวทัศน์ขอ (อายุ 4 ปี 6 เดือน) ลงไปหาคุณแม่เพื่อให้คุณแม่ขึ้นมาส่งทิวทัศน์อีก พี่แสงบอกว่าคุณแม่ต้องรีบไปทำงาน แต่ทิวทัศน์ไม่ฟัง ตะโกนใส่พี่แสงด้วยเสียงที่ดังและคำพูดที่ไม่เพราะ พี่แสงตักเตือนและทำโทษ ทำให้ทิวทัศน์ไม่พอใจและนั่งร้องไห้อยู่นาน

ครูจำ

บันทึกครู

ผู้บันทึก ครูแวน

วันที่ 15 พ.ย. 44 (อายุ 4ปี 6 เดือน)

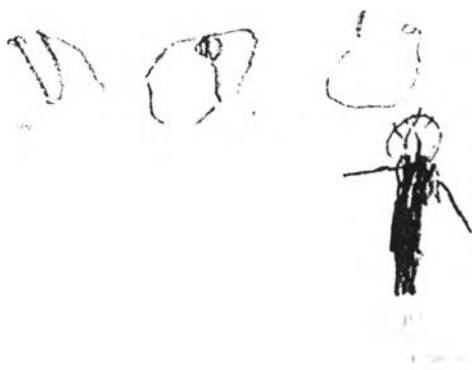
ทิวทัศน์มักเล่นสนามจนเพลินไม่ยอมกลับบ้าน เมื่อถูกบังคับให้กลับบ้าน จะร้องไห้และตะโกนเสียงดังว่ายังไม่อยากกลับบ้าน

(ข้อมูลที่สะท้อนให้เห็นถึงการแสดงออกทางด้านอารมณ์ของทิวทัศน์)

ประเด็นวิเคราะห์ที่ 2 พัฒนาการด้านร่างกาย เรื่องการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

ทิวทัศน์มีรูปร่างสูงใหญ่ กล้ามเนื้อมัดใหญ่เคลื่อนไหวคล่องแคล่ว แข็งแรง แต่การบังคับกล้ามเนื้อมัดเล็กยังไม่ดี มือไม่มีแรง จากหลักฐานผลงานศิลปะ พบว่า ลายเส้นของทิวทัศน์บางและจาง ไม่มีน้ำหนักมือและแรงกดของสี และพัฒนาการการวาดสะท้อนขั้นการขีดเขียนซึ่งช้ากว่าเกณฑ์ ทิวทัศน์ยังไม่สามารถถ่ายทอดจินตนาการผ่านการวาดภาพได้ ซึ่งทิวทัศน์ใช้เวลา นานกว่า 5 นาที ในการคิดว่าจะวาดภาพอะไรและภาพนั้นวาดอย่างไร

ผลงานเด็ก

กิจกรรม ภาษาและการรู้หนังสือ วันที่ 11 ธ.ค. 44 (อายุ 4ปี 7 เดือน)

ชื่อเด็ก ทิวทัศน์

ผู้บันทึก ครูแว

ผลงานการตัดยังไม่สามารถควบคุมทิศทางการตัดได้และคุณภาพในการตัดที่ยังไม่ดี มีการฉีกขาดและไม่มีแรงในการควบคุมกรรไกร อีกทั้งการเขียนตัวอักษรที่ยังบังคับทิศทางเขียนได้ไม่ดี เส้นหยิกงอๆ

(สะท้อนความสามารถของการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของทิวทัศน์)

จากข้อมูลการสังเกตของครูและการวิเคราะห์หลักฐานการเรียนรู้ของเด็ก พบว่า ทิวทัศน์ควรได้รับการส่งเสริมในเรื่องพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ การควบคุมและแสดงอารมณ์ โกรธ พัฒนาการด้านสังคม และพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดเล็ก

2) การหาแนวทางส่งเสริมพัฒนาการที่สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก

จากประเด็นวิเคราะห์ข้างต้น ครูได้ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองในการแลกเปลี่ยนข้อมูลพฤติกรรมและพัฒนาการด้านต่างๆ รวมทั้งหาแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการด้านที่เป็นปัญหาให้สูงขึ้น ดังนี้

ประเด็นส่งเสริมที่ 1 พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ

ครูและผู้ปกครองปรึกษากันถึงแนวทางในการปรับปรุงพฤติกรรมการแสดงออกทางด้านอารมณ์เมื่อมีอารมณ์โกรธ หรือถูกขัดใจ ซึ่งควรหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่จะทำให้เกิดการร้องไห้เพราะถูกขัดใจ อาจใช้วิธีการเตือน ให้ความเวลา หรือใช้เงื่อนไขที่ชัดเจนกับตัวบุคคล เช่น เด็กที่มีสิทธิทำกิจกรรมในห้องเรียนคือ เด็กที่ไม่ร้องไห้ เพื่อลดการแสดงออกทางด้านอารมณ์ที่รุนแรง และช่วยในเรื่องการควบคุมอารมณ์ของตนเอง อีกทั้งการลดปริมาณการดูโทรทัศน์ที่มีการแสดงออกทางอารมณ์มากเกินไปจนเกินความเป็นจริง และนำเสนอภาพความรุนแรง เช่น การต่อสู้ ก็จะช่วยทำให้โทรทัศน์มีพัฒนาการทางด้านอารมณ์ จิตใจที่ดีขึ้นได้ นอกจากนี้การดูโทรทัศน์ยังเป็นการทำลายจินตนาการและการแสดงออกทางความคิดของเด็ก เนื่องจากเด็กสูญเสียความสามารถในการสร้างจินตนาการและภาพในใจของตนเพราะโทรทัศน์นำเสนอภาพสำเร็จรูปแล้วเด็กเพียงแต่รับเข้าไปเท่านั้น ซึ่งการลดปริมาณการดูโทรทัศน์จะช่วยให้โทรทัศน์ได้แสดงออกทางด้านความคิดและจินตนาการผ่านการเล่นและการวาดได้มากขึ้น

ประเด็นส่งเสริมที่ 2 พัฒนาการด้านร่างกาย เรื่องการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

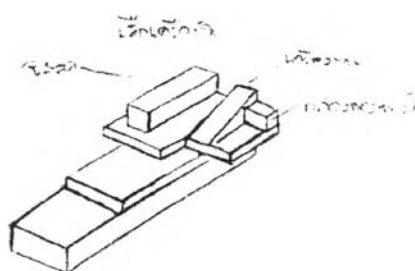
โทรทัศน์ควรได้รับการส่งเสริมทักษะการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กในการทำงานมากขึ้น โดยผ่านการทำงานศิลปะ เช่น การวาด การปั้น รวมทั้งการช่วยเหลืองานบ้านเล็กๆ น้อยๆ เช่น การเช็ดโต๊ะ การล้างแก้ว ซึ่งผู้ปกครองและครูทำความเข้าใจร่วมกันและนำไปปฏิบัติตามแนวทางเดียวกันเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านดังกล่าวนอกจากนั้นครูปรับกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะการใช้มือของเด็กผ่านการทำหัตถกรรม การถัก การปั้นเชือกและกิจกรรมเกมนิ้วมืออีกทางหนึ่ง

3) การทบทวนแนวปฏิบัติและการติดตามพัฒนาการเด็ก

การทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่องจากภาคการศึกษาที่ 1 จนถึงภาคการศึกษาที่ 2 ทำให้โทรทัศน์สามารถควบคุมอารมณ์โกรธของตนเองได้ดีมากขึ้น รู้จักปรับอารมณ์ในสิ่งที่ไม่ถูกใจ ยอมรับเหตุผลได้มากขึ้น สะกดอารมณ์และปรับอารมณ์ให้เป็นปกติได้ดีขึ้น ซึ่งโทรทัศน์เป็นเด็กที่มีความพยายามในการปรับปรุงตัวเองให้ดีขึ้น นอกจากนั้นไม่พบการร้องไห้เพื่อแก้ปัญหา แต่ใช้วิธีเข้ามาบอกครูแทนและถ้ารู้ว่าตัวเองผิดมักใช้วิธีการก้มหน้าหรือหลบตาแทนการร้องไห้เช่นแต่ก่อน

ในด้านทักษะกลไกการใช้มือและความคิดเชิงสัญลักษณ์นั้นพบว่า มีพัฒนาการที่ดีขึ้น มือมีแรงมากขึ้น เส้นมีน้ำหนักมากขึ้นและพัฒนากการวาดที่เริ่มแสดงรูปฟอร์ม แต่การบังคับกล้ามเนื้อในการใช้กรรไกรยังคงต้องได้รับการส่งเสริมต่อไป โทรทัศน์ยังใช้กรรไกรตัดกระดาษได้ไม่ราบรื่น กล่าวคือ ยังควบคุมการตัดได้ไม่ดี และการจับกรรไกรยังไม่ถูกต้อง

ส่วนการถ่ายทอดความคิดและจินตนาการผ่านการเล่นนั้น ทิวทัศน์มีพัฒนาการ การสร้างไม้บล็อกที่ซับซ้อนมากขึ้น โดยทิวทัศน์เรียนรู้การสร้างไม้บล็อกจากการจดจำและทำตาม ผู้นำในกลุ่ม ซึ่งพบว่ามักเป็นการเล่นต่อไม้บล็อกที่ซ้ำๆกัน เช่น รถ เรือ คอมพิวเตอร์ โดยครูยังคง ติดตามและส่งเสริมพัฒนาการในด้านนี้ของทิวทัศน์ให้สูงขึ้นต่อไป

ภาพสเกตผลงานเด็ก

กิจกรรม การเล่นอิสระ วันที่ 26 ธ.ค.44 (อายุ 4 ปี 7 เดือน)

ชื่อเด็ก ทิวทัศน์ ผู้บันทึก ครูจำ

การเล่นสร้างไม้บล็อกที่สะท้อนพัฒนาการขั้นที่ 6 มีการผสมผสาน
วัสดุต่างๆ เพื่อสร้างสรรค์ตามจินตนาการ และมีเนื้อหาของการสร้าง

ทั้งนี้ทิวทัศน์ควรได้รับประสบการณ์ความละเอียดอ่อน และความสุนทรีย์ยะทาง
อารมณ์ผ่านการทำกิจกรรมสีน้ำ การร้องเพลง การฟังนิทาน และการทำงานกับประสาทสัมผัส
ทั้ง 5 เพื่อการแสดงออกทางความคิดและจินตนาการที่สูงขึ้นต่อไป

3.2.8 กรณีตัวอย่างของด.ช.ป๋าน

1) การใช้สารนิทัศน์ เพื่อค้นหาและระบุความต้องการของเด็ก

ข้อมูลเบื้องต้น ชื่อ ด.ช.ป๋าน นับถึงเดือนพฤศจิกายน 2544 อายุ 5 ปี 9 เดือน
มีพี่ชาย 1 คน อายุห่างกัน 3 ปี

1.1) ด้านร่างกาย

สุขภาพ

-น้ำหนัก 20.5 กก. ส่วนสูง 110 ซม. รูปร่างผอม สูง แข็งแรง
หายป่วยเร็ว ผิวขาวเหลือง ผมนั้นสีน้ำตาลอ่อน ศีรษะโต
หน้าผากโหนก ตาโต ปากกว้าง ถนัดขวา

- การเคลื่อนไหว -เคลื่อนไหวมาก วิ่งคล่องแคล่ว ใช้พลังงานมาก
-ดูโทรทัศน์มาก นำคำในโทรทัศน์มาพูด และแสดงบทบาทสมมติตาม
โทรทัศน์ ชอบเล่นรุนแรง เช่น เล่นต่อสู้
- 1.2) ด้านอารมณ์ จิตใจ -เมื่ออยู่กับคุณแม่จะทำเสียงเด็กและเมื่อไม่พอใจจะพูดเสียงดัง
โวยวาย ใช้กำลังจุดให้คุณแม่ไปในทิศทางที่ตนต้องการ
-เมื่อโกรธจะกำหมัดแน่น บางครั้งขว้างปาสิ่งของเพื่อระบายอารมณ์
- 1.3) ด้านสังคม -เข้ากับเพื่อนได้ทุกคนและแสดงบทบาทผู้นำ
- 1.4) ด้านสติปัญญา
- ด้านภาษา -พูดชัดเจน เสียงดัง โวยวายเมื่อไม่ได้ตั้งใจ พูดไม่เพราะ
-เมื่ออายุ 5 ปี 6 เดือน มักพูดปฏิเสธว่าจะไม่ทำแต่ทำ
- ด้านสมาธิ ความจำ -มีสมาธิในการทำงานนาน

ประเด็นวิเคราะห์ที่ 1 พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ

จากการสังเกตของครูพบว่า ปานมีการแสดงออกทางอารมณ์ที่รุนแรงเมื่อเสียใจ
โกรธ หรือดีใจ ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ให้แสดงออกในระดับที่พอดีได้ และเมื่อโมโหจะ
พูดไม่เพราะ ก้าวร้าว แสดงออกรุนแรง ซึ่งความรุนแรงของอารมณ์สะท้อนผ่านการเล่นที่รุนแรง
และการวาดภาพที่เป็นรูปแบบเฉพาะ ใช้แรงในการกดดินสอหนักมาก และการเลือกใช้สีเข้ม
เช่น สีดำ สีน้ำตาล สีม่วง

สมุดสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน

16 พ.ย.44 ช่วงนี้คุณแม่และชอบเล่นแรงๆ บางทีเขามันเขี้ยวเขาก็เดินเข้ามา
(อายุ 5ปี 9 เดือน) หยิกแม่เจ็บๆ (เจ็บมาก) บางทีก็ตี พยายามถามพยายามพูดคุย
กับเขาก็ไม่ยอมพูด

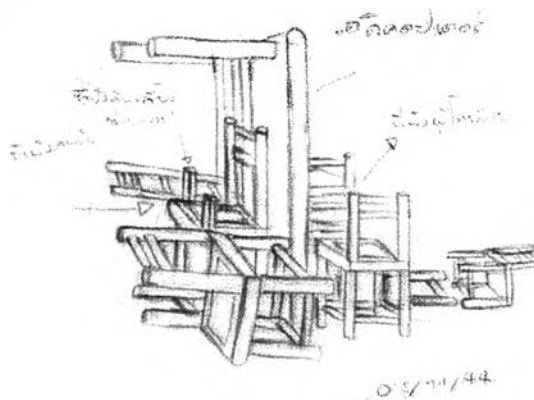
คุณแม่

(ข้อมูลจากสมุดสื่อสารที่แสดงถึงการแสดงออกทางด้านอารมณ์ของปาน)

ประเด็นวิเคราะห์ที่ 2 พัฒนาการด้านสติปัญญา

จากการสังเกตของครู พบว่า ปานมีพัฒนาการทางด้านสติปัญญาที่ดี ฉลาด ความจำดี มีเหตุผล ช่างสังเกต ชอบซักถาม มีสมาธิกับการทำงานดีมากและเรียนรู้เร็ว ซึ่งสะท้อนผ่าน

การเล่นไม้บล็อกที่สร้างสรรค์ มีพัฒนาการอยู่ในขั้นที่ 6

ภาพสเกตผลงานเด็ก

กิจกรรม การเล่นอิสระ วันที่ 7 พ.ย. 44 (อายุ 5 ปี 9 เดือน)

ชื่อเด็ก ปาน ผู้บันทึก ครูจำ

การเล่นสร้างที่สะท้อนพัฒนาการขั้นที่ 7 มีเนื้อหาของการสร้าง และสร้างเลียนแบบได้ใกล้เคียงกับเฮลิคอปเตอร์ของจริง

ความสามารถทางภาษาทั้งในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิดและมีอารมณ์ขึ้นกับภาษา รวมทั้งการอ่านและถ่ายทอดความคิดผ่านการเขียน

บันทึกคำพูด

กิจกรรม ภาษาและการรู้หนังสือ วันที่ 6 ม.ค. 45 (อายุ 5 ปี 11 เดือน)

ชื่อเด็ก ปาน ผู้บันทึก ครูแหว

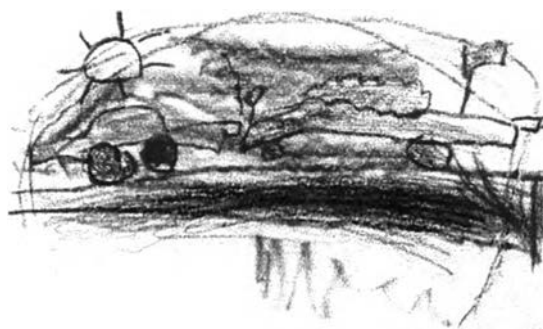
ขณะทำกิจกรรมภาษาและการรู้หนังสือ แก้ววาดรูปมดแล้วกล่าวว่า

แก้ว : นี่แม่มด

ปาน : แม่มด! ก็เสกคาถาสี

แก้วๆ มดที่ตัวดำๆหรือแม่มดที่เสกคาถา บิงๆๆ

การวาดที่สะท้อนพัฒนาการในขั้นที่สูง คือ วาดภาพคน บ้าน ต้นไม้ รถ ฯลฯ และมีการแบ่งโซนของภาพตามความเป็นจริง เช่น ใต้ดิน พื้นดิน อากาศ ท้องฟ้า

ผลงานเด็ก

กิจกรรม ศิลปะ

วันที่ 14 ม.ค. 45 (อายุ 6 ปี)

ชื่อเด็ก ปาน

ผู้บันทึก ครูจำ

ภาพวาดที่สะท้อนความเป็นจริงโดยแบ่งส่วนของพื้นดินและท้องฟ้า

จากข้อมูลการสังเกตของครูและการเก็บหลักฐานกิจกรรมต่างๆของเด็ก พบว่า ปานมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย สังคม และสติปัญญาตามวัย แต่มีพัฒนาการทางด้านอารมณ์ จิตใจที่ควรได้รับการส่งเสริมให้ดีขึ้น

2) การหาแนวทางส่งเสริมพัฒนาการที่สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก

จากการสังเกตและวิเคราะห์หลักฐานการเรียนรู้ของเด็กและการสื่อสารกับผู้ปกครองผ่านสมุดสื่อสารอย่างต่อเนื่อง พบประเด็นปัญหาที่ต้องส่งเสริมร่วมกัน คือ

ประเด็นส่งเสริมที่ 1 พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ

จากการพบปะพูดคุยกับผู้ปกครองทำให้ทราบถึงพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากจากการดูโทรทัศน์ของปาน กล่าวคือ ความละเอียดอ่อนและความอ่อนโยนลดลง แต่สะท้อนความรุนแรงที่เพิ่มขึ้นผ่านการวาดและการเล่น ซึ่งผู้ปกครองตระหนักต่อปัญหาทางด้านอารมณ์ จิตใจของปานเป็นอย่างมาก เข้าใจเหตุผลและพยายามทำความเข้าใจกับคนในครอบครัวในเรื่องของการดูโทรทัศน์และการเล่นเกมคอมพิวเตอร์ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา โดยในภาคการศึกษาที่ 2 นี้ การดูโทรทัศน์ของปานลดลงมาก แต่พฤติกรรมความก้าวร้าว ขอบแย้งชั้น ไวยวาย หงุดหงิดง่าย และควบคุมอารมณ์ตัวเองไม่ได้ยังคงพบอยู่เป็นระยะๆ เนื่องจากทางบ้านเป็นครอบครัวใหญ่ อยู่ร่วมกับญาติหลายคน ทั้งลุง ป้า และน้า และคนที่บ้านชอบแหย่ปานทำให้

ปานโมโหและหงุดหงิดง่าย ซึ่งผู้ปกครองต้องคอยปรับความเข้าใจกับผู้ใหญ่ที่บ้านและพยายามทำความเข้าใจกับปาน เพื่อช่วยในเรื่องการควบคุมอารมณ์ของปานอย่างต่อเนื่อง

<u>บันทึกการประชุมผู้ปกครองรายบุคคล</u>			
ชื่อเด็ก	ปาน	วันที่	25 ม.ค. 45 (อายุ 6 ปี) เวลา 16.00 – 16.30 น.
ที่บ้านจะทำงานกับอารมณ์ปานยากมากเพราะผู้ใหญ่ จะคอยแหย่ให้โกรธเสมอ คุณแม่จะเครียดเรื่องนี้มาก			

(ข้อมูลจากบันทึกการประชุมผู้ปกครองที่สะท้อนการหาแนวทางแก้ปัญหาพัฒนาการเด็ก)

สำหรับที่โรงเรียน การมีกฎเกณฑ์และกติกาของห้องเรียนทำให้ปานสามารถควบคุมตนเองได้เป็นอย่างดี และการให้หน้าที่รับผิดชอบแก่ปานนั้นช่วยให้ปานมีความรับผิดชอบและเสริมสร้างความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานให้มากขึ้น นอกจากนั้นครูยังพบว่าพฤติกรรมที่ชอบพูดปฏิเสธว่าจะไม่ทำแต่ทำในช่วงอายุ 5 ปี 6 เดือนนั้นหายไป ซึ่งเป็นสิ่งที่บ่งบอกว่าปานโตแล้ว และสามารถทำหน้าที่รับผิดชอบได้ อีกแนวทางหนึ่งในการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ คือ การคัดเลือกนิทานที่มีเนื้อหาเรื่องราวสะท้อนสิ่งที่ต้องการส่งเสริมให้แก่เด็ก โดยเลือกนิทานที่มีถ้อยคำไพเราะสละสลวยและสร้างจินตนาการที่งดงามแก่เด็ก นอกจากนั้นการให้เด็กได้ทำกิจกรรมสั้นๆ การร้องเพลง การชมธรรมชาติ และการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 จากการสัมผัสสิ่งต่างๆ รอบตัวจะช่วยเสริมสร้างความสุนทรีย์ทางอารมณ์และเพิ่มความละเอียดอ่อนของอารมณ์ให้แก่ปาน

ส่วนประเด็นวิเคราะห์ที่ 2 พัฒนาการด้านสติปัญญานั้น ทั้งที่บ้าน และทางโรงเรียนสนับสนุนความสามารถด้านนั้นๆ ของปานให้สูงขึ้น

3) การทบทวนแนวปฏิบัติและการติดตามพัฒนาการเด็ก

จากการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ปกครองและครูในการติดตามและส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจของปาน พบว่า การแสดงออกทางด้านอารมณ์ที่บ้านจะรุนแรงกว่าที่โรงเรียน เนื่องจากที่โรงเรียนมีกฎกติกาการอยู่ร่วมกันอย่างชัดเจน และครูทุกท่านเข้าใจและพยายามส่งเสริมไปในแนวทางเดียวกัน แต่เนื่องจากทางบ้านเป็นครอบครัวใหญ่ การทำความเข้าใจถึงแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจและปัจจัยในการเร่งให้เกิดปัญหานั้นค่อนข้างลำบาก จึงพบพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์อย่างเด่นชัด ซึ่งการพบปะกับผู้ปกครองใน

1.1) ด้านร่างกาย

สุขภาพ	-น้ำหนัก 18 กก. ส่วนสูง 110 ซม. รูปร่างสมส่วน ไม่อ้วนไม่ผอม สุขภาพไม่แข็งแรง เจ็บป่วยบ่อยและหายช้า ผิวขาวเหลืองออกซีดๆ ถ้าเล่นมากจะตัวเหลืองและหน้าเหลือง -อุจจาระท้องผูกเป็นประจำและผายลมบ่อย -เมื่ออายุ 5 ปี 3 เดือน บัสสาวะบ่อยในช่วงเวลาตอนกลางวัน ประมาณ 5 – 6 ครั้ง -หน้ากลม ตาโต กระพริบตาบ่อยๆ ผมด้า ศีรษะเล็ก ฟันผุหลายซี่ -นอนกลางวันไม่เคยหลับ -แต่งกายหนาแม้อากาศร้อน -กระพริบตาถี่ๆและกลอกลูกตาไปรอบๆวันละหลายครั้ง
การเคลื่อนไหว	-กล้ามเนื้อมัดใหญ่และเล็กแข็งแรง เคลื่อนไหวคล่องแคล่ว ว่องไว -ถนัดมือซ้าย

1.2) ด้านสังคม

-ชอบเล่นต่อสู้อยู่ ไม่สนใจคนรอบข้าง ชอบเป็นที่หนึ่ง

1.3) ด้านสติปัญญา

ด้านภาษา	-พูดเสียงดังฟังชัดแต่พูดเหม่อๆ (พูดภาษาหนังสือ เช่น พูดเค้า เป็นเขา) พูดเร็ว เร็ว รีบพูด หายใจถี่และตื้น หายใจทางปากเวลาพูด การพูด ไม่ราบรื่น พูดติดๆและพูดไม่สุภาพ เมื่อไม่พอใจจะพูดกัดฟัน พูดใน ลำคอและทำเสียงคราง -มีคำถามมาถามเสมอๆ แต่ไม่รอคอยฟังคำตอบจนจบมักถามคำถาม ใหม่ทันที
----------	---

ประเด็นวิเคราะห์ พัฒนาการด้านสังคม เรื่องวินัย

จากการเก็บข้อมูลหลักฐานต่างๆของครูพบว่า ดอยเป็นเด็กที่ไม่มีระเบียบวินัย
ทำงานไม่เรียบร้อย ไม่รับผิดชอบต่อสิ่งที่ได้รับมอบหมาย และมักฝ่าฝืนข้อตกลงของห้องเรียน
จนดอยถูกตัดสิทธิ์ในการเล่นสนามเต็มเวลาบ่อยมาก ซึ่งเมื่อถูกตัดสิทธิ์ก็ไม่ยอมรับแต่จะไว้วาง
ร้องไห้เสียงดัง ทูบตีบ และเตะประตู

สมุดสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน

28 ธ.ค. 44   สัปดาห์นี้ได้ตกเดือนเรื่องการไหว้ การพนมมือ เพราะคอยมักจะทำมือหงิกงอๆเวลาสวัสดิ์ ช่วงนี้เพื่อนมีขอมมาแลกกัน คอยมักอยู่แถวหน้าเสมอค่ะ และพูดตลอดว่า “คอยยังไม่ไหว้ครึบๆ”

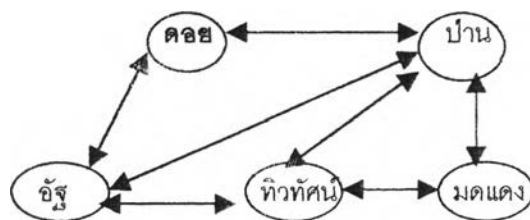
ครูวว

(ข้อมูลจากสมุดสื่อสารที่แสดงพฤติกรรมที่ควรได้รับการส่งเสริมต่อไป)

จากประเด็นวิเคราะห์ข้างต้น คอยมีปัญหาพฤติกรรมที่ควรได้รับการส่งเสริมในเรื่องของการเข้าสังคม เช่น การแบ่งปัน การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น การรอคอย และการมีวินัยทั้งต่อตนเองและส่วนรวม

2) การหาแนวทางส่งเสริมพัฒนาการที่สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก ครูและผู้ปกครองแลกเปลี่ยนข้อมูลพฤติกรรมและพัฒนาการของเด็กร่วมกันในประเด็นส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม เรื่องวินัย จากลักษณะของคอยซึ่งเป็นเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์ในการคิดสร้าง ประดิษฐ์ ดัดแปลงสิ่งของเหลือใช้ต่างๆ สะท้อนพัฒนาการด้านสติปัญญาที่ดี ในขณะที่พัฒนาการทางด้านอารมณ์ จิตใจ ไม่ใส่ใจต่อความรู้สึกของผู้อื่น ไม่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่แบ่งปัน ไม่รู้จักการรอคอย ชอบเอาชนะ ต้องการเป็นที่หนึ่งเสมอ พูดก้าวร้าว และไม่รู้จักกาลเทศะ ด้วยลักษณะนิสัยของคอยที่ยึดตัวเองเป็นหลักเช่นนี้ ทำให้คอยไม่เป็นที่ยอมรับในบทบาทผู้นำของกลุ่ม

แผนภาพทางสังคมมิติของการเล่นของคอยในช่วงโม่งอิสระ

↔ หมายถึง การเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์ในการเล่นของทั้งสองฝ่าย

ในภาคการศึกษาที่ 2 คอย (อายุ 5 ปี 9 เดือน) เล่นกับเพื่อนได้นานขึ้น แต่มักแสดงบทบาทผู้ตาม คอยพยายามเป็นผู้นำแต่ไม่ได้รับการยอมรับ

นอกจากนั้นปัญหาความไม่มีวินัยและการฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของห้องเรียนของดอยนั้นเพิ่มมากขึ้นในช่วงอายุใกล้ 6 ปี โดยครูจะพบว่าดอยมักเข้าไปหาเพื่อน แกล้งทำลายสิ่งก่อสร้างของเพื่อน หยิบของเพื่อนโดยไม่ได้รับอนุญาต พูดไม่ตรงความจริง และไม่ยอมรับผิดในสิ่งที่ทำ ซึ่งดอยจะถูกครูลงโทษด้วยเรื่องดังกล่าวบ่อยมากในช่วงนี้ นอกจากนี้ยังพบว่าดอยมักฟ้องครูในเรื่องที่ไม่มีสาระ เช่น ฟ้องว่าเพื่อนพูด “หุ่นยนต์” หรือฟ้องว่ายืมผายลมในห้องน้ำ พฤติกรรมทั้งหลายเหล่านี้พบเกือบทุกวันในช่วงใกล้ 6 ปี ซึ่งครูได้ปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัยเพื่อหาทางแก้ไข โดยการปรับกิจกรรมในห้องเรียนและให้หน้าที่แก่ดอยในการจัดโต๊ะสีน้ำและพับผ้า นอกจากนี้ครูเลือกนิทานที่มีเนื้อหาของความอดทน การช่วยเหลือ การแบ่งปัน ตลอดจนความมีวินัยเพื่อให้ดอยซึมซับคุณธรรมเหล่านั้นผ่านนิทาน แล้วปรับปรุงพฤติกรรมของตนให้ดีขึ้น โดยครูขอความร่วมมือกับผู้ปกครองในการปฏิบัติกิจกรรมเหล่านี้ที่บ้านอีกทางหนึ่ง

นอกจากการทำงานกับผู้ปกครองตามประเด็นวิเคราะห์ดังกล่าวแล้ว ครูได้ชี้แจงให้ผู้ปกครองทราบถึงผลกระทบของการดูโทรทัศน์ที่สะท้อนความรุนแรงทางอารมณ์และแสดงออกผ่านการเล่นรุนแรง คำพูดที่ไม่สร้างสรรค์และภาพวาดเชิงต่อสู้และการทำลาย ซึ่งส่งผลถึงอารมณ์และพฤติกรรมในทางลบที่เกิดขึ้นแก่ดอย

3) การทบทวนแนวปฏิบัติและการติดตามพัฒนาการเด็ก

จากการทำงานร่วมกันพบความเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น กล่าวคือ ดอยสามารถร่วมเล่นกับเพื่อนตามกติกาข้อตกลงร่วมกันได้เป็นอย่างดีและเริ่มแสดงบทบาทเป็นผู้นำน้อยๆ ความไม่มีวินัยและการฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ยังคงพบอยู่แต่ครูคอยกำกับและตักเตือนเป็นระยะ ประกอบกับการพยายามทำความเข้าใจกับผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมร่วมกัน ซึ่งต้องติดตามกันต่อไป และหาแนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมพัฒนาการและพฤติกรรมต่างๆ ของดอยให้ดีขึ้น ตัวอย่างเช่น ในช่วงปีใหม่อนำน้ำของเล่นเป็นมอเตอร์ไซด์มาให้เพื่อนๆ แต่ยังไม่ให้ดอยเนื่องจากในวันนั้นดอยมาโรงเรียนช้า เมื่อดอยมาถึงเห็นของเล่นและอยากได้จึงแอบไปหยิบมอเตอร์ไซด์สีม่วงจากล็อกเกอร์ของเพื่อนมาใช้ล็อกเกอร์ของตนเอง เมื่อครูจับได้ดอยไม่ยอมรับผิด ครูจึงปรึกษากับผู้ปกครองถึงพฤติกรรมนี้ ผู้ปกครองสอบถามดอยที่บ้านและดอยยอมรับผิด วันรุ่งขึ้นผู้ปกครองพาดอยไปดูห้องซังที่โรงพักสำหรับคนที่ชอบขโมยของผู้อื่นเพื่อให้เห็นโทษของการขโมย

นอกจากนั้นการลดเวลาในการดูโทรทัศน์ส่งผลให้ดอยมีพัฒนาการการเล่นที่สร้างสรรค์ขึ้น ไม่เล่นต่อสู้รุนแรงและมีการวาดภาพที่ไม่สะท้อนความรุนแรงและการทำลายเหมือนแต่ก่อน

3.2.10 กรณีตัวอย่างของด.ช.อัฐ

1) การใช้สารนิทัศน์ เพื่อค้นหาและระบุความต้องการของเด็ก

ข้อมูลเบื้องต้น ชื่อ ด.ช.อัฐ นับถึงเดือนพฤศจิกายน 2544 อายุ 4 ปี 6 เดือน เป็นพี่ชายคนโต มีน้องชายอายุ 1 ปี 2 เดือน

1.1) ด้านร่างกาย

สุขภาพ - น้ำหนัก 16.5 กก. ส่วนสูง 103 ซม. ร่างเล็ก สมส่วน ไม่อ้วนไม่ผอม ผิวขาว ปากแดง

การเคลื่อนไหว - เคลื่อนไหวคล่องแคล่ว ชอบวิ่ง เคลื่อนไหวตลอดเวลาและเกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้ง

- เวลาเดินจะเหยียบเต็มเท้า

1.2) ด้านสังคม - เล่นเลียนแบบการต่อสู้จากในโทรทัศน์

1.3) ด้านสติปัญญา

ด้านภาษา - พูดจาชัดเจน ไพเราะ พูดคุยตลอดเวลา มักถามคำถามครู จำคำพูดในโฆษณาได้ทั้งหมด

ด้านสมาธิ ความจำ - นั่งนิ่งๆได้ไม่นาน เพียงประมาณ 1 นาที สมาธิสั้น

ประเด็นวิเคราะห์ พัฒนาการด้านสติปัญญา เรื่องสมาธิสั้น

จากการสังเกตของครูในการปฏิบัติกิจวัตรและการเข้าร่วมกิจกรรมของอัฐ พบว่าอัฐมีสมาธิกับกิจกรรมกลุ่มใหญ่ได้นาน แต่มีสมาธิกับการทำงานของตัวเองสั้น เช่น พบว่าอัฐไม่สามารถนั่งนิ่งๆได้นานเกิน 1 นาที ไม่มีสมาธิกับการทำกิจกรรมสีน้ำ โดยใช้เวลาน้อยมากในการทำงานและทำได้ไม่เรียบร้อย ตลอดจนกิจกรรมการวาดที่ใช้เวลาเพียงประมาณ 5 นาที โดยอัฐจะถูกหันเหความสนใจจากงานของตนได้ง่ายมาก

บันทึกความสนใจในกิจกรรมของเด็ก

ชื่อเด็ก อัฐ

ผู้บันทึก ครูจำ

วัน เดือน ปี	กิจกรรม	ช่วงเวลาที่ให้ความสนใจ (วินาที / นาที)	เวลาที่ใช้ทั้งหมด (นาที)
23/1/45 (4 ปี 8 เดือน)	ใส่ชุดนักเรียน	2 นาที	10
	ฟังนิทาน	17 วินาที	15
	กิจกรรมเขียนรายบุคคล	5 นาที	5
	รวม	7 นาที 17 วินาที	30
4/2/45	ใส่ชุดนักเรียน	3 นาที	12
	ฟังนิทาน	25 วินาที	15
	กิจกรรมเขียนรายบุคคล	7 นาที	7
	รวม	10 นาที 25 วินาที	34

อัฐมีสมาธิกับการทำงานของตนเองนานประมาณ 1-2 นาที

ซึ่งมักหันเหความสนใจเพื่อไปพูดคุยกับเพื่อน

จากข้อมูลการสังเกตและการเก็บหลักฐานกิจกรรมต่างๆของเด็ก พบว่า อัฐเป็นเด็กที่มีความจำดีมาก ฉลาด ช่างพูดช่างคุย ช่างซักถาม อารมณ์ดี ร่าเริง มีพัฒนาการในทุกๆด้านเหมาะสม แต่ควรได้รับการส่งเสริมให้มีสมาธิกับการทำงานที่นานขึ้น ซึ่งครูและผู้ปกครองมีการติดต่อสื่อสารผ่านสมุดสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียนอย่างต่อเนื่องถึงพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปของอัฐ

2) การหาแนวทางส่งเสริมพัฒนาการที่สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก

ครูและผู้ปกครองมีการประสานความร่วมมือระหว่างกันในการแลกเปลี่ยนข้อมูลพฤติกรรมเด็ก หาแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมหรือพัฒนาการนั้นๆ ตลอดจนหาสาเหตุของปัญหา ร่วมกัน ซึ่งนอกจากจะเป็นการสื่อสารระหว่างผู้ปกครองและครูแล้ว ยังมีบุคคลที่เกี่ยวข้องในการอบรมเลี้ยงดูอัฐ นั่นคือ คุณปู่ ที่มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์หาสาเหตุพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปของอัฐ อีกทางหนึ่ง โดยในภาคการศึกษาที่ 2 นี้ครูสื่อสารกับผู้ปกครองและขอความร่วมมือส่งเสริมพัฒนาการในประเด็นความต้องการของอัฐ คือ พัฒนาการด้านสติปัญญา เรื่องสมาธิสั้น กล่าวคือการให้หน้าที่รับผิดชอบแก่อัฐในการเก็บของเล่นและล้างแก้วมีส่วนร่วมสร้างควมตั้งใจในการทำงาน

ซึ่งช่วยเสริมสร้างสมาธิให้เกิดขึ้น นอกจากนั้นจากกิจกรรมของโรงเรียนที่มีช่วงเวลาที่เด็กได้อยู่ในบรรยากาศที่สงบ มีสมาธิ เช่น การการสวดมนต์อย่างสงบและมีสมาธิ การทำงานศิลปะ การฟังนิทาน สามารถฝึกฝนและเพิ่มพูนสมาธิให้แก่เด็กได้ส่วนหนึ่ง ดังนั้นจึงขอความร่วมมือให้อัศจรรย์มีหน้าที่รับผิดชอบในการช่วยเหลือคุณแม่เล็กๆนอกรอบๆที่บ้านเช่นกัน

ส่วนการประสานความร่วมมือระหว่างกันในระดับพัฒนาการและพฤติกรรม ด้านอื่น ๆ นั้นเกิดขึ้นตลอดเวลา ซึ่งทำให้การทำงานกับเด็กเป็นไปอย่างราบรื่น มีการแก้ไขปัญหา และส่งเสริมในเรื่องเดียวกัน ณ ช่วงเวลานั้นๆ ส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีขึ้นตามลำดับ นอกจากนี้ผู้ปกครองจะให้ความร่วมมือในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กร่วมกับครูแล้ว การเข้ามามีส่วนร่วม ในกิจกรรมของโรงเรียนในโอกาสต่างๆ ตลอดจนการให้คำแนะนำแก่ครูในการจัดกิจกรรมและปรับปรุงกิจกรรมก็เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในระดับความร่วมมือที่สูงขึ้นอีกด้วย

3) การทบทวนแนวปฏิบัติและการติดตามพัฒนาการเด็ก

จากการทำงานร่วมกันเป็นเวลา 1 ภาคการศึกษา พบว่า อัจฉริยะมีพัฒนาการด้านอื่น ๆ สูงขึ้น โดยครูยังคงต้องติดตามพัฒนาการการเล่นไม้บล็อกและการเล่นสร้างของอัจฉริยะต่อไป เนื่องจากอัจฉริยะยังไม่เล่นสร้างเท่าใดนัก ส่วนมากจะเป็นการเข้าร่วมเล่นกับเพื่อนหรือเล่นเกมร่วมกัน ในกลุ่มเพื่อนผู้ชายมากกว่า การเล่นคนเดียวและพฤติกรรมการเล่นแบบจากโทรทัศน์ที่ลดลง ไม่ปรากฏการเล่นต่อสู้อุปกรณ์ที่รุนแรง โดยครูยังคงขอความร่วมมือจากผู้ปกครองในการให้โอกาสอัจฉริยะได้เล่นอิสระมากขึ้นต่อไป ทั้งนี้ผู้ปกครองแสดงความห่วงใยในเรื่องของการยอมทำตามและเชื่อฟังเพื่อนมาก ซึ่งเกรงว่าจะตามเพื่อนในทางที่ผิด ดังนั้นจึงขอความร่วมมือจากครูในการช่วยส่งเสริมอีกทางหนึ่ง ในประเด็นส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา เรื่องสมาธิสั้น นั้น ครูขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญในการแนะนำการปรับเปลี่ยนการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความมุ่งมั่นตั้งใจและสมาธิในการทำงานให้แก่เด็ก

การติดต่อสื่อสารและการพูดคุยกันอย่างต่อเนื่องระหว่างผู้ปกครองและครู นอกจากนั้นจะช่วยสร้างความเข้าใจและและร่วมหาแนวทางร่วมกันในการส่งเสริมพัฒนาการแล้ว ยังทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน ซึ่งมีผลดีในการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการร่วมคิดร่วมทำ ในการร่วมมือกับกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์แก่เด็กในระดับที่สูงขึ้นด้วย โดยสะท้อนผ่านการประชุมกลุ่มใหญ่ที่มีบรรยากาศไม่เป็นทางการ และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันมากขึ้น

3.2.11 กรณีตัวอย่างของด.ช.มดแดง

1) การใช้สารนิทัศน์ เพื่อค้นหาและระบุปัญหาความต้องการของเด็ก

ข้อมูลเบื้องต้น ชื่อ ด.ช. มดแดง นับถึงเดือนพฤศจิกายน อายุ 5 ปี 4 เดือน มีพี่สาว 1 คน อายุห่างกัน 5 ปี พี่ชาย 1 คน อายุห่างกัน 2 ปี

1.1) ด้านร่างกาย

- สุขภาพ -น้ำหนัก 23 กก. ส่วนสูง 110 ซม. เป็นลูกคนสุดท้าย รูปร่างสูงขาว
ตัวกลม ศีรษะกลม ปากหุบไม่สนิทน้ำลายไหลขณะเปลือย
-ในช่วงก่อนอายุ 5 ปี น้ำลายไหลเกือบตลอดเวลา
-ฟันแท้ 2 ซี่ล่างขึ้นแล้ว
- การเคลื่อนไหว -เคลื่อนไหวน้อยโดยเฉพาะในห้องเรียน แต่จะเคลื่อนไหวมากและ
พูดเสียงดังเมื่ออยู่นอกห้องเรียน
-กล้ามเนื้อมัดใหญ่แข็งแรง แต่กล้ามเนื้อมัดเล็กไม่แข็งแรง มือไม่มี
น้ำหนัก

1.2) ด้านสติปัญญา

- ด้านภาษา -พูดเสียงเบา พูดช้า และพูดเสียง ส ซ ไม่ชัด

ประเด็นวิเคราะห์ที่ 1 พัฒนาการด้านร่างกาย เรื่องการใช้กล้ามเนื้อเล็ก

จากการสังเกตของครูพบว่ามดแดงมีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง กล้ามเนื้อ
มัดใหญ่เคลื่อนไหวคล่องแคล่วและแรงเยอะซึ่งพบเห็นขณะเล่นสนาม ส่วนการปฏิบัติกิจวัตรจะ
ค่อนข้างเชื่องช้า กล้ามเนื้อมือของมดแดงยังควบคุมได้ไม่ดีเท่าที่ควร น้ำหนักมีน้อย จากผลงาน
เขียนของมดแดง สังเกตได้ว่าเส้นยังไม่มั่นคงซึ่งสะท้อนการบังคับกล้ามเนื้อที่ยังไม่แข็งแรง

ผลงานเด็ก

กิจกรรม ภาษาและการรู้หนังสือ วันที่ 25 ธ.ค. 44 (อายุ 5 ปี 6 เดือน)

ชื่อเด็ก มดแดง

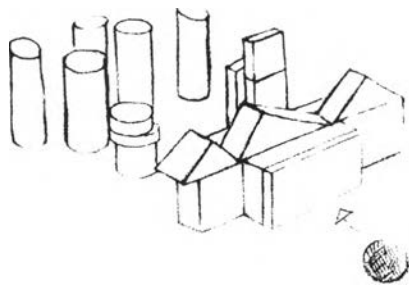
ผู้บันทึก ครูแหว

ภาพวาดที่มีลายเส้นที่ไม่มั่นคงสะท้อนความสามารถในการควบคุมทิศทางของเส้นที่ยังไม่ดี

ประเด็นวิเคราะห์ที่ 2 พัฒนาการด้านสติปัญญา เรื่องการคิด

ลักษณะของมดแดงที่เคลื่อนไหวและมีกิริยาเชิงรุก ครูจึงพบว่ามดแดงมักนอนเล่นคนเดียว และมองเพื่อนเล่นไปด้วย โดยมดแดงจะไม่เข้าหาเพื่อนก่อนแต่จะรอให้เพื่อนเข้ามาชวนเล่น ซึ่งมดแดงสามารถเล่นกับเพื่อนได้อย่างสนุกสนานแต่ไม่บ่อยนัก ส่วนใหญ่มักนอนเล่นได้โต๊ะคนเดียวมากกว่า มดแดงใช้เวลาส่วนใหญ่ในห้องเรียนกับความคิดและจินตนาการของตนเอง ซึ่งสะท้อนผ่านการเล่นสร้างไม้บล็อกที่มีชั้นพัฒนาการในชั้นที่ 6 การต่อไม้บล็อกของมดแดงซับซ้อนมากขึ้นเมื่อเวลาผ่านไปและสะท้อนการคิดในเชิงกลไกมากขึ้น อีกทั้งมดแดงมีความสามารถทางด้านคณิตศาสตร์โดดเด่นมาก สามารถบวกเลขในใจเองได้ จำนวนไม่เกิน 20 และให้ความสนใจกับกิจกรรมนี้มาก

ภาพสเกตผลงานเด็ก

กิจกรรม การเล่นอิสระ วันที่ 30 พ.ย. 44 (อายุ 5 ปี 4 เดือน)

ชื่อเด็ก มดแดง ผู้บันทึก ครูจ๋า

เกมที่สร้างขึ้นจากไม้บล็อก สะท้อนความคิดเชิงกลไกและความซับซ้อนของการสร้าง

ประเด็นวิเคราะห์ที่ 3 พัฒนาการด้านสติปัญญา เรื่องการใช้ภาษา

จากลักษณะทางกายภาพของอวัยวะทางช่องปากของมดแดงที่ไม่แข็งแรง ทำให้ควบคุมกล้ามเนื้อบริเวณริมฝีปากได้ไม่ดี ส่งผลให้ปากหุบไม่สนิทและมีอาการน้ำลายไหลขณะผลอซึ่งครูต้องคอยเตือนให้รู้ตัว ในส่วนของการพูดนั้นมดแดงจะพูดเบา ช้า และมีปัญหาพูดบางเสียงไม่ชัดในบางเสียง เช่น ส ช

จากการสังเกตของครูเมื่อเปรียบเทียบกับกิจกรรมกลุ่มใหญ่พบว่ามดแดงมีพัฒนาการโดยรวมเป็นไปตามวัย มีลักษณะการเรียนรู้ที่ชอบคิดและลงมือปฏิบัติ แต่จะไม่ชอบเขียน มีความถนัดและความสามารถทางด้านคณิตศาสตร์อย่างมาก แต่พัฒนาการของการใช้กล้ามเนื้อเล็กยังไม่ดี และการบังคับอวัยวะทางช่องปากที่ยังไม่สมบูรณ์

2) การหาแนวทางส่งเสริมพัฒนาการที่สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก

จากการสังเกตและวิเคราะห์หลักฐานการเรียนรู้ของเด็ก พบประเด็นปัญหาที่ต้องส่งเสริมร่วมกันตามประเด็นวิเคราะห์ดังนี้

ประเด็นส่งเสริมที่ 1 พัฒนาการด้านร่างกาย เรื่องการใช้กล้ามเนื้อเล็ก

ในส่วนของกล้ามเนื้อที่ไม่แข็งแรง ครูและผู้ปกครองหาแนวทางส่งเสริมร่วมกัน คือ การให้โอกาสมดแดงได้ทำกิจกรรมที่ใช้มือ เช่น การปั้นดินน้ำมัน การตัดกระดาษ การวาดรูป โดยทางบ้านจัดหาอุปกรณ์การปั้นดินน้ำมันให้มดแดงไว้ฝึกที่บ้าน เช่นเดียวกับที่โรงเรียนที่ให้มดแดงได้ฝึกกล้ามเนื้อด้วยการปั้นขี้ผึ้งซึ่งแข็งกว่าดินน้ำมัน นอกจากนั้นครูจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการทำงานด้วยมือ เช่น พันเชือก ล้างแก้ว หรืองานหัตถกรรมอื่นๆควบคู่ไปด้วย

ประเด็นส่งเสริมที่ 2 พัฒนาการด้านสติปัญญา เรื่องการคิด

จากการประชุมผู้ปกครอง พบว่า มดแดงสนใจกิจกรรมทางด้านคณิตศาสตร์อย่างมาก เช่น ชอบทำแบบฝึกหัดคณิตศาสตร์ ชอบดูนาฬิกา ชอบเล่นเกมเขาวงกต เกมต่อจุด เล่นคอมพิวเตอร์และดูโทรทัศน์รายการทีวีแชมเปียน โดยที่บ้านสนับสนุนความถนัดทางด้านนี้ให้กับมดแดงตลอดเวลา ซึ่งตรงกับหลักการสังเกตของครู ขณะเล่นไม่บ่นสิ่งที่สะท้อนความซับซ้อนของการคิด ทั้งนี้ประเด็นวิเคราะห์ที่ 2 เรื่องความโดดเด่นทางด้านคณิตศาสตร์ของมดแดงเป็นข้อมูลสำหรับผู้ปกครองและครูในการหาแนวทางส่งเสริมพัฒนาการให้สูงขึ้นต่อไป

ประเด็นส่งเสริมที่ 3 พัฒนาการด้านสติปัญญา เรื่องการใช้ภาษา

ครูและผู้ปกครองแลกเปลี่ยนข้อมูลพัฒนาการเด็กผ่านสมุดสื่อสารและพยายามร่วมกันในการฝึกฝนการพูดของมดแดง ซึ่งมดแดงรู้ตัวและพยายามแก้ไขตัวเองตลอดเวลา ครูพบว่ามดแดงมีความพยายามในการฝึกฝนและจะเข้ามาฝึกพูดกับครูอย่างสม่ำเสมอในภาคการศึกษาที่ 1 แม้ว่ามดแดงจะมีปัญหาเรื่องการพูดไม่ชัด แต่ความสามารถในการใช้ภาษาและการสื่อสารสามารถพัฒนาไปได้ด้วยดี และสะท้อนถึงความสามารถของการมีอารมณ์ขันและไหวพริบในด้านภาษา

บันทึกคำพูด

กิจกรรม	หลังเลิกเรียน	วันที่	7 ธ.ค. 44 (อายุ 5 ปี 5 เดือน)
ชื่อเด็ก	มดแดง	ผู้บันทึก	พี่แสง

ในตอนเย็นของวันที่ไปทัศนศึกษา ขณะที่เด็กๆกำลังเข้าแถวกลับบ้าน ครูแววเหลือบเห็นกระตักน้ำของคอยมีสติ๊กเกอร์คำว่า "DTAC" ติดอยู่

ครูแวว : ดอยรู้หรือเปล่าว่า DTAC คืออะไร

คอย : ไม่รู้ครับ

อัฐ : ผมรู้ครับ เป็นโทรศัพท์ แม่ผมก็มีครับ

มดแดง : ไหนคอยเอากะตักน้ำมาโทรหน่อยซิ

หลังจากประชุมผู้ปกครอง ทั้งครูและผู้ปกครองได้รับทราบข้อมูลและพฤติกรรมของเด็กทั้งขณะอยู่โรงเรียนเปรียบเทียบกับอยู่ที่บ้าน ซึ่งความแตกต่างทางพฤติกรรมของมดแดงค่อนข้างเด่นชัด กล่าวคือ ลักษณะของความขี้อาย และไม่คุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อมที่โรงเรียนทำให้มดแดงมีพฤติกรรมที่ไม่กระตือรือร้น เช่น พูดเบา พูดน้อย ไม่ค่อยแสดงออก ชอบอยู่คนเดียว เคลื่อนไหวน้อย ซึ่งต่างจากพฤติกรรมขณะอยู่บ้านอย่างมาก คือ พูดมาก เสียงดัง และเคลื่อนไหวมาก การได้รับข้อมูลจากผู้ปกครองทำให้ครูเข้าใจธรรมชาติของเด็กชัดเจนขึ้น ซึ่งมีส่วนในการ

ปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู นอกจากนั้นการประเมินเด็กตามสภาพจริงที่ไม่ใช่การจัดสอบจะช่วยให้ได้ข้อมูลพัฒนาการด้านนั้นๆอย่างชัดเจนและถูกต้อง โดยครูและผู้ปกครองประสานงานกันในการสังเกตและประเมินพัฒนาการเด็ก ผู้ปกครองช่วยครูสังเกตพัฒนาการเด็ก ส่วนครูเป็นผู้เก็บหลักฐานพัฒนาการเหล่านั้นอย่างเป็นระบบ เพื่อการติดตามและประเมินพัฒนาการเด็กต่อไป

3) การทบทวนแนวปฏิบัติและการติดตามพัฒนาการเด็ก

จากการติดตามและส่งเสริมพัฒนาการร่วมกันตลอดระยะเวลา 1

ภาคการศึกษา พบว่า มดแดงมีพัฒนาการทางด้านภาษา การบังคับกล้ามเนื้อที่ดีขึ้น รวมทั้งความสามารถทางความคิดเชิงกลไก และทางคณิตศาสตร์ให้เพิ่มมากขึ้น ส่วนในด้านการพูด และความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมยังต้องให้ครูกระตุ้นและยังคงต้องการความร่วมมือระหว่างกันในการหาแนวทางส่งเสริมพัฒนาการด้านนี้ให้สูงขึ้น ทั้งนี้จากการเจ็บป่วยของมดแดงในปลายภาคการศึกษาที่ 1 ส่งผลต่อความกระตือรือร้นในการมาโรงเรียนของมดแดง ทำให้มดแดงไม่ยอมมาโรงเรียนและมาโรงเรียนสายอยู่เสมอ ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวต่อเนื่องมาถึงภาคการศึกษาที่ 2 และยังคงส่งผลให้ความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมต่างๆของมดแดงลดลงอีกทั้งยัง ปรากฏอาการน้ำลายไหลบ่อยขึ้นกว่าในภาคการศึกษาที่ 1 ซึ่งครูต้องคอยเตือนให้รู้ตัวอยู่เสมอ โดยครูพยายามหาแนวทางแก้ไขร่วมกับผู้ปกครอง และสอบถามเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อการส่งเสริมพัฒนาการของมดแดงให้สูงขึ้น ซึ่งได้รับทราบแนวทางในการสร้างความแข็งแรงให้กับอวัยวะสำหรับพูดด้วยการรับประทานอาหารที่แข็ง คือ ฝรั่งหรือแครอททุกวัน จะทำให้อวัยวะช่องปากแข็งแรง ส่งผลให้คุณภาพการพูดและการออกเสียงของเด็กดีขึ้น

3.2.12 กรณีตัวอย่างของ ด.ญ. ใอน้ำ

1) การใช้สารนิทัศน์ เพื่อค้นหาและระบุความต้องการของเด็ก

ข้อมูลเบื้องต้น ชื่อ ด.ญ. ใอน้ำ นับถึงเดือนพฤศจิกายน 2544 อายุ 5 ปี 3 เดือน มีพี่สาว 1 คน อายุห่างกัน 3 ปี

1.1) ด้านร่างกาย

สุขภาพ - น้ำหนัก 18 กก. ส่วนสูง 110 ซม. รูปร่างผอม สูง ผิวดำแดง ศีรษะโตตาโตก น้ำมูกไหลตลอดเวลาเพราะแพ้อากาศ มักสูดน้ำมูกที่ไหลเข้าไปอีก ผมยาวและยุ่งตลอดเวลา

- การเคลื่อนไหว -เคลื่อนไหวน้อย ไม่ค่อยวิ่งเล่น อิริยาบถเชื่องช้า
-เดินเซย่งเท้ามาก เกร็งขา และยกไหล่เวลาเดิน
- 1.2) ด้านอารมณ์จิตใจ -ซี้อยมาก ไม่กล้าแสดงออก
- 1.3) ด้านสังคม -ไม่เข้าหาครู มักอยู่คนเดียว แยกตัวจากกลุ่มเพื่อน
- 1.4) ด้านสติปัญญา
- ด้านภาษา -พูดเสียงเบามาก พูดติดอ่างโดยเฉพาะขณะที่ต้องใช้ความคิด
-ขณะพูดจะใช้มือช่วยในการพูดอย่างมาก
-เขียนตัวอักษรกลับด้านซ้ายขวา หรือบนล่าง
- ด้านสมาธิ ความจำ -มีสมาธิกับการทำกิจกรรมได้นานมาก
-มีความวิตกกังวลสูงกับความเปลี่ยนแปลงและความไม่แน่นอน
-ยึดติดกับความคิดของตัวเองว่าทุกอย่างต้องสมบูรณ์แบบ

ประเด็นวิเคราะห์ พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม

จากการสังเกตของครูพบว่า ใอน้ำมีความกล้าแสดงออกมากขึ้นกว่าในภาคการศึกษาที่ 1 กล้าพูดบอกความต้องการของตนเองแต่ขณะพูดมักแสดงอาการเขินอายและบิตตัวไปมา ใอน้ำเข้ามาคุยกับครูในกรณีที่จำเป็นเท่านั้น เช่น ขออนุญาตไปห้องน้ำ ซึ่งมักรอให้ปวดมากก่อนจึงมาขออนุญาต บางครั้งทนไม่ไหวบัสลวาระวดออกมาก็เคยมีปรากฏ ใอน้ำเป็นเด็กที่ใช้ความคิดและอยู่กับตัวเองมาก มีอารมณ์ความรู้สึกอ่อนไหวมากแต่หมกมุ่นกับความคิด ความรู้สึก และรายละเอียดมาก ยึดติดกับความคิดแบบ ดั้งนั้นแสดงความเสียใจกับความรู้สึกผิดแรงมาก มีร้องไห้นานประมาณ 30 นาทีจากสาเหตุเดียว เช่น ตักอาหารกลางวันปริมาณมากแล้วรับประทานไม่หมด ใอน้ำร้องไห้เสียใจรุนแรงมากและมีอาการเกร็งไปทั้งตัว ดังนั้นปัญหาพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจของใอน้ำ คือ เรื่องการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม ความซี้อย ไม่กล้าแสดงออก และการควบคุมอารมณ์เสียใจ

ในช่วงกิจกรรมการเล่นอิสระนั้นใอน้ำใช้ความคิดและเวลากับการเล่นสร้างไม้บล็อกนานมาก ประมาณ 20 นาทีในการเล่นแต่ละครั้ง ผลงานของใอน้ำสะท้อนขั้นพัฒนาการในชั้นที่ 6 ใอน้ำมีจินตนาการกับการเล่นที่สร้างสรรค์แต่มักถ่ายถอดออกมาจากการเล่นคนเดียว ในภาคการศึกษาที่ 2 นี้ครูพบว่าใอน้ำเล่นกับเพื่อนน้อยลง โดยมักเล่นและพูดคนเดียวมากกว่า

บันทึกการสังเกต

กิจกรรม   การเล่นอิสระ   วันที่   2 พ.ย. 44 (อายุ 5 ปี 4 เดือน)
ชื่อเด็ก   ไอน้ำ   ผู้บันทึก   พี่แสง

ไอน้ำกับพลอยใช้เก้าอี้และไม้บล็อกสร้างเป็นคอมพิวเตอร์ แล้วสมมุติว่าตนกำลังเล่นคอมพิวเตอร์อยู่ พอป้ามาถึงก็เข้าไปร่วมเล่นกับไอน้ำและพลอย โดยเปลี่ยนจากเล่นคอมพิวเตอร์เป็นสร้างบ้านแทน

สมุดสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน

27 ธ.ค. 44   ในช่วงนี้ไอน้ำพูดคนเดียวกับตัวเองบ่อยๆค่ะ มองดูเพื่อนเล่น (อายุ 5 ปี 4 เดือน) แล้วก็หันไปพูดกับตัวเอง

คุณแวว

(ข้อมูลที่สะท้อนพฤติกรรมการเล่นของไอน้ำ)

จากข้อมูลการสังเกตของคุณและการเก็บหลักฐานกิจกรรมต่างๆของเด็ก พบว่า ไอน้ำมีพัฒนาการทางด้านการคิดและการเล่นในระดับที่สูง แต่พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจและสังคมที่ต้องได้รับการส่งเสริมให้เข้มแข็งมากขึ้น ซึ่งครูได้ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว และพยายามหาแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการให้กับเด็กขณะอยู่ที่โรงเรียนควบคู่ไปด้วย

2) การหาแนวทางส่งเสริมพัฒนาการที่สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก

จากการสังเกตและวิเคราะห์หลักฐานการเรียนรู้ของเด็ก พบว่าประเด็นที่ต้องได้รับการส่งเสริม คือ พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม โดยครูสื่อสารกับผู้ปกครองผ่านการพูดคุยแบบไม่เป็นทางการ และการสื่อสารผ่านสมุดสื่อสารอย่างสม่ำเสมอ ประกอบกับการประชุมผู้ปกครอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันเนื่องจากพฤติกรรมที่บ้านกับโรงเรียนค่อนข้างแตกต่างกัน รวมทั้งทำความเข้าใจในพื้นฐานความเป็นตัวตนของไอน้ำร่วมกัน ซึ่งส่งผลถึงการหาแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจและสังคมของไอน้ำให้สูงขึ้น นอกจากนี้ครูขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาปฐมวัยและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ กล่าวคือ การที่ไอน้ำอยู่กับตัวเองและครุ่นคิดกับตัวเอง ไม่ใช่ปัญหาที่ต้องกังวลมากนักเพราะไอน้ำได้ถ่ายทอดความคิดและจินตนาการผ่านการเล่นที่สร้างสรรค์ ดังนั้น ครูไม่ต้องกังวลกับการ

อยู่คนเดียวของไอน้ำ หากแต่ให้เวลากับไอน้ำที่จะอยู่กับตัวเอง ไม่คาดคั้นหรือพยายามให้ไอน้ำแสดงออกในสิ่งที่เขายังไม่พร้อมเพราะจะทำให้ไอน้ำกดดันและยิ่งปิดกั้นตัวเองมากขึ้น

ส่วนในเรื่องของการเล่นนั้น ครูยังคงติดตามพัฒนาการด้านการเล่นของไอน้ำที่สูงขึ้นต่อไป ทั้งนี้ยังคงติดตามและเก็บหลักฐานเพื่อสื่อสารกับผู้ปกครองเป็นระยะๆ นอกจากนั้นสิ่งที่ครูสามารถส่งเสริมให้กับไอน้ำได้ก็คือ การเลือกนิทานที่เหมาะสมกับไอน้ำและให้ไอน้ำรับผิดชอบหน้าที่ส่วนหนึ่งในห้องเรียน ซึ่งเป็นการปรับพฤติกรรมให้ไอน้ำเข้าสังคมมากขึ้น เช่น ในช่วงเวลาเก็บของเล่นให้รับผิดชอบเก็บตุ๊กตาทั้งหมด โดยนำตุ๊กตามานอนด้วยกันในตะกร้า เพื่อชี้แนะให้ไอน้ำสังเกตว่าตุ๊กตายังต้องอยู่กับตัวอื่นๆ และไอน้ำก็เช่นกันต้องมีสังคมและเล่นกับคนอื่นมากขึ้น

3) การทบทวนแนวปฏิบัติและการติดตามพัฒนาการเด็ก

จากการทำงานร่วมกันมาเป็นเวลา 1 ปีการศึกษา พบว่าไอน้ำมีพัฒนาการทางด้านอารมณ์ จิตใจที่ดีขึ้น กล่าวคือ กล้าแสดงความคิดเห็นในกลุ่มใหญ่มากขึ้น กล้าบอกความต้องการของตนเองกับครู เข้าไปร่วมเล่นกับเพื่อนมากขึ้น ยังคงมีบางเวลาที่ชอบเล่นและพูดคนเดียว ซึ่งครูเข้าใจลักษณะนิสัยของไอน้ำและพยายามประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านอารมณ์ จิตใจของไอน้ำให้สูงขึ้น ทั้งนี้ครูยังคงติดตามพัฒนาการด้านอื่นๆ ของไอน้ำควบคู่ไปด้วยทั้งในด้านร่างกาย สังคม และสติปัญญา

การทำงานร่วมกันระหว่างผู้ปกครองและครูทั้งในส่วนของ การเก็บรวบรวมหลักฐานการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลพื้นฐานของเด็กตั้งแต่ต้นภาคการศึกษา ประกอบกับการสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านพัฒนาการ การค้นหาปัญหาความต้องการ และการหาแนวทางร่วมกันในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลา 1 ปีการศึกษา ทำให้เห็นความเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการเด็กแต่ละคนอย่างชัดเจน ดังตารางที่ 17

ตารางที่ 17 สรุปการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการเด็กในระหว่างการใช้โปรแกรมฯ

ชื่อเด็ก	อายุ (ปี)		การเปลี่ยนแปลงพัฒนาการของเด็ก		
	ภาคต้น	ภาคปลาย	ระยะค้นหาความต้องการ	ระยะส่งเสริมและติดตาม	
1.ครีม	5 ปี 3 เดือน	6 ปี 1 เดือน	5 ปี 3 เดือน <u>ด้านอารมณ์ จิตใจและสังคม</u> -ใช้เวลาในการปรับตัวนาน ซ้ำบ่อยมาก ไม่กล้าแสดงออกหน้าชั้นและไม่สนทนากับครู ไม่มีความสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ที่โรงเรียน	5 ปี 5 เดือน <u>ด้านอารมณ์ จิตใจและสังคม</u> -สร้างความสัมพันธ์กับครูมากขึ้น สนทนากับครู กล้าแสดงออกหน้าชั้นแต่ต้องมีเพื่อนร่วมด้วย	6 ปี 1 เดือน <u>ด้านอารมณ์ จิตใจและสังคม</u> -มั่นใจในตัวเอง เป็นตัวของตัวเอง กล้าแสดงออก ช่างพูดช่างคุยทั้งกับครูและเพื่อน
2.พลอย	4 ปี 10 เดือน	5 ปี 7 เดือน	4 ปี 10 เดือน <u>ด้านอารมณ์ จิตใจ</u> -อารมณ์อ่อนไหว ซ้ำใจน้อย ซ้ำกลัวและกังวลกับเรื่องต่างๆ เสียใจและร้องไห้ง่ายและบ่อยมาก <u>ด้านสังคม</u> -เล่นตามเพื่อนและเลียนแบบครีมนั้น เป็นผู้ตามเท่านั้น	5 ปี 1 เดือน <u>ด้านอารมณ์ จิตใจ</u> -ควบคุมอารมณ์ได้ดีขึ้น เมื่อเสียใจจะไม่ร้องไห้ ออกมาทันที <u>ด้านสังคม</u> -เล่นตามเพื่อนน้อยลง แต่ยังคงรอเพื่อนเพื่อเริ่มต้นเล่น	5 ปี 7 เดือน <u>ด้านอารมณ์ จิตใจ</u> -สามารถสะกดกลั้นอารมณ์เสียใจ ไม่ร้องไห้ในทันที <u>ด้านสังคม</u> -ไม่เลียนแบบครีมนั้น เป็นตัวของตัวเองมากขึ้น และเล่นร่วมมือกับเพื่อนคนอื่นนอกจากครีมนั้น
3.ปิ่น	4 ปี 10 เดือน	5 ปี 7 เดือน	4 ปี 10 เดือน <u>ด้านสติปัญญา</u> -สมาธิในการทำงานสั้น ประมาณ 3 นาที ไม่ตั้งใจทำงาน	5 ปี 4 เดือน <u>ด้านสติปัญญา</u> -มีสมาธิในการทำงานนานมากขึ้นประมาณ 10 นาที ตั้งใจทำงาน และใช้เวลาในการประดิษฐ์ประดอยผลงาน	5 ปี 7 เดือน <u>ด้านสติปัญญา</u> -มีสมาธิและความตั้งใจในการทำงานประมาณ 10 นาที งานมีรายละเอียดมากขึ้น

ตารางที่ 17 สรุปการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการเด็กในระหว่างการใช้โปรแกรมฯ (ต่อ)

ชื่อเด็ก	อายุ (ปี)		การเปลี่ยนแปลงพัฒนาการของเด็ก		
	ภาคต้น	ภาคปลาย	ระยะค้นหาความต้องการ	ระยะส่งเสริมและติดตาม	
3.ปิ่น (ต่อ)	4 ปี 10 เดือน	5 ปี 7 เดือน	4 ปี 10 เดือน <u>ด้านอารมณ์ จิตใจ</u> -นอนคว่ำและถูตัวเอง ไม่มาบนที่นอนขณะ นอนกลางวันและ ผูกพันกับสิ่งของเล็กๆ น้อยๆมาก มักเก็บ ก้อนหินเล็กๆกลับบ้าน		5 ปี 7 เดือน <u>ด้านอารมณ์ จิตใจ</u> -พฤติกรรมนอนคว่ำ และถูตัวเองไม่มาบน ที่นอนลดลง พบเห็นใน บางครั้ง
4.แก้ว	4 ปี 1 เดือน	4 ปี 10 เดือน	4 ปี 1 เดือน <u>ด้านสติปัญญา</u> -ไม่สามารถสื่อสารบอก ความต้องการของ ตนเองได้ -ทำตามคำสั่ง 1-2 คำสั่งไม่ได้ -พูดเลียนแบบโดยไม่ได้ คิด และไม่มีเหตุผล -ไม่สบตาขณะพูด <u>ด้านสังคม</u> -เข้ากลุ่มกับเพื่อนไม่ได้ -เล่นคนเดียวเป็น ส่วนใหญ่	4 ปี 5 เดือน <u>ด้านสติปัญญา</u> -พูดชัดขึ้นในหลายคำ -สบตาผู้พูด -เข้าใจคำสั่งที่ไม่ ซับซ้อน -สามารถบอกความ ต้องการของตนได้ -ยังพบการพูด เลียนแบบอยู่แต่ลดลง <u>ด้านสังคม</u> -พยายามเข้ากลุ่มกับ เพื่อน -ไม่เข้าใจกติกากลุ่ม	4 ปี 10 เดือน <u>ด้านสติปัญญา</u> -พูดสื่อสารได้รู้เรื่อง มากขึ้น -ปฏิบัติตามคำสั่งได้ ถูกต้องมากขึ้น -พูดสื่อสารมากขึ้นและ มีเหตุผลมากขึ้น <u>ด้านสังคม</u> -สามารถเข้ากลุ่มกับ เพื่อนได้ -เล่นคนเดียวน้อยลง โดยมักเข้าหาเพื่อนเพื่อ เล่นด้วย

ตารางที่ 17 สรุปการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการเด็กในระหว่างการใช้โปรแกรมฯ (ต่อ)

ชื่อเด็ก	อายุ (ปี)		การเปลี่ยนแปลงพัฒนาการของเด็ก		
	ภาคต้น	ภาคปลาย	ระยะค้นหาความต้องการ	ระยะส่งเสริมและติดตาม	
5. ยิ้ม	3 ปี 10 เดือน	4 ปี 7 เดือน	3 ปี 10 เดือน <u>ด้านร่างกาย</u> -กล้ามเนื้อมัดเล็กไม่มีแรง -เคี้ยวข้าวไม่ได้ -ใช้เวลานานและความพยายามมากในการปฏิบัติกิจวัตรด้วยตนเอง <u>ด้านสังคม</u> -เล่นคนเดียว แยกตัวจากกลุ่มเพื่อน <u>ด้านสติปัญญา</u> -พูดไม่ชัด สื่อสารไม่รู้เรื่องและไม่เข้าใจคำสั่ง -สมาธิสั้น ไม่อยู่นิ่ง -การวาดยังอยู่ในขั้นขีดเขียนแบบควบคุมไม่ได้	4 ปี <u>ด้านร่างกาย</u> -ควบคุมการใช้กล้ามเนื้อมือได้ดีขึ้น แต่มือยังไม่แข็งแรง -ช่วยเหลือตัวเองในการปฏิบัติกิจวัตรได้ดีขึ้นแต่ยังต้องมีครูอยู่ใกล้ๆเพื่อกระตุ้น <u>ด้านสังคม</u> -เล่นคนเดียว มองเพื่อนสลับกับการเล่นของตนเอง <u>ด้านสติปัญญา</u> -พูดบอกความต้องการได้แต่ได้ตอบบทสนทนา ยังไม่ได้ พูดแล้วฟังไม่เข้าใจ	4 ปี 7 เดือน <u>ด้านร่างกาย</u> -ควบคุมการใช้มือดีขึ้น แต่น้ำหนักมือยังน้อยอยู่ -ใช้เวลาในการปฏิบัติกิจวัตรได้เร็วขึ้น <u>ด้านสังคม</u> -เริ่มมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน เข้าไปอยู่ในกลุ่มแต่ยังเล่นคนเดียว <u>ด้านสติปัญญา</u> -พูดสื่อสารได้ตอบได้มากขึ้นและ ฟังเข้าใจได้มากขึ้น -มีสมาธิ 3-5 นาที -การวาดยังอยู่ในขั้นขีดเขียนแบบควบคุมไม่ได้
6. ใบพัด	4 ปี 10 เดือน	5 ปี 7 เดือน	4 ปี 10 เดือน <u>ด้านสติปัญญา</u> -สมาธิสั้น พูดและมองที่อื่นขณะทำงาน -วาดภาพซ้ำๆและซ้อนทับ เช่น พัดลม โคมไฟ	5 ปี 3 เดือน <u>ด้านสติปัญญา</u> -ไม่มีสมาธิกับกลุ่มใหญ่ หันเหตความสนใจได้ง่าย แต่มีสมาธิกับสิ่งที่ชอบได้นานประมาณ 5 นาที -การวาดภาพซ้อนทับและภาพพัดลม โคมไฟลดลง	5 ปี 7 เดือน <u>ด้านสติปัญญา</u> -ไม่มีสมาธิกับกลุ่มใหญ่ แต่มีสมาธิกับงานที่ตนชอบได้นานประมาณ 15 นาที

ตารางที่ 17 สรุปการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการเด็กในระหว่างการใช้โปรแกรมฯ (ต่อ)

ชื่อเด็ก	อายุ (ปี)		การเปลี่ยนแปลงพัฒนาการของเด็ก		
	ภาคต้น	ภาคปลาย	ระยะค้นหาความต้องการ	ระยะส่งเสริมและติดตาม	
6. ไบพัด (ต๋ก)	4 ปี 10 เดือน	5 ปี 7 เดือน	4 ปี 10 เดือน <u>ด้านสังคม</u> -เล่นคนเดียว -เดินไปเดินมารอบห้อง ไม่เข้ากลุ่มกับเพื่อน แต่ มักเข้าไปต่อว่าเพื่อน	5 ปี 3 เดือน	5 ปี 7 เดือน <u>ด้านสังคม</u> -เข้ากลุ่มกับเพื่อน ผู้หญิงแต่เล่นด้วยกันได้ ไม่นาน
7. ทิวทัศน์	4 ปี 1 เดือน	4 ปี 10 เดือน	4 ปี 1 เดือน <u>ด้านร่างกาย</u> -กล้ามเนื้อมัดเล็ก ไม่มีแรง <u>ด้านอารมณ์จิตใจ</u> -ควบคุมอารมณ์โกรธ ไม่ได้ โดยจะแสดงออก ทันที และใช้การร้องไห้ แก้ปัญหา <u>ด้านสังคม</u> -เล่นกับเพื่อนได้ไม่นาน ทะเลาะกับเพื่อนบ่อย <u>ด้านสติปัญญา</u> -การวาดไม่มีน้ำหนัก มือและไม่ปรากฏ รูปฟอร์ม	4 ปี 8 เดือน <u>ด้านร่างกาย</u> -มีน้ำหนักมือมากขึ้น <u>ด้านอารมณ์จิตใจ</u> -พยายามควบคุม อารมณ์โกรธ ไม่แสดง ออกมาทันที <u>ด้านสังคม</u> -เริ่มเข้ากลุ่มกับเพื่อน ได้นานขึ้น 4.6 ปี <u>ด้านสติปัญญา</u> -เริ่มวาดภาพที่มี รูปฟอร์ม เช่น วงกลม คน แต่ใช้เวลานานใน การคิด	4 ปี 10 เดือน <u>ด้านร่างกาย</u> -กล้ามเนื้อมัดเล็กยัง ต้องได้รับการพัฒนาให้ แข็งแรงขึ้น <u>ด้านอารมณ์จิตใจ</u> -ควบคุมอารมณ์โกรธ ได้เป็นส่วนใหญ่ แต่ บางครั้งยังแสดง อารมณ์ออกมาทันที และร้องไห้เมื่อไม่พอใจ <u>ด้านสังคม</u> -มีกลุ่มเพื่อนผู้ชายที่ สนิท เล่นด้วยกันประจำ โดยแสดงบทบาทผู้ตาม <u>ด้านสติปัญญา</u> -วาดภาพต่างๆได้แต่ ต้องดูแบบ

ตารางที่ 17 สรุปการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการเด็กในระหว่างการใช้โปรแกรมฯ (ต่อ)

ชื่อเด็ก	อายุ (ปี)		การเปลี่ยนแปลงพัฒนาการของเด็ก		
	ภาคต้น	ภาคปลาย	ระยะค้นหาความต้องการ	ระยะส่งเสริมและติดตาม	
8. ป่าน	5 ปี 4 เดือน	6 ปี 2 เดือน	5 ปี 4 เดือน <u>ด้านอารมณ์ จิตใจ</u> -แสดงอารมณ์รุนแรงทั้งดีใจ เสียใจหรือโกรธ -พูดเสียงดังและโวยวาย <u>ด้านสติปัญญา</u> -วาดภาพซ้อนทับกัน กัดดินสอหนักและวาดรูปเป็นเหลี่ยมๆ เล่นแบบการดูน	5 ปี 7 เดือน <u>ด้านสติปัญญา</u> -ภาพวาดไม่ซ้อนทับ ยังคงกัดดินสอหนัก	6 ปี 2 เดือน <u>ด้านอารมณ์ จิตใจ</u> -การควบคุมอารมณ์ยังไม่ดี เวลาโกรธจะกำหมัดแน่น <u>ด้านสติปัญญา</u> -วาดภาพมีรายละเอียดมาก ภาพคนมีการออกแบบผมและเสื้อผ้า -กัดดินสอหนัก
9. คอย	5 ปี 3 เดือน	6 ปี 1 เดือน	5 ปี 3 เดือน <u>ด้านร่างกาย</u> -กระพริบตาถี่ๆ และกรอกลูกตาไปรอบๆ หลายๆรอบ หลายครั้งใน 1 วัน <u>ด้านสังคม</u> -หวงของเล่น ไม่แบ่งปัน -มีกลุ่มเพื่อนที่เล่นด้วยกันแต่เล่นได้ไม่นาน เพราะไม่รักษากฎกติกา -เล่นของเล่นแล้วชอบทำลาย -ไม่มีระเบียบวินัย ทำงานไม่เรียบร้อย ไม่รับผิดชอบ	5 ปี 5 เดือน <u>ด้านร่างกาย</u> -อาการกระพริบตาถี่ๆ และกรอกลูกตาลดลง <u>ด้านสังคม</u> -เล่นกับเพื่อนได้นานขึ้น พยายามเป็นผู้นำกลุ่ม แต่ยังไม่ได้รับการยอมรับ	6 ปี 1 เดือน <u>ด้านร่างกาย</u> -สังเกตพบอาการกรอกลูกตาวันละ 1 – 2 ครั้ง <u>ด้านสังคม</u> -เล่นกับกลุ่มแสดงบทบาทผู้ตาม -ชอบเป็นที่หนึ่ง -ลดการทำลายของเล่น -มักฝ่าฝืนกฎกติกาของห้องเรียนและยังคงไม่มีระเบียบวินัย

ตารางที่ 17 สรุปการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการเด็กในระหว่างการใช้โปรแกรมฯ (ต่อ)

ชื่อเด็ก	อายุ (ปี)		การเปลี่ยนแปลงพัฒนาการของเด็ก		
	ภาคต้น	ภาคปลาย	ระยะค้นหาความต้องการ	ระยะส่งเสริมและติดตาม	
10. อัฐิ	4 ปี 1 เดือน	4 ปี 10 เดือน	4 ปี 1 เดือน <u>ด้านสังคม</u> -ชอบเล่นต่อจู่ เลียนแบบในโทรทัศน์ -เล่นกับเพื่อนโดยเป็นผู้ตาม ไม่พบการสร้าง ไม้บล็อกด้วยตนเอง <u>ด้านสติปัญญา</u> -ไม่สามารถในการทำงาน ถูกหันเหความสนใจ ได้ง่าย	4 ปี 5 เดือน <u>ด้านสังคม</u> -มีพัฒนาการการสร้าง ไม้บล็อกในขั้นที่ 5 คือ การสร้างแบบสมมาตร -เล่นต่อจู่ลดลง แต่ยัง แสดงบทบาทผู้ตาม	4 ปี 10 เดือน <u>ด้านสังคม</u> -แสดงบทบาทผู้ตาม ยอมเพื่อนและเชื่อฟัง เพื่อนทุกอย่าง <u>ด้านสติปัญญา</u> -มีสมาธิในการทำงาน เขียนได้นาน 5 – 7 นาที แต่ไม่มีสมาธิในการฟัง นิทาน
11. มดแดง	4 ปี 11 เดือน	5 ปี 8 เดือน	4 ปี 11 เดือน <u>ด้านร่างกาย</u> -เคลื่อนไหวน้อย เชื่องช้า กล้ามเนื้อมือ ไม่มีแรง <u>ด้านสติปัญญา</u> พูดไม่ชัด ในบางเสียง 5.1 ปี <u>ด้านสังคม</u> -สร้างไม้บล็อกซับซ้อน สะท้อนการคิดเชิงกลไก -เข้ากับเพื่อนได้ดีเป็นที่รักของเพื่อนแต่มัก นอนเล่นคนเดียว	5 ปี 1 เดือน <u>ด้านร่างกาย</u> -หลังจากไม่สบาย มี อาการน้ำลายไหลขณะ ผลอ -กล้ามเนื้อแข็งแรง ขึ้น <u>ด้านสติปัญญา</u> -มีอาการชันกับภาษา	5 ปี 8 เดือน <u>ด้านร่างกาย</u> -น้ำลายไหลขณะผลอ ลดลง -ยังต้องได้รับส่งเสริม เรื่องกล้ามเนื้อ <u>ด้านสติปัญญา</u> -ยังคงพูดไม่ชัดในบาง เสียง <u>ด้านสังคม</u> -เล่นสร้างไม้บล็อก น้อยลง มักนอนเล่น คนเดียวแต่ถ้าเพื่อน ชวนก็เล่น -มีกลุ่มเพื่อนสนิท คือ ปานและทิวทัศน์

ตารางที่ 17 สรุปการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการเด็กในระหว่างการใส่โปรแกรมฯ (ต่อ)

ชื่อเด็ก	อายุ (ปี)		การเปลี่ยนแปลงพัฒนาการของเด็ก		
	ภาคต้น	ภาคปลาย	ระยะค้นหาความต้องการ	ระยะส่งเสริมและติดตาม	
12. ไอ้น้ำ	4 ปี 10 เดือน	5 ปี 7 เดือน	4 ปี 10 เดือน <u>ด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม</u> - ขี้อายมาก ไม่เข้าหาครู ไม่กล้าแสดงออก - เสียใจกับความรู้สึกผิดของตัวเองอย่างมาก โดยจะร้องไห้และเกร็งไปทั้งตัว - เล่นสร้างสรรค์กับเพื่อนได้ดี	5 ปี <u>ด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม</u> - กล้าแสดงออกมากขึ้น แต่ยังเขินอายในบางครั้ง - นำเพื่อนเล่นและมีความคิดสร้างสรรค์ในการเล่น	5 ปี 7 เดือน <u>ด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม</u> - กล้าแสดงออกในกลุ่มใหญ่มากขึ้น กล้าบอกความต้องการของตนเอง - อากาเสียใจกับความรู้สึกผิดของตัวเองยังคงพบเห็นแต่ไม่บ่อยครั้ง - เล่นกับเพื่อนน้อยลง มักชอบเล่นคนเดียว
13. ฟ่าง	5 ปี 3 เดือน	5 ปี 7 เดือน	5 ปี 3 เดือน <u>ด้านสังคม</u> - เข้ากลุ่มกับเพื่อนได้ดี และเป็นผู้นำกลุ่ม แต่มักนำเพื่อนในทางที่ผิด <u>ด้านร่างกาย</u> - น้ำหนักน้อยกว่ามาตรฐาน <u>ด้านอารมณ์ จิตใจ</u> - หัวเราะและเศร้าบ่อย	5 ปี 7 เดือน <u>ด้านสังคม</u> - เข้ากับเพื่อนใหม่ได้เร็ว - เล่นกับเพื่อนได้ทุกคน และรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนมากขึ้น	

เด็กแต่ละคนมีลักษณะเฉพาะตัวและมีความต้องการที่จะได้รับการส่งเสริมพัฒนาการในด้านที่แตกต่างกัน ระยะเวลาหนึ่งภาคการศึกษาไม่เพียงพอที่จะเก็บหลักฐานในพัฒนาการด้านที่ต้องการสื่อสารกับผู้ปกครองได้ครอบคลุมทุกชั้นที่จะช่วยชี้ให้ผู้ปกครองตระหนักว่าลูกมีพัฒนาการสมวัยหรือไม่ ดังนั้นการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ปกครองและครูในการเฝ้าสังเกต ติดตาม ค้นหาปัญหา และหาแนวทางส่งเสริมพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคล ในระยะเวลาที่ยาวนานเพียงพอ ทำให้ทุกฝ่ายเห็นความเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการเด็กแต่ละคนอย่างชัดเจน

ตอนที่ 3.3 การนำข้อมูลที่ได้จากการใช้โปรแกรมฯในภาคการศึกษาที่ 2 แกะไขเป็นโปรแกรมการใช้สารนิทัศน์เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและครู ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยอนุบาล

โปรแกรมฯนี้ผ่านการแก้ไขปรับปรุงทั้งสิ้น 3 ครั้ง ครั้งแรกปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมฯฉบับร่างจากคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นนำโปรแกรมฯไปทดลองใช้และปรับปรุงแก้ไขครั้งที่ 2 โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการทดลองรวมทั้งความคิดเห็นครูและผู้ปกครอง แล้วนำโปรแกรมฯมาใช้ในภาคการศึกษาที่ 2 สุดท้ายปรับปรุงโปรแกรมฯครั้งที่ 3 ก่อนการนำเสนอโปรแกรมฯฉบับสมบูรณ์

ผลจากการนำโปรแกรมฯไปใช้ทำให้ตระหนักได้ว่า เวลาที่ยาวนานขึ้นทำให้เห็นพัฒนาการของเด็กที่ค่อยๆคลี่คลายและเปลี่ยนแปลงไป อันเป็นผลจากการทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลา 1 ปี ซึ่งข้อสังเกตจากการนำโปรแกรมฯไปใช้นี้ สามารถนำเสนอเพื่อปรับปรุงแก้ไขเป็นโปรแกรมฯฉบับสมบูรณ์ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 18 ผลการปรับปรุงโปรแกรมการใช้สารนิทัศน์เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและครู ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากบันทึกของผู้วิจัยขณะนำโปรแกรมฯไปใช้

องค์ประกอบของโปรแกรมฯ	ข้อมูลจากการนำโปรแกรมฯไปใช้ และจากการบันทึกของผู้วิจัย	สิ่งที่ได้ปรับปรุงแก้ไขโดยพิจารณาจากข้อมูลที่ได้รับ
1. แนวคิดและทฤษฎี	-	ไม่เปลี่ยนแปลง
2. หลักการ	-	ไม่เปลี่ยนแปลง
3. วัตถุประสงค์	-	ไม่เปลี่ยนแปลง
4. เนื้อหา	ครูยังไม่สามารถวิเคราะห์พัฒนาการเด็กได้ชัดเจน เช่น การวาด การเล่น	เพิ่มเติมและปรับแนวทางการประเมินและวิเคราะห์พัฒนาการให้ชัดเจนขึ้น

ตารางที่ 18 ผลการปรับปรุงโปรแกรมการใช้สารนิทัศน์เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและครู ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากบันทึกของผู้วิจัยขณะนำโปรแกรมฯไปใช้

องค์ประกอบของโปรแกรมฯ	ข้อมูลจากการนำโปรแกรมฯไปใช้ และจากกรบันทึกของผู้วิจัย	สิ่งที่ได้ปรับปรุงแก้ไขโดยพิจารณาจากข้อมูลที่ได้รับ
5. การดำเนินการใช้โปรแกรมฯ		
5.1 ระยะเวลา	การติดตามพัฒนาการต้องใช้เวลาที่นานพอจึงจะเห็นความเปลี่ยนแปลง	ปรับระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการจากเดิม 1 ภาคการศึกษาเป็น 1 ปีการศึกษา เพื่อให้มีเวลาเพียงพอสำหรับเก็บข้อมูลพัฒนาการชั้นต่างๆ สามารถค้นหาความต้องการของเด็กและแนวทางส่งเสริมพัฒนาการร่วมกันของครูและผู้ปกครองในชีวิตจริงได้

ตอนที่ 4 การนำเสนอโปรแกรมการใช้สารนิทัศน์เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและครู ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาลฉบับสมบูรณ์

โปรแกรมการใช้สารนิทัศน์เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและครู ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล เป็นการจักระบบการดำเนินการในการนำเสนอแนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา การดำเนินการใช้โปรแกรมฯ และการประเมิน มาสร้างโปรแกรมฯเพื่อกระตุ้นให้เกิดการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ปกครองกับครู และครูกับครู ลักษณะเด่นของโปรแกรมฯเน้น การสร้างองค์ความรู้และการเรียนรู้ร่วมกันในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล

จากผลการวิจัยสรุปได้ว่าโปรแกรมการใช้สารนิทัศน์เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและครู ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล มีส่วนประกอบและสาระสำคัญดังนี้

- 4.1 แนวคิดและทฤษฎีของโปรแกรมฯ
- 4.2 หลักการของโปรแกรมฯ
- 4.3 วัตถุประสงค์ของโปรแกรมฯ
- 4.4 เนื้อหาของโปรแกรมฯ
- 4.5 ลักษณะของโปรแกรมฯ
- 4.6 การดำเนินการใช้โปรแกรมฯ ซึ่งประกอบด้วย
  - 4.6.1 สื่อประกอบโปรแกรมฯ
  - 4.6.2 แผนการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ
- 4.7 การประเมินผล

4.1 แนวคิดและทฤษฎีของโปรแกรมการใช้สารนิทัศน์เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและครู ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล

โปรแกรมการใช้สารนิทัศน์เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและครู ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล เกิดขึ้นภายใต้แนวคิดการจัดการศึกษาแนวเรกจิโอ เอมีเลีย ในส่วนของการจัดทำสารนิทัศน์การเรียนรู้ของเด็ก ที่สะท้อนหลักการของการทำงานและการสร้างองค์ความรู้ร่วมกันตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ และแนวคิดของการสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและครู โดยมีแนวคิดพื้นฐานที่สำคัญดังนี้

- 4.1.1 การจัดการศึกษาเป็นการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กอย่างต่อเนื่องโดยความร่วมมือของบ้านและโรงเรียน
- 4.1.2 ผู้ปกครองเป็นผู้ใกล้ชิด รู้จักและมีอิทธิพลกับเด็กมากที่สุด จึงเป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเด็กได้ดีที่สุด
- 4.1.3 สารนิเทศน์ช่วยให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม ในกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินพัฒนาการเด็ก
- 4.1.4 การจัดการประเมินพัฒนาการเด็กที่เป็นระบบทำให้เห็นพัฒนาการด้านต่างๆของเด็กชัดเจน และจำเป็นมากในการช่วยให้ครูสามารถช่วยเหลือหรือส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้มีศักยภาพสูงสุดตามวัย

4.2 หลักการของโปรแกรมการใช้สารนิเทศน์เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและครู ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล มีดังต่อไปนี้

- 4.2.1 การประสานความร่วมมือกันระหว่างผู้ปกครองและครูเป็นเรื่องที่จำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาเด็กให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ตลอดจนการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้พัฒนาตนเองให้เป็นการสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่โรงเรียนในหลายลักษณะ
- 4.2.2 ครูต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ปกครอง ตลอดจนมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกันหลายลักษณะเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กร่วมกัน
- 4.2.3 ครูจำเป็นต้องจัดระบบสารนิเทศน์การเรียนรู้ของเด็กและนำเสนอต่อผู้ปกครองเพื่อสะท้อนความคิดและหาแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กร่วมกัน

4.3 วัตถุประสงค์ของโปรแกรมการใช้สารนิเทศน์เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและครู ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล

เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและครูในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล

4.3.1 คุณสมบัติของโรงเรียนที่จะนำโปรแกรมฯไปใช้

การนำโปรแกรมการใช้สารนิเทศน์เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและครูในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาลไปใช้ให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของโปรแกรมฯนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดลักษณะของโรงเรียนที่จะนำโปรแกรมฯไปใช้ดังนี้ คือ

- 1) เป็นโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นเด็กเป็นสำคัญ จัดกิจกรรมที่
ให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและการเล่น โดยครูประเมินเด็กตามสภาพจริง

2) เป็นโรงเรียนที่สามารถจัดชั้นเรียนได้ตามความเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กทั้งมาตรฐานอัตราส่วนระหว่างเด็กกับพื้นที่ กล่าวคือ เด็ก 1 คน ต่อพื้นที่ภายในห้องเรียน ไม่ต่ำกว่า 1 ตารางเมตร และมาตรฐานอัตราส่วนระหว่างเด็กกับครู กล่าวคือ

เด็กอายุ 3 ปี เด็ก 9 : ครู 1

เด็กอายุ 4 ปี เด็ก 12 : ครู 1

เด็กอายุ 5 ปี เด็ก 15 : ครู 1

สำหรับในกรณีที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จำเป็นต้องมีบุคลากรเพิ่มจึงอาจไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน

3) เป็นโรงเรียนให้ความสำคัญในการทำงานกับเด็กและผู้ปกครองเป็นรายบุคคล

4) เป็นโรงเรียนที่สามารถจัดสรรทรัพยากรในการทำสารนิทัศน์ได้

5) มีครูผู้ดำเนินการใช้โปรแกรมที่มีความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

4.3.2 การประยุกต์ใช้โปรแกรมฯ

การจัดระบบสารนิทัศน์ในส่วนของการจัดเก็บหลักฐานนั้น ขอบเขตและวิธีการที่ครูใช้ในการเก็บข้อมูลขึ้นกับบริบทของโรงเรียน ตลอดจนความถนัดและความสามารถของครูแต่ละคน ทั้งนี้การเริ่มต้นในการนำโปรแกรมฯนี้มาใช้ควรเริ่มต้นจากสิ่งที่ยากก่อน คือ การจัดระบบสารนิทัศน์ในรูปของจดหมายข่าว และ/หรือ บอร์ดสะท้อนความคิดของผู้ปกครองและครู เนื่องจากเป็นการทำงานกับหลักฐานที่ครูสะท้อนความคิดของตนจากการปฏิบัติ ไม่ต้องเชื่อมโยงกับทฤษฎีพัฒนาการเด็กเท่าใดนัก จึงถือว่าเป็นส่วนง่ายที่ควรเริ่มต้นทำก่อน เมื่อครูมีความรู้และความชำนาญทั้งในส่วนของการสังเกต เก็บหลักฐานการเรียนรู้ และสะท้อนความคิดแล้ว จึงค่อยขยายการจัดระบบสารนิทัศน์ให้ครอบคลุมทั้งหมด คือ การจัดระบบสารนิทัศน์ในรูปของพอร์ตโฟลิโอของเด็กรายบุคคล และบอร์ดสารนิทัศน์การเรียนรู้ เนื่องจากเป็นการทำงานที่ครูต้องคิด วิเคราะห์ และสะท้อนความคิดกลับไปกลับมาระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติ

ดังนั้นการนำโปรแกรมฯไปใช้ ครูจึงควรเริ่มต้นการจัดระบบสารนิทัศน์ในการนำเสนอข้อความรู้ด้านพัฒนาการเด็กแก่ผู้ปกครองในรูปของ

1) จดหมายข่าว

2) บอร์ดสะท้อนความคิดของผู้ปกครองและครู

3) พอร์ตโฟลิโอของเด็กรายบุคคล

4) บอร์ดสารนิทัศน์การเรียนรู้

4.4 เนื้อหาของโปรแกรมการใช้สารนิเทศน์เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและครูในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล

เนื้อหาความรู้ที่บรรจุในโปรแกรมฯ เพื่อให้ผู้ดำเนินการใช้โปรแกรมฯ และครูใช้เป็นกรอบความคิดในการจัดทำสารนิเทศน์และการประเมินพัฒนาการเด็ก ประกอบด้วยเนื้อหา 2 ส่วน ดังต่อไปนี้

4.4.1 เนื้อหาในส่วนของการจัดระบบสารนิเทศน์

- 1) ความหมายของสารนิเทศน์
- 2) ลักษณะของสารนิเทศน์
- 3) ขอบเขตของการเก็บข้อมูล
- 4) วิธีการเก็บข้อมูล

4.4.2 เนื้อหาในส่วนของพัฒนาการเด็ก

- 1) พัฒนาการด้านร่างกาย
- 2) พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ
- 3) พัฒนาการด้านสังคม
- 4) พัฒนาการด้านสติปัญญา

4.5 ลักษณะของโปรแกรมการใช้สารนิเทศน์เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและครูในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล

โปรแกรมฯนี้เป็นโปรแกรมที่ใช้ควบคู่กับการจัดการเรียนการสอน เป็นกระบวนการทำงานที่ดำเนินต่อเนื่องไปตลอดปีการศึกษา ซึ่งเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ดำเนินการใช้โปรแกรมฯกับครู และผู้ดำเนินการใช้ ครูและผู้ปกครอง ประกอบด้วยกิจกรรม 4 กิจกรรม ดังนี้

4.5.1 กิจกรรมการจัดระบบสารนิเทศน์ เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ดำเนินการใช้โปรแกรมฯกับครูในส่วนของ การจัดเก็บ คัดเลือก และวิเคราะห์หลักฐาน ตลอดจนการจัดระบบหลักฐานเพื่อการสื่อสารกับผู้ปกครอง มีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลหลักฐานการเรียนรู้ของเด็กที่สะท้อนพัฒนาการด้านต่างๆ คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เพื่อนำเสนอต่อผู้ปกครองให้เห็นพัฒนาการที่เป็นจุดเด่นหรือจุดด้อยของเด็กแต่ละคนชัดเจน

4.5.2 กิจกรรมการประชุมครู เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ดำเนินการใช้โปรแกรมฯกับครูในการวางแผนการสอน การวางแผนการใช้สารนิเทศน์ การแลกเปลี่ยนข้อมูลพัฒนาการเด็ก การค้นหาปัญหา ความต้องการ และการหาแนวทางร่วมกันในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก มีวัตถุประสงค์เพื่อสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลพัฒนาการเด็ก ระบุปัญหาและกำหนดแนวทาง

ส่งเสริมควบคู่กับการทบทวนแนวทางปฏิบัติและการวางแผนการจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละคน

4.5.3 กิจกรรมการสะท้อนความคิดร่วมกับผู้ปกครอง เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ดำเนินการใช้ ครู และผู้ปกครอง ในการสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลพัฒนาการเด็ก มีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลพัฒนาการเด็ก ค้นหาคำปัญหา ความต้องการ และกำหนดแนวทางร่วมกันในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กเพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปในแนวทางเดียวกันทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน

4.5.4 กิจกรรมการประชุมผู้ปกครอง เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ดำเนินการใช้ ครู และผู้ปกครองทั้งหมด ในการสนทนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นถึงพัฒนาการเด็กทุกคน รวมทั้งการช่วยกันวางแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมประสบการณ์ให้กับเด็ก

4.6 การดำเนินการใช้โปรแกรมการใช้สารนิทัศน์เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและครู ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล

จากแนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ และเนื้อหาของโปรแกรมฯดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้กำหนดการดำเนินการใช้โปรแกรมการใช้สารนิทัศน์เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและครู ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล แบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

4.6.1 สื่อประกอบโปรแกรมฯ

- 1) คู่มือการใช้สารนิทัศน์
- 2) ซีดีโปรแกรมฯการใช้สารนิทัศน์

4.6.2 กระบวนการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ

การดำเนินการใช้โปรแกรมการใช้สารนิทัศน์เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและครู ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล แบ่งกระบวนการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ ออกเป็น 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 การให้ความรู้และแนวปฏิบัติ ขั้นที่ 2 การปฏิบัติการ และขั้นที่ 3 การสรุปผลการใช้โปรแกรมฯ ซึ่งมีระยะเวลาในการดำเนินการทั้งสิ้น 1 ปีการศึกษา โดยแต่ละภาคการศึกษามีขั้นตอนการดำเนินการใช้โปรแกรมฯคล้ายกัน ดังนั้นเพื่อมิให้ซ้ำซ้อนจึงนำเสนอขั้นตอนการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ 1 ภาคการศึกษา

ขั้นที่ 1 การให้ความรู้และแนวปฏิบัติ ใช้เวลาในการดำเนินการ 1 สัปดาห์ ประกอบด้วย

- 1) กิจกรรมการประชุมครู : การประชุมปฐมนิเทศและวางแผนการสอน
- 2) กิจกรรมการประชุมผู้ปกครอง : การประชาสัมพันธ์ผู้ปกครอง

ขั้นที่ 2 การปฏิบัติการ ใช้เวลาในการดำเนินการ 17 สัปดาห์ ประกอบด้วย

ระยะที่ 1 กิจกรรมการจัดระบบสารสนเทศฯ มี 4 ขั้นตอน คือ

- 1) การวางแผนการจัดเก็บหลักฐาน
- 2) การจัดเก็บหลักฐาน
- 3) การคัดเลือกและวิเคราะห์หลักฐาน
- 4) การจัดระบบหลักฐาน ในรูปของ
  - 4.1) จดหมายข่าว
  - 4.2) บอร์ดสะท้อนความคิดของผู้ปกครองและครู
  - 4.3) พอร์ตโฟลิโอของเด็กวัยบุคคล
  - 4.4) บอร์ดสารสนเทศการเรียนรู้

ระยะที่ 2 กิจกรรมการประชุมครู

ระยะที่ 3 กิจกรรมการสะท้อนความคิดร่วมกับผู้ปกครอง

ขั้นที่ 3 การสรุปผลการใช้โปรแกรมฯ ใช้เวลาในการดำเนินการ 1 สัปดาห์

สำหรับโรงเรียนที่ใช้โปรแกรมฯต่อเนื่องตลอดปีการศึกษา ในภาคการศึกษาที่ 2 นั้น ไม่จำเป็นต้องดำเนินการในขั้นที่ 1 คือ การให้ความรู้และแนวปฏิบัติ ซ้ำอีกครั้ง โดยสามารถดำเนินการในขั้นที่ 2 คือ การปฏิบัติการ ต่อเนื่องไปได้

4.7 การประเมินผลโปรแกรมการใช้สารสนเทศฯ เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและครู ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล

สรุปผลการดำเนินการในโปรแกรมการใช้สารสนเทศฯ เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและครู ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล โดย (1) การประเมินผลกระบวนการใช้โปรแกรมฯ จากการรวบรวมข้อมูลระหว่างดำเนินการใช้โปรแกรมฯ และ (2) การสัมภาษณ์ความพึงพอใจ ตลอดจนข้อเสนอแนะที่มาจากผู้ปกครองและครูในการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ